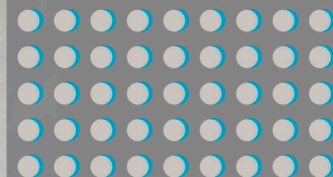

CHRISTIES GATE 19, 17, 15 ROSENBERGSGATEN 39

BYGG 10213, 10212, 10211, 9903333 / KOMPLEKS 3361

FORVALTNINGSPLAN UIB 2018

INNHold

■ Innhold	4	■ 5.1 Christies gate 19	34
■ Godkjenning	7	5.2 Kronologisk endringshistorie Christies gate 19	42
■ 1 Christies gate 19, 17, 15, Rosenbergsgaten 39	8	5.1 Christies gate 17	46
1.1 Fredningsvedtak	8	5.2 Kronologisk endringshistorie Christies gate 17	50
■ 2 Bærende verneverdier	18	5.1 Christies gate 15	54
■ 3 Generelt	20	5.2 Kronologisk endringshistorie Christies gate 15	58
3.1 Formål forvaltningsplanen	20	5.1 Rosenbergsgaten 39 – Ørjar Øyens hus	62
3.2 Lovgrunnlag	20	5.2 Kronologisk endringshistorie Rosenbergsgaten 39	66
3.3 Kulturminnemyndighet	21	Om arkitekten	68
■ 4 Vernebestemmelser	22	5.3 Kultur- og arkitekturhistorisk verdi	70
4.1 Hva er vedlikehold?	23	5.4 Kulturminneverdi eksteriør	73
4.2 Hva er tiltak?	24	Felles fasade mot sør	74
4.3 Hvem gjør hva?	25	Felles fasade mot nord	76
■ 5 Beskrivelse av bygningene	26	Andre fasader	78
5.1 Bygningenes felles historie	28	Yttertak	80

■ 5.5	Kulturminneverdi interiør Chr. gate 19, 17, 15	83	■ 5.6	Utomhus	179
	Beskrivelse 1. etasje Christies gate 19	88	■ 6	Skjema: Vøl og vern	184
	Beskrivelse 2. etasje Christies gate 19	102	■ 7	Kart	185
	Beskrivelse loft Christies gate 19	108	■ 8	Kilder	186
	Beskrivelse kjeller Christies gate 19	110			
	Beskrivelse underetasje Christies gate 17	112			
	Beskrivelse 1. etasje Christies gate 17	122			
	Beskrivelse 2. etasje Christies gate 17	134			
	Beskrivelse loft Christies gate 17	144			
	Beskrivelse underetasje Christies gate 15	148			
	Beskrivelse 1. etasje Christies gate 15	158			
	Beskrivelse 2. etasje Christies gate 15	165			
	Beskrivelse 3. etasje Christies gate 15	169			
	Beskrivelse 5. etasje nybygg	175			
	Konstruksjoner generelt	176			

GODKJENNING

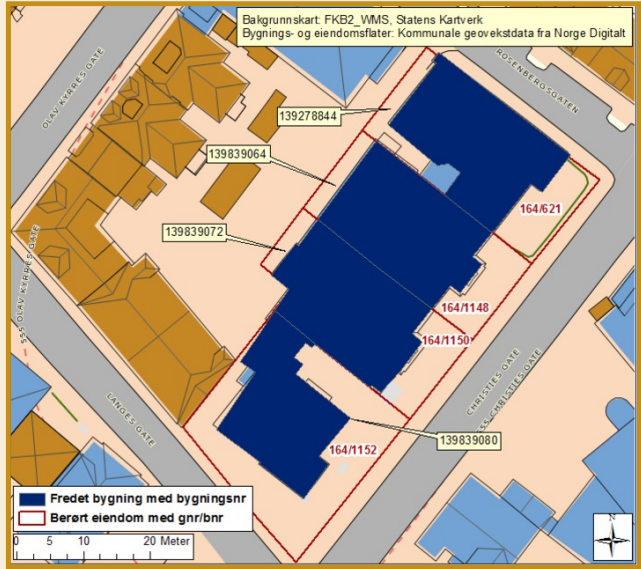
	DATO
Forvaltningsplan godkjent av UiB	08.08.2017
Revisjon	
Forvaltningsplan er forelagt Riksantikvaren	

1 CHRISTIES GATE 19, 17, 15, ROSENBERGSGATEN 39

Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet, LVP

ADRESSE	BYGGEÅR	GNR/BNR	UiB BYGNINGSNR.	ASKELODDEN ID	LVP: KOMPLEKS/BYGNING
Christies gate 19	1882-1884 (1883)**	164 / 1152	100210	175083-3	3361 / 10213
Christies gate 17	1882-1884 (1890)**	164 / 1150	100208	175083-2	3361 / 10212
Christies gate 15	1882-1884 (1889)**	164 / 1148	100207	175083-1	3361 / 10211
Rosenbergsgt. 39*	1882-1884 (1881)**	164 / 621	100283	175083-4	3361 / 9903333

ARKITEKT Johan Daniel Irgens Faye	VERNEKLASSE ** NB! Byggeår i fredningsvedtaket (korrigerte årstall i parentes)**. Korrigerte årstall er brukt ellers i forvaltningsplanen.
EIER UiB	
FORVALTER UiB / NEAS*	
KOMMUNE Bergen	
FYLKE Hordaland	
FORVALTNINGSMYNDIGHET Riksantikvaren	

 = Christies gate 19, 17, 15, Rosenbergsgaten 39 – Ørjar Øyens hus, Murbyen

1.1 Fredningsvedtak 18. juni 2014. Forskrift om fredning av kulturhistoriske eiendommer:

- = bygning
 = utomhus

Omfang

Fredningen omfatter disse bygningene:

**Bygnavn /
Oppført / Bygningsnr. / Gnr/bnr / Omfang**

- **Christies gate 15 /**
1889** / 139839064 / 164/1148 / Eksteriør/Interiør
- **Christies gate 17 /**
1890** / 139839072 / 164/1150 / Eksteriør/Interiør
- **Christies gate 19 /**
1889** / 139839080 / 164/1152 / Eksteriør/Interiør
- **Rosenbergsgaten 39 – Ørjan Øyens hus /**
1881** / 139278844 / 164/621 / Eksteriør

NB!

Byggeår i fredningsvedtaket (korrigerte årstall).
Korrigerte årstall er brukt ellers i forvaltningsplanen
(se tabell).

Formål

Formålet med fredningen er å sikre Christies gate 15, 17 og 19, samt Rosenbergsgaten 39 (Ørjan Øyens hus) med deres karakteristiske nyrenessansestil.

Formålet er videre å sikre de kulturhistoriske og arkitekturhistoriske verdiene villaene representerer.

Begrunnelse

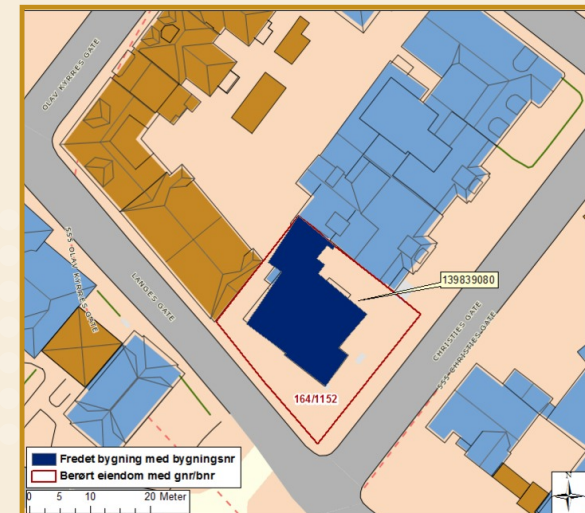
Christies gate ble anlagt som hovedgate rundt 1855-1875 fra byen og opp til Nygårdshøyden der gaten skulle ende opp i et «kulturelt palass». Gaten ender ved Muséplass foran Naturhistorisk museum fra 1865. Langs gaten ble det på 1880-tallet bygget en rekke påkostede villaer. Villaene som fredes er alle tegnet av arkitekt Johan Faye i historiserende stil med tunge sokler, rundbuede vinduer og pussede fasader med kvaderimitasjon.

Bygningsmiljøet i Christies gate viser tydelig UiB som byuniversitet; et typisk trekk ved UiBs utvikling og virke er at universitetets drift er organisert i allerede oppførte bygårder og villaer på Nygårdshøyden. En statlig reguleringsplan fra 1964 gav UiB ekspropriasjonsrett til et område på Nygårdshøyden. I perioden som fulgte ervervet UiB en stor del av eksisterende bebyggelse med den intensjon at store deler skulle rives for å gi plass til å oppføre formålsbygde bygninger som ville gi et mer campuspreget bygningsmiljø. Verneholdninger vokste frem fra 1970-åra av og satte en stopper for rivingen. Følgene ble at UiB innpasset virksomheten sin i eksisterende bygningsmasse.

1 CHRISTIES GATE 19

Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet, LVP

ADRESSE	BYGGEÅR	GNR/BNR	UIB BYGNINGSNR.	ASKELODDEN ID	LVP: KOMPLEKS/BYGNING
Christies gate 19	1882-1884 (1883)**	164 / 1152	100210	175083-3	3361 / 10213
ARKITEKT Johan Daniel Irgens Faye	VERNEKLASSE ** NB! Byggeår i fredningsvedtaket (korrigerte årstall i parentes)**. Korrigerte årstall er brukt ellers i forvaltningsplanen.				
EIER UiB					
FORVALTER UiB					
KOMMUNE Bergen					
FYLKE Hordaland					
FORVALTNINGSMYNDIGHET Riksantikvaren					

■ = Christies gate 19, fredet bygning

1.1 Fredningsvedtak 18. juni 2014. Forskrift om fredning av kulturhistoriske eiendommer:

- = bygning
 = utomhus

Omfang

Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v.

Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.

Formål

Formålet med fredningen Christies gate 19 som et viktig ledd i UiBs historie og kulturmiljøet knyttet til naturhistorisk museum og administrasjonene rundt Muséplass.

Formålet med fredningen er videre **å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen** så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.

Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse

Bygningen er en typisk murvilla i **nyrenessansestil** med sterk universitetshistorisk tilknytning gjennom lang bruk og som en naturlig del av miljøet i tilknytning til Muséplass.

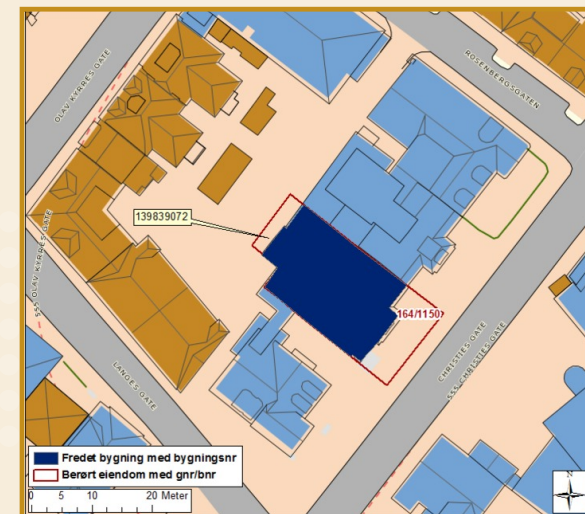
Fredning av Christies gate 19 vil sikre eksempel på hvordan universitetet har etablert seg i villabebyggelse på bygningens premisser.

Fasaden fremstår opprinnelig, mens innvendig er i hovedsak hele bygningen transformert til moderne og funksjonelle kontorlokaler.

1 CHRISTIES GATE 17

Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet, LVP

ADRESSE	BYGGEÅR	GNR/BNR	UIB BYGNINGSNR.	ASKELADDEN ID	LVP: KOMPLEKS/BYGNING
Christies gate 17	1882-1884 (1890)**	164 / 1150	100208	175083-2	3361 / 10212
ARKITEKT Johan Daniel Irgens Faye	VERNEKLASSE ** NB! Byggeår i fredningsvedtaket (korrigerte årstall i parentes)**. Korrigerte årstall er brukt ellers i forvaltningsplanen.				
EIER UiB					
FORVALTER UiB					
KOMMUNE Bergen					
FYLKE Hordaland					
FORVALTNINGSMYNDIGHET Riksantikvaren					

 = Christies gate 17, fredet bygning

1.1 Fredningsvedtak 18. juni 2014. Forskrift om fredning av kulturhistoriske eiendommer:

- = bygning
 = utomhus

Omfang

Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v.

Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.

Formål

Formålet er å bevare Christies gate 17 som et viktig ledd i UiBs historie og kulturmiljøet knyttet til naturhistorisk museum og administrasjonene rundt Muséplass.

Formålet med fredningen er videre å **sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen** så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.

Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse

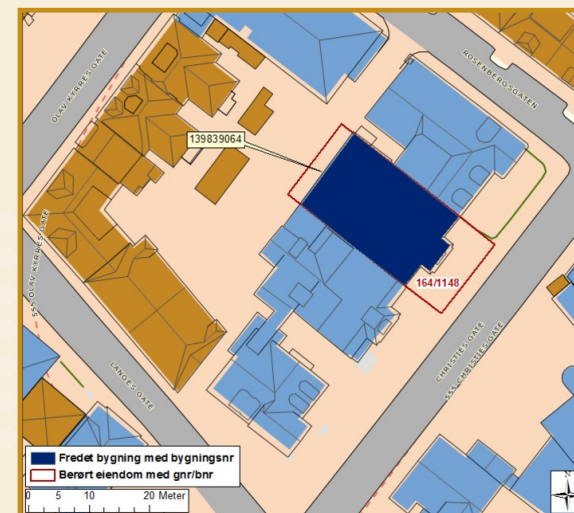
Bygningen er en typisk murvilla i **nyrenessansestil** med sterk universitetshistorisk tilknytning gjennom lang bruk og som en naturlig del av miljøet i tilknytning til Muséplass.

Fredning av Christies gate 17 vil sikre eksempel på hvordan universitetet har etablert seg i villa-bebyggelse på bygningens premisser.

1 CHRISTIES GATE 15

Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet, LVP

ADRESSE	BYGGEÅR	GNR/BNR	UIB BYGNINGSNR.	ASKELADDEN ID	LVP: KOMPLEKS/BYGNING
Christies gate 15	1882-1884 (1889)**	164 / 1148	100207	175083-1	3361 / 10211
ARKITEKT Johan Daniel Irgens Faye	VERNEKLASSE ** NB! Byggeår i fredningsvedtaket (korrigerte årstall i parentes)**. Korrigerte årstall er brukt ellers i forvaltningsplanen.				
EIER UiB					
FORVALTER UiB					
KOMMUNE Bergen					
FYLKE Hordaland					
FORVALTNINGSMYNDIGHET Riksantikvaren					

■ = Christies gate 15, fredet bygning

1.1 Fredningsvedtak 18. juni 2014. Forskrift om fredning av kulturhistoriske eiendommer:

- = bygning
 = utomhus

Omfang

Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v.

Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.

Formål

Formålet er å bevare Christies gate 15 som et viktig ledd i UiBs historie og kulturmiljøet knyttet til Naturhistorisk museum og administrasjonen rundt Muséplass.

Formålet med fredningen er videre å **sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen** så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.

Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse

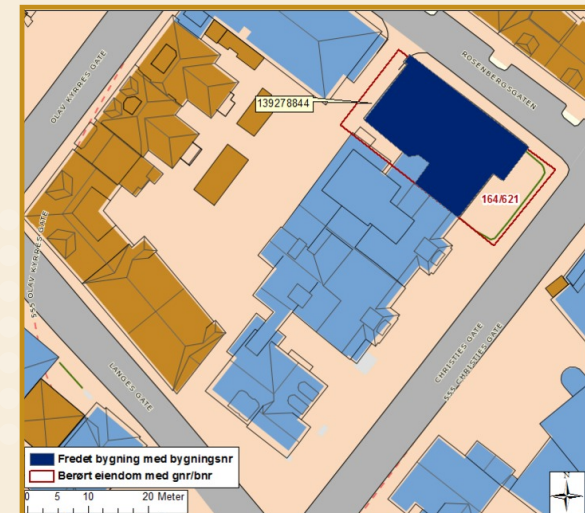
Bygningen er en typisk murvilla i **nyrenessansestil** med sterk universitetshistorisk tilknytning gjennom lang bruk og som en naturlig del av miljøet i tilknytning til Muséplass.

Fredning av Christies gate 15 vil sikre eksempel på hvordan universitetet har etablert seg i villabebyggelse på bygningens premisser.

1 ROSENBERGSGATEN 39 – ØRJAR ØYENS HUS

Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet, LVP

ADRESSE	BYGGEÅR	GNR/BNR	UIB BYGNINGSNR.	ASKELODDEN ID	LVP: KOMPLEKS/BYGNING
Rosenbergsgaten 39	1882-1884 (1881)**	164 / 621	100283	175083-4	3361 / 9903333
ARKITEKT Johan Daniel Irgens Faye	VERNEKLASSE ** NB! Byggeår i fredningsvedtaket (korrigerte årstall i parentes)**. Korrigerte årstall er brukt ellers i forvaltningsplanen.				
EIER NEAS					
FORVALTER UiB					
KOMMUNE Bergen					
FYLKE Hordaland					
FORVALTNINGSMYNDIGHET Riksantikvaren					

■ = Rosenbergsgaten 39, fredet bygning

1.1 Fredningsvedtak 18. juni 2014. Forskrift om fredning av kulturhistoriske eiendommer:

- = bygning
 = utomhus

Omfang

Fredningen omfatter bygningens eksteriør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, pipeløp over tak og detaljer som skilt og dekor m.v.

Formål

Formålet er å sikre Rosenbergsgt. 39 som viktig del av kulturmiljøet i øvre del av Christies gate og omkring Muséplass, med Naturhistorisk museum.

Formålet med fredningen er videre **å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen** så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.

Begrunnelse

Bygningen er en typisk murvilla i nyrenessansestil med sterk universitetshistorisk tilknytning gjennom lang bruk og som en naturlig del av miljøet i tilknytning til Muséplass.

Fredning av Christies gate 17 vil sikre eksempel på hvordan universitetet har etablert seg i villa-bebyggelse på bygningens premisser.

2 BÆRENDE VERNEVERDIER

De bærende verneverdiene beskriver kvaliteter ved bygningene som skal ha spesielt fokus i den videre forvaltningen. Nye tiltak skal tilpasse seg de bærende verneverdiene.

FASADEREKKEN MED HAGER

De fire husene med forhager utgjør en sammenhengende arkitektonisk helhet. Skifer- og pannelagte tak som er synlige fra Christies gate, Muséplassen og Rosenbergsgaten er med på å gi husrekken et særegent 1800-tallspreg.

DEKORERT MURVILLA

Husenes rike murdekor, i form av stukkatur og profiler i fasaden, skaper særpreg og karakter og er viktig for helheten. Dekor og detaljering understreker husenes sammenheng og røper at de er tegnet av samme arkitekt. Samtidig bidrar detaljene til variasjon i uttrykket.

ORIGINAL ROMSTRUKTUR

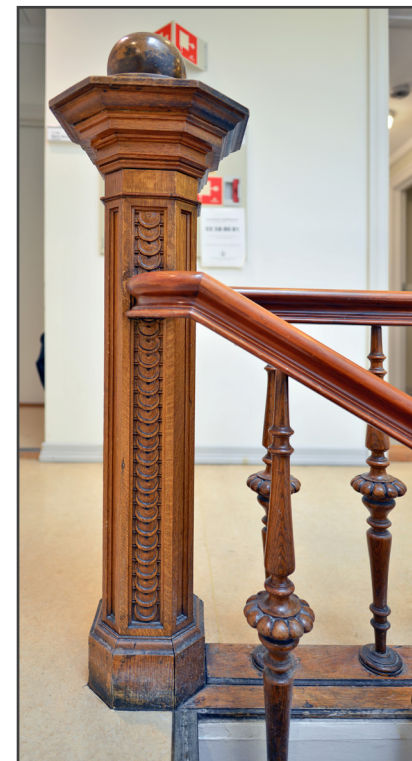
Opprinnelig intakt rominndeling mot Christies gate formidler historie om husenes opprinnelige bruk som boliger. Originale døråpninger mellom rom som i dag er blendet, inviterer til gjenåpning i evt. fremtidig kontorlandskap.

ORIGINALE BYGNINGSDELER

Originale bygningsdeler som dører, vinduer og gulv, dekorerte himlinger samt originale brystninger og utsmykket listverk er elementer som farger opplevelsen av husene og markerer alder og stil. Det samme gjelder gjenværende original hovedtrapp i nummer 17 med overlys. I rom som vender mot Christies gate er det spesielt mange originale bygningselementer med høy kulturminneverdi. Under nyere gulv, vegger og tak i mange rom finnes originale bygningsdeler som evt. kan avdekkes eller benyttes som kilde.

MATERIALER OG FARGER

Den høye materialkvaliteten som kommer til uttrykk, skal videreføres. Historiske interiørbilder viser bruk av mørke farger i villatiden. Fargetrapper vil kunne gi retning for fremtidig fargesetting.

3 G E N E R E L T

3.1 Formålet med Forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen er utarbeidet på bakgrunn av Landsverneplan for kunnskapsdepartementet og bestemmelser gitt i kgl. res. «Overordna føresegner om forvaltning av statlege kulturhistoriske eigedomar» 1. september 2006.

Forvaltningen skal sikre at de kulturhistoriske verdiene som knytter seg til de fredede bygningene blir ivaretatt både på kort og lang sikt.

Forvaltningsplanen er utarbeidet i samsvar med antikvariske prinsipper og inneholder detaljert registrering og dokumentasjon av hver enkelt bygning, samt beskrivelse av forhold som må ivaretas ved rehabilitering og endring.

Forvaltningsplanen beskriver prosedyrer og rutiner for vedlikehold av de enkelte husene, og beskriver ansvarsfordeling og arbeidsfordeling hos eier i alle spørsmål om vedlikehold og tiltak på eiendommen.

Forvaltningsplanen inneholder premisser for vurdering av utviklingsmuligheter og begrensninger for eiendommen og fredede enkeltbygg.

Forvaltningsplanen gir retningslinjer for nødvendig kontakt med rett kulturminnemyndighet.

3.2 Lovgrunnlag

Vernet av Murbyen: Christies gate 19, 17, 15 og Rosenbergsgaten 39 – Ørjar Øyens hus er hjemlet i:

- Kgl. res. «Overordna føresegner om forvaltning av statlege kulturhistoriske eigedomar». 1. september 2006
- Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet, fredningsvedtak av 18. juni 2014
- Kulturminneloven § 22 a

3.3 Kulturminnemyndighet

- Planen har gyldighet som **forvaltningsplan** for eiendommen Christies gate 19, 17, 15 og Rosenbergsgaten 39 – Ørjar Øyens hus, som fredet bygning.
- **Riksantikvaren er kulturminnemyndighet** for bygg og anlegg i Statens eie som er fredet etter kulturminneloven eller angitt i Landsverneplanen.
- **Hordaland fylkeskommune er kulturminnemyndighet** for bygg og anlegg i statens eie som har verneklasse 2, jfr. brev fra Kunnskapsdepartementet av 16.06.2016: *Statens kulturhistoriske eiendommer (SKE) – Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet – VERNEKLASSE 2, utvalg byggverk og utomhusområde til bekreftelse.*
- **Hordaland fylkeskommune er kulturminnemyndighet** for graving i fredede utomhusanlegg som er i statens eie.

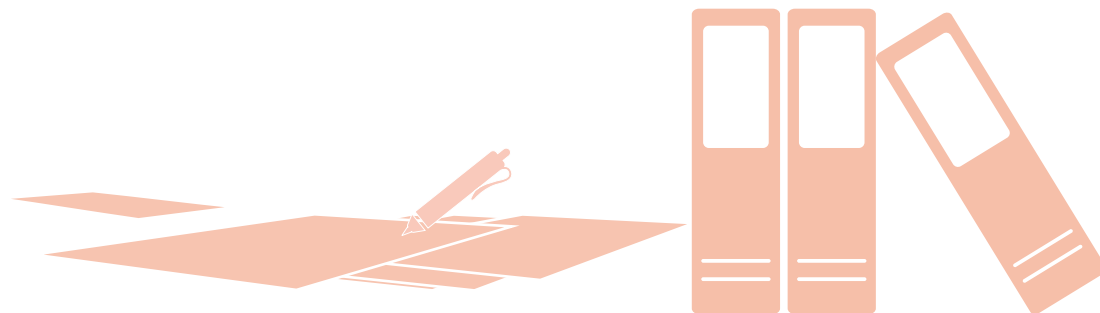
4 VERNEBESTEMMELSER

Den fredete bygningen skal vedlikeholdes og brukes slik at den ikke forfaller. Universitetet i Bergen har, som eier også forvalteransvar.

De særbestemmelser som det er redegjort for i dette dokumentet skal være førende i UiBs (Eiendomsavdelingens) ordinære styringsdokumenter og gjennom ordinære rutiner for forvaltning, drift og vedlikehold.

Det må ikke igangsettes vedlikehold eller tiltak som kan motvirke formålet med vernet. Større endringer/utskiftinger av ikke-vernede elementer i den vernede bygningen defineres derfor som tiltak med tilhørende prosedyre kap 4.3.

Vedlikehold og istandsetting skal skje med materialer og metoder tilpasset anleggenes og bygningenes egenart og arbeidet skal utføres av håndverkere med riktig kompetanse til oppgaven. Arbeider i et vernet bygg må gjøres på en måte som ikke reduserer de arkitektoniske og kulturhistoriske verdiene, men derimot tilfører huset ny kvalitet.

4.1 Hva er vedlikehold?

Med **vedlikehold** menes fornyelse av overflater med samme type materialbruk og farger som eksisterende. Endring eller større utskifting regnes ikke som vedlikehold.

Hovedprinsipp for vedlikehold

Det er bedre å vedlikeholde enn å reparere, og det er bedre å reparere enn å skifte ut.

Ved vedlikehold og eventuell utskifting skal det brukes materialer som tilsvarer opprinnelig materialbruk.

Eksempel på vedlikehold

- **Maling/oljing**
med samme type maling/olje og farge som eksisterende
- **Små reparasjoner av murverk**
med samme type betong, tegl og mørtel
- **Utskifting av enkelttegl**
med tegl av tilsvarende farge, størrelse og overflate
- **Små reparasjonen av taktekke**
med samme materialbruk som eksisterende

4 VERNEBESTEMMELSER

4.2 Hva er tiltak?

Alt arbeid utover vanlig vedlikehold defineres som tiltak. Tiltak skal dispensasjonsbehandles hos Riksantikvaren. Søknad om dispensasjon må inneholde beskrivelse av tiltakets omfang og konsekvenser for bygningen. Tillatelse må foreligge før tiltak kan iverksettes.

Hovedprinsipp innen bygningsvernet

- **Mest mulig** av bygningens ulike deler skal bevares.
- **Skjulte deler** av bygningen (konstruksjoner og bakenforliggende lag) er like viktige å ta vare på som synlige (overflater). Det er et mål å bevare helheten på best mulig måte, ikke bare det visuelle uttrykket.
- **Hvis man må endre**, er det bedre å føye noe til enn å fjerne originale eller gamle deler. Det beste bygningshistoriske «arkivet» er bygningen selv.
- **Endringer skal**, om mulig, være reversible. Når behovene endrer seg, kan de nye elementene fjernes og bygningen vil fremstå slik den var før endring.

Eksempel på tiltak – NB: listen er ikke fullstendig

- **Inngrep i konstruksjon** eller overflate ved f.eks. tilpasning til UU, trekking av nye kabler m.m.
- Montering eller fjerning av **lettvegger**
- Utskifting eller endring av **vinduer og dører** med karmen og listverk
- Rive/skifte ut utvendige eller innvendige **byggningskonstruksjoner**
- Endring av **overflatebehandling** som f.eks. maling av umalte/oljede flater og detaljer, fjerning av eldre malingslag, endring av opprinnelig/eksisterende fargevalg
- Utskifting eller endring av utvendig **kledning, taktekking eller fargevalg**
- Utskifting av **himlingsplater/innvendig kledning**
- **Større endringer/utsiftninger** av **ikke-vernede elementer** i den vernede bygningen
- Montering av **teknisk utstyr, lås og beslag, renner og nedløp**

4.3 Hvem gjør hva?

Riksantikvaren er forvaltningsmyndighet for denne fredede bygningen. Før tiltak iverksettes, skal det foreligge tillatelse fra Riksantikvaren.

Eiendomsdirektøren forvalter på vegne av eier, Universitetet i Bergen, denne fredede bygningen. Fagansvar er delegert til **kulturminneansvarlig**.

Kulturminneansvarlig deltar i beslutninger og iverksettelse av strategi for den fredede bygningen sammen med eiendomsdirektør og lederne for Eiendomsavdelingens driftsavdeling og prosjektavdeling. Kulturminneansvarlig har ansvar for kommunikasjon med Riksantikvaren, faglig skjønn knyttet til vernet og søknader om dispensasjon fra fredningsvedtaket.

Driftsavdelingen utøver daglig og/eller periodisk tilsyn med bygningen og kvitterer på inspeksjonslister tilpasset denne fredede bygningen. Driftsavdelingen skal fortløpende og i tråd med FDVU og forvaltningsplanens angivelser, avdekke mangler som utløser vedlikeholdstiltak. Når driftsavdelingen avdekker mangler som utløser behov for tiltak/bygningsmessige endringer utover vanlig vedlikehold, skal kulturminneansvarlig varsles. Dokumentasjon av mangel og forslag til tiltak skal fremlegges i eget skjema «Vøl og vern», kapittel 6.

Prosjektavdelingen er ansvarlig for søknadspliktige tiltak og ansvarlig for igangsetting og gjennomføring av prosjekt i bygningen. Prosjektleder for tiltaket har ansvar for å utarbeide saksdokument som skal være underlag for søknaden til Riksantikvaren om ev dispensasjon fra fredningsvedtaket. Prosjektleder har ved prosjektavslutning ansvar for å oppdatere kap. 5.2 «Kronologisk endringshistorikk» i denne Forvaltningsplanen.

5 BESKRIVELSE AV BYGNINGENE –

CHRISTIES GATE 19, 17, 15 OG ROSENBERGSGATEN 39

Christies gate 19, 17, 15 og Rosenbergsgaten 39 – Ørjar Øyens hus (nederst til høyre i bildet). Bildet er fra 2011 da Christies gate 17 og 15 ble malt. Foto: Alf E. Andresen, UiB

Detalj vindu i Rosenbergsgaten 39. Foto: EIA

Den sammenhengende husrekken, bestående av Rosenbergsgaten 39, Christies gate 15, 17 og 19 er resultat av et helhetlig arkitektonisk grep. Arkitekten var Johan Faye som tegnet nøkkelferdige villaer i luksusklassen for entreprenør og murmester Johan Gustav Nielsen.

Boligene er del av et større historismemiljø som vokste fram rundt Muséet sist på 1800-tallet. Dette miljøet er godt bevart og betegnes i dag som et av landets aller fineste bygningsmiljøer fra denne perioden.

5 BESKRIVELSE AV BYGNINGENE

5.1 Bygningenes felles historie

Disse husene har felles historie. Hele husrekken er tegnet av arkitekt Johan Faye for murmester Johan Gustav Nielsen som kjøpte tomter og solgte nøkkelferdige boliger med høy standard. Christies gate 19 var opprinnelig en frittliggende villa, de tre nabohusene nedenfor er bygget i rekke. Ved ombygging og sammenbygging er husrekken tilpasset ny bruk for UiB. Historiske kvaliteter er bevart både i fasader og interiør.

UiB fikk hånd om de eksklusive villaene Christies gate 19, 17 og 15 i 1964. Siden den tid har disse tre opprinnelige bolighusene fungert som kontor for ansatte og studenter ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Opprinnelige planer om sanering av den gamle bebyggelsen i universitetsområdet ble skrinlagt. UiB valgte å bli værende i villaene og å tilpasse disse til sitt behov. I 1990-årene ble husrekken renoveret og bygget sammen ved hjelp av nybygg mot bakgråden. Sammen med Rosenbergsgaten 39, som har vært brukt til universitetsformål siden 1987, er dette nå et sammenhengende moderne kontor-kompleks med historiske fasader mot Christies gate. Kontorvillaene her er et eksempel på hvordan UiB

tok i bruk eksisterende sentrumsbebyggelse og ble landets eneste permanente byuniversitet.

Villaene ble reist under utvidelsen av Bergen sentrum mot vest da nye gateløp ble trukket fra sentrum opp på høyden. Johanneskirken ble liggende i enden av aksene fra Torgalmenningen, i enden av Christies gate tronet Muséet ved Muséplassen. Sammen med Muséplassen 1 og Christies gate 20 skapte disse bygningene et helhetlig eksklusivt villamiljø øverst i det som i 1880-årene ble byens nye hovedgate opp til Nygårdshøyden.

Husene ble del av en enhetlig komposisjon, rikt dekorert med gjenkjennende motiver fra renessansen. Rosenbergsgaten 39 og Christies gate 19 ble oppført tidlig i 1880-årene. De to husene mellom kom opp ved inngangen til neste tiår. Arkitekten understreket sammenhengen i rekken ved å gi samme type gavlmotiv til husene øverst og nederst i rekken.

Den nye bydelen ble raskt smykket med mange lignende storslagne og dekorerte byvillaer for byens borgerskap, bygget etter europeiske forbilder i tidens stil. Siden mange historismeprydede eiendommer i Bergen sentrum brente i 1916, og andre senere er blitt lite påaktet, har Nygårdshøyden i dag byens største sammenhengende område med autentiske historismebygg. Dette området utmerker seg også nasjonalt.

Christies gate 19, 17, 15 og Rosenbergsgaten 39 – Ørjar Øyens hus, har stor arkitektonisk verdi som del av bydelen, som enkeltbygninger og som representanter for de mange villaene som er tatt i bruk av UiB og tilpasset universitetets behov på bygningens premisser.

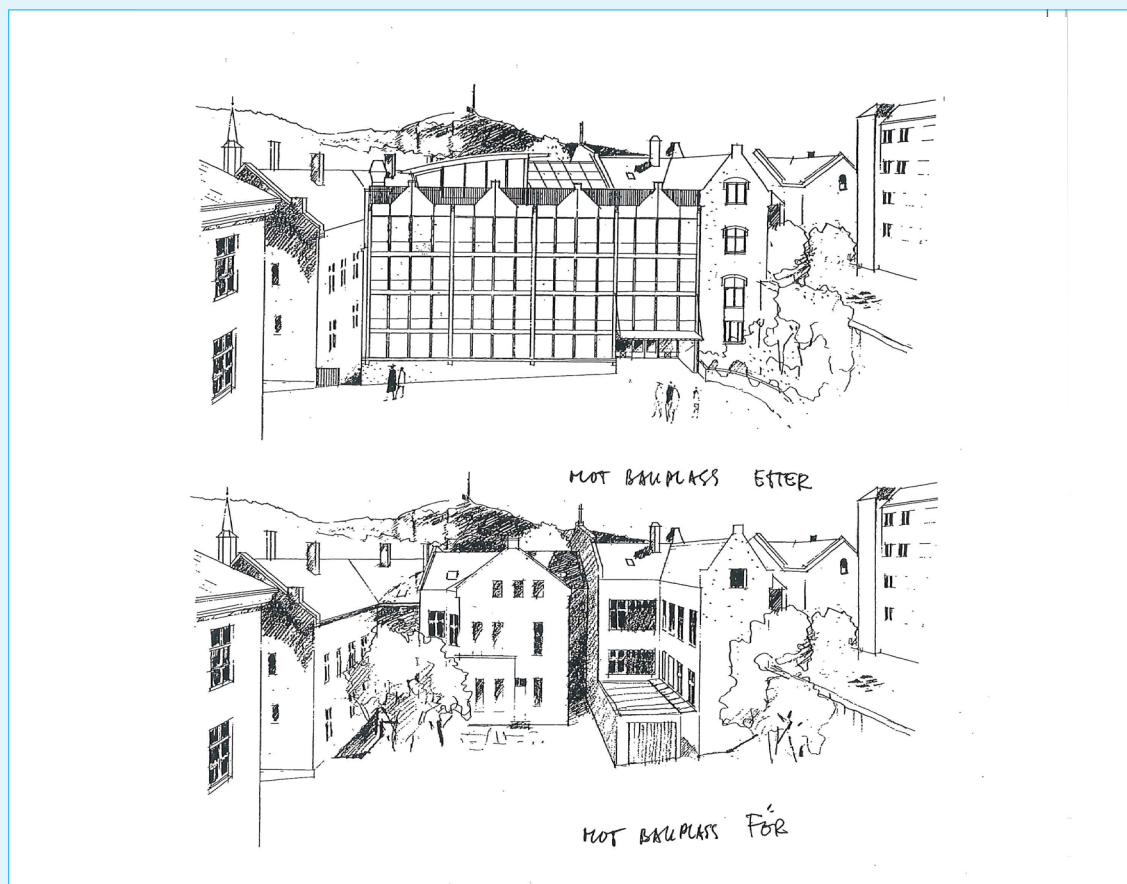
Norges Handelshøyskole som begynte undervisning i villaen på Muséplassen 1 i 1936, disponerte fra starten også Christies gate 19. I 1941 kjøpte NHH også Christies gate 17.

De første store utbyggingsplanene for Universitetet i Bergen innebar store inngrep på Nygårdshøyden. Storparten av eksisterende bebyggelse skulle bort til fordel for nybygg hele veien fra Florida til Dragefjellet. Gamle villaer ble revet for å rydde plass til Studentsenteret og Realfagbygget. Men det ble med det. Kulturhistoriske registreringer som slo fast at bebyggelsen på Nygårdshøyden hadde store kvaliteter, sammen med generell økende interesse for arkitekturvern medvirket til at UiB la bort sanerings-

planene og i stedet valgte ombygging kombinert med mindre nybygg i flere av de gamle boligkvartalene.

Mange villaer, også disse i Christies gate, ble lenge brukt av UiB til kontor og undervisning uten særlige ombygginger og tilpasninger. Først i 1995 ble det fullført en stor renovering av Christies gate 15. I 1996/1997 var Christies gate 17 og 19 gjennom tilsvarende oppgradering. Alle byggene ble nå bygget sammen ved hjelp av nybygg mot bakgården. Det ble gjort til dels store endringer i bakre del av bygnigene. Mot Christies gate er fasadene langt på vei uforandret og rommene som vender denne veien har i stor grad opprinnelig rominndelingintakt og mange originale bygningsdeler.

Husrekken mot bakplass før og etter ombygging. Illustrasjon: Fortunen arkitekter

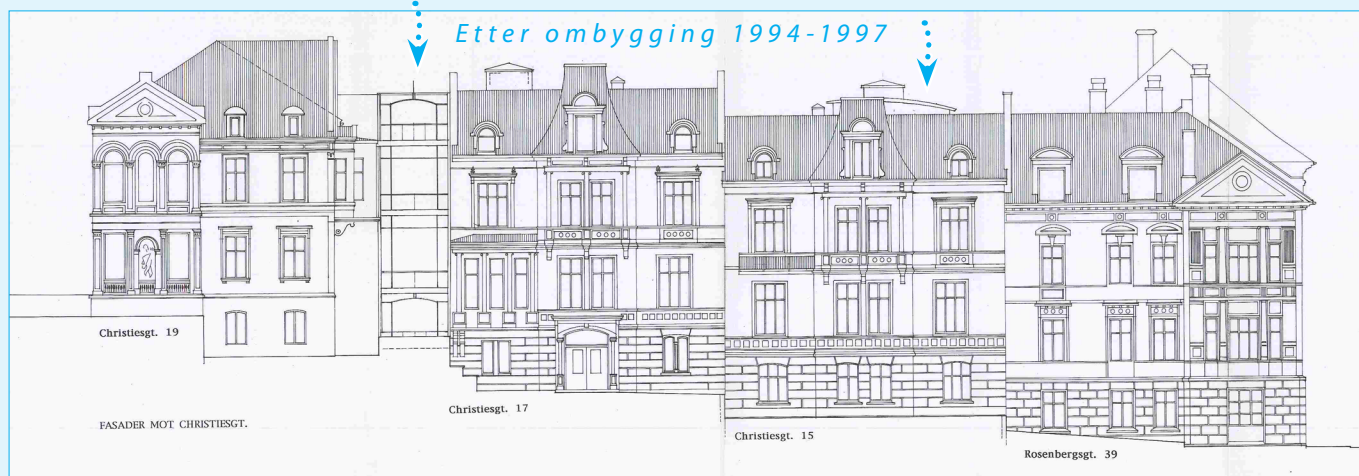
5.1 Bygningenes historie

Før ombygging 1994-1997

FØR

ETTER

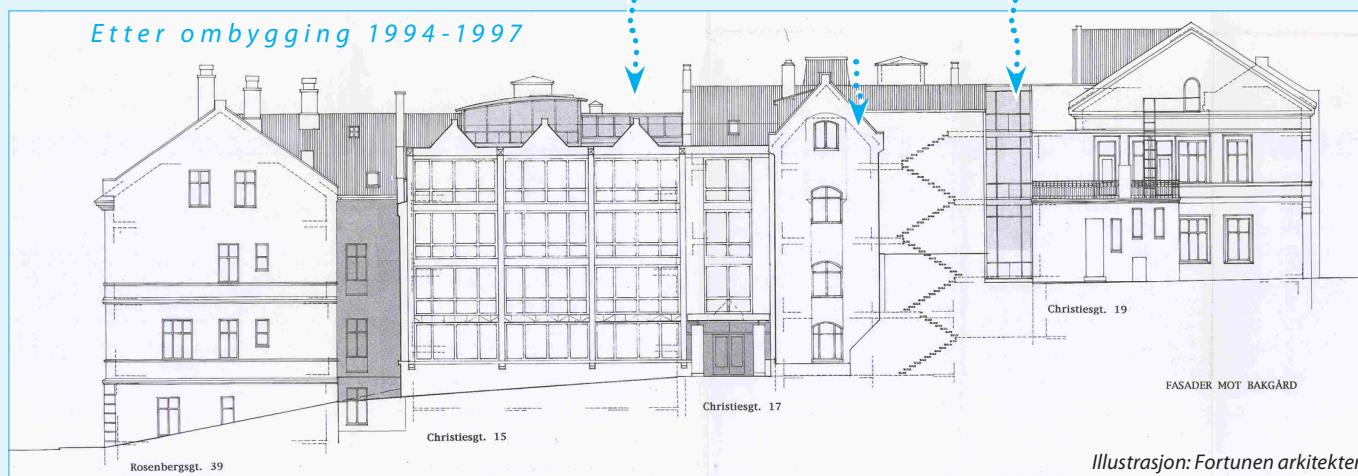

Før ombygging 1994-1997

FØR

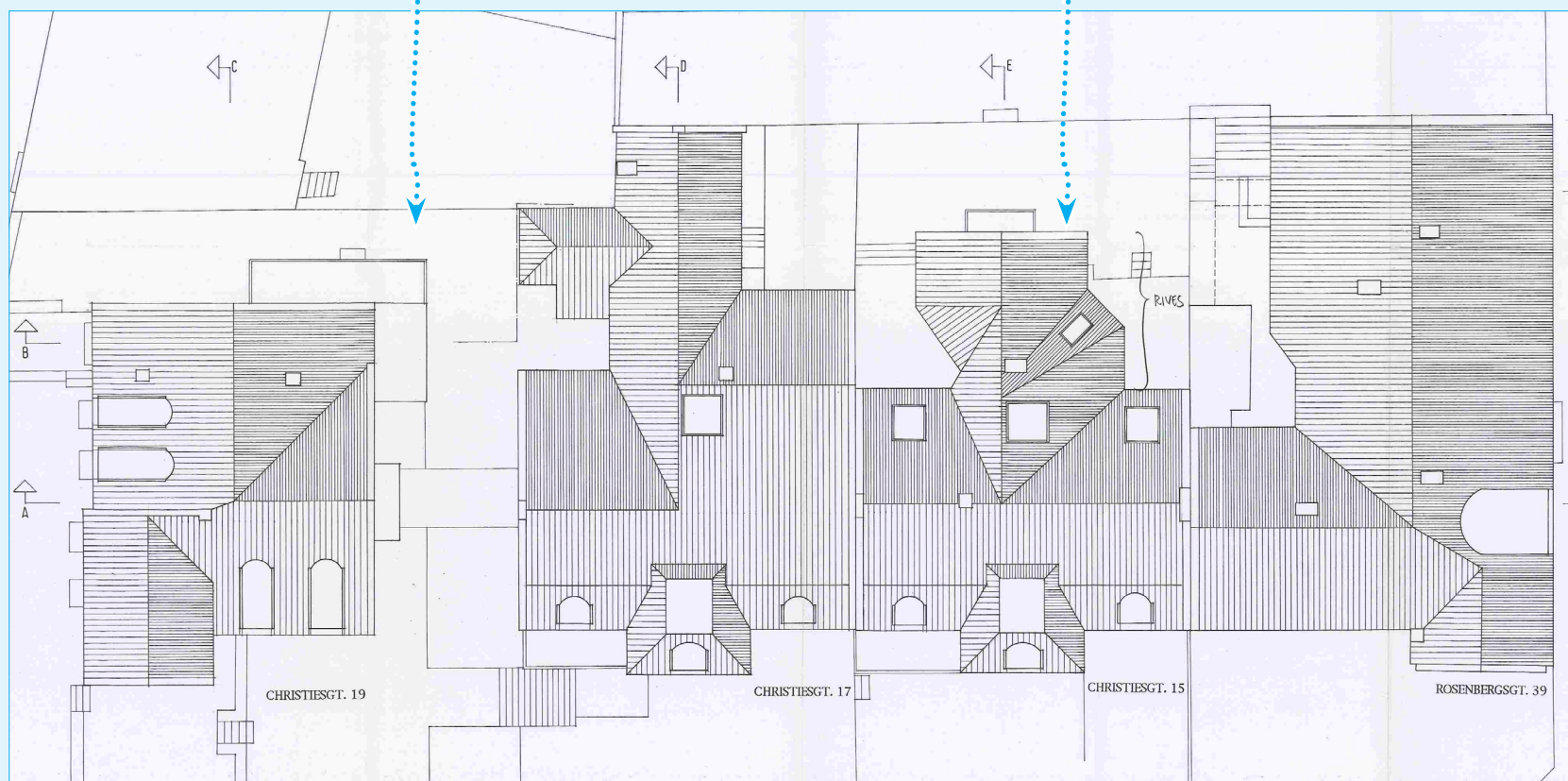
Etter ombygging 1994-1997

ETTER

5.1 Bygningenes historie

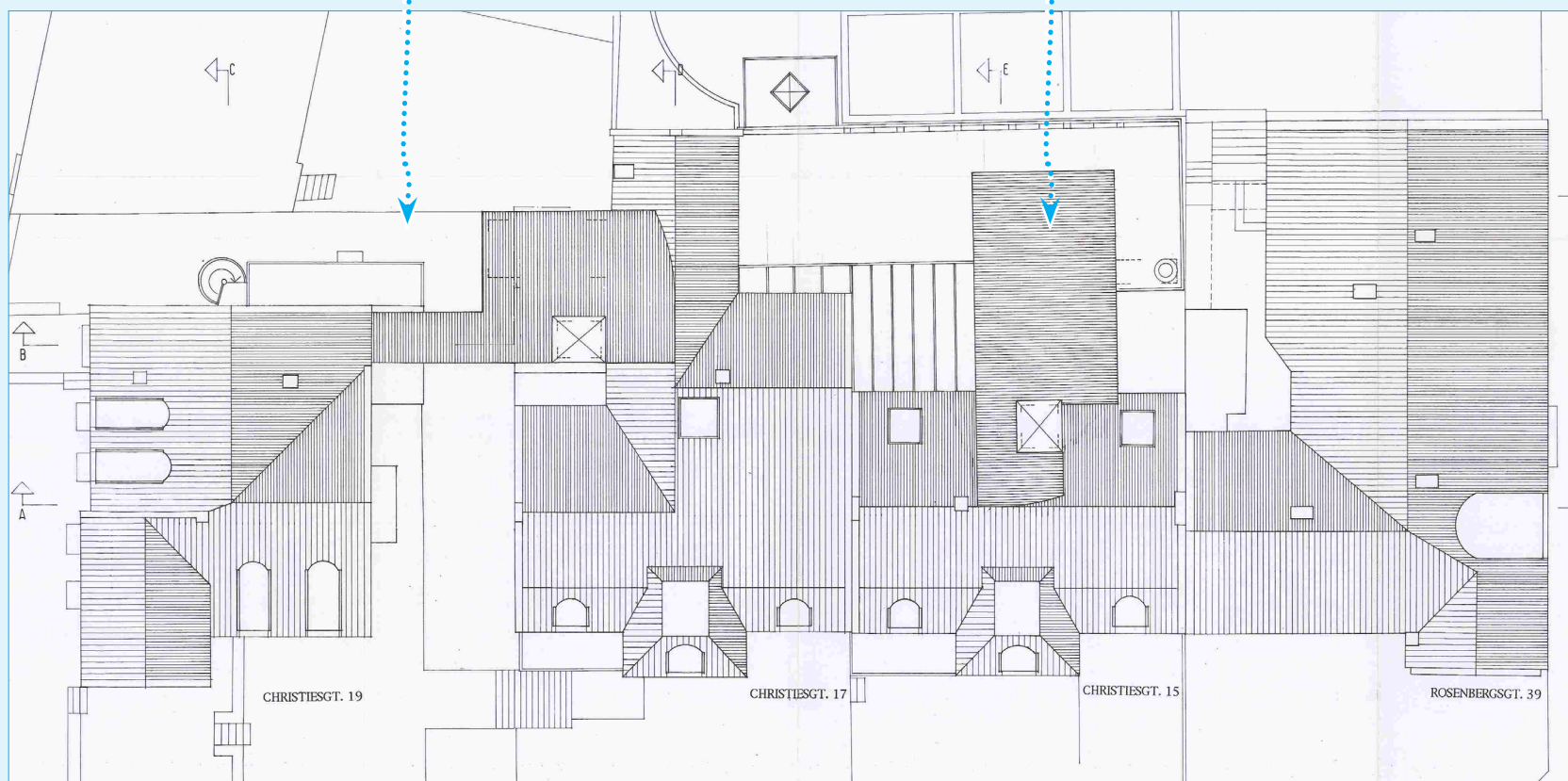
Før ombygging 1994-1997

Tak før ombygging i 1994. Fortunen arkitekter

Etter ombygging 1994-1997

Tak etter ombygging i 1994. Fortunen arkitekter

5.1 Bygningenes historie

5.1 Christies gate 19

Som eneste hus i rekken, var Christies gate 19 fra 1883 opprinnelig en frittstående en-etasjes villa med kjeller, loft og et tårn i det sørvestre hjørnet. Foran tårnrommet i andre etasje var det en åpen loggia. Sammen med tårnprydete Muséplassen 1 vis a vis, dannet villaen et hjørnemotiv mellom Christies gate og Muséplassen.

Beliggenheten var prominent og fasaden er rikt dekorert, blant annet med en Neptun-skulptur, en avstøpning etter ukjent original. Christian Michelsens far, Jacob Andreas Michelsen har eid boligen, senere overtok Kristofer Lehmkuhl eiendommen.

Villaen hadde opprinnelig hovedinngang i kjelleren fra øst. I underetasjen var det bodet, strykerom, syrom, vaskekjøkken og et pikeværelse. I første etasje lå kjøkken med anretning og tre stuer. Andre etasje hadde soveværelser og bad. Bare det store soveværelset i tårnfløyen hadde full takhøyde.

Ved en omfattende ombygging i 1903 ble taket løftet slik at villaen fikk to fulle etasjer med loft. Den opprinnelige loggiaen ble bygget inn, og huset ble påbygget blant annet mot nordvest med ny hovedinngang mot Muséplassen. Villaen fikk ny innvendig hovedtrapp.

Huset fikk etter hvert ny funksjon, først som lokale for ansatte og studenter ved Norges Handelshøyskole, senere som del av UiBs store bygningsmasse. I denne perioden endres huset gradvis til ny bruk; beboelsesrom gjøres om til moderne kontorer – på husets premisser.

Deler av interiør og originale bygningsdetaljer er tatt vare på i forbindelse med ombygginger og innredning av moderne kontorer. I noen rom finnes fremdeles original gipsdekor i tak og over dører, flere rom har gammelt listverk, mange opprinnelige fyllingsdører er bevart eller tilbakeført i hele huset. Fordi det har skjedd en viss omrokking av dører, knytter det seg likevel en viss usikkerhet til de historiske dørenes opprinnelige posisjon.

Hallen i første etasje har opprinnelig brystpanel fra 1903 og originale vinduer med blomsterdekor. Gammelt brystpanel er intakt også i mellomgangen i første etasje og i de to kontorene som en gang var en stor spisestue. Husets lange hovedtrapp er resultat av ombygging og restaurering i 1997 og tilpasset en sammenbygging med nabohuset. Mot Muséplassen og Christies gate har villaen i all hovedsak eksteriøret fra 1882 og 1903 intakt.

Etter at UiB overtok eiendommen ble det bygget en lav korridor mellom nummer 19 og nummer 17 lengst sør på villaens østvegg. Ved en større renovering og sammenbygging av kontorvillaene i Christies gate i 1996/1997 ble denne korridoren revet og erstattet av

et nytt mellombygg over tre etasjer mot bakgården.

Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap holder til i Christies gate 19 og i nabohuset, nummer 17. Derfra er det direkte forbindelse til Institutt for sammenlignende politikk i nummer 15 og videre til Sosiologisk institutt i Rosenbergs gate 39. Alle har felles inngang i Christies gate 15.

NOEN KJENTE UIB-ANSATTE SOM HAR HATT KONTOR I CHRISTIES GATE 19:

- **Stein Rokkan** (1921-1979)
Professor i sammenlignende politikk.
Internasjonalt kjent samfunnsforsker.
- **Ørjar Øyen** (1927-)
Professor i sosiologi, rektor ved UiB 1878-1983.
- **Torstein Hjøllum** (1940-2010)
Statsviter og politiker.
- **Frank Aarebrot** (1947-2017)
Statsviter og professor i sammenlignende politikk.

Fasade mot Christies gate (til venstre). Bildet viser villaen før ombyggingen i 1903. Her er huset uten Neptunskulpturen i veggnisje. Muséplassen 1 til høyre. Universitetsmuseets fotoarkiv

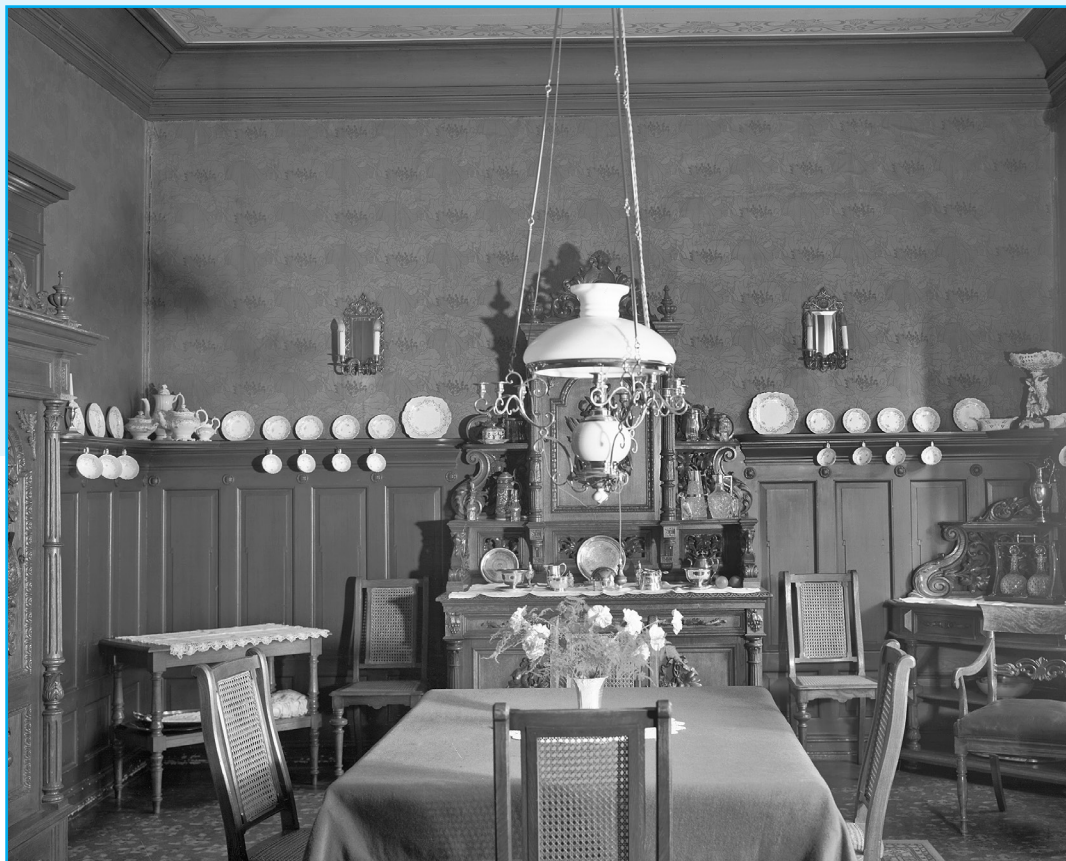

Fasade mot Christies gate (til venstre) etter ombyggingen i 1903, dagens situasjon. I veggnisjen ser vi Neptunskulpturen. Foto: EIA

5.1 Bygningenes historie

Rom 19.113 spisestuen i villatiden. Foto tilhører Universitetsmuseets fotoarkiv

Rom 19.113 spisestuen i villatiden. Foto tilhører Universitetsmuseets fotoarkiv

Rom 19.116 Englerommet, englestuen, i villatiden. Foto tilhører Universitetsmuseets fotoarkiv

5.1 Bygningenes historie

Rom 19.115 hjørnestuen i villatiden. Foto tilhører Universitetsmuseets fotoarkiv

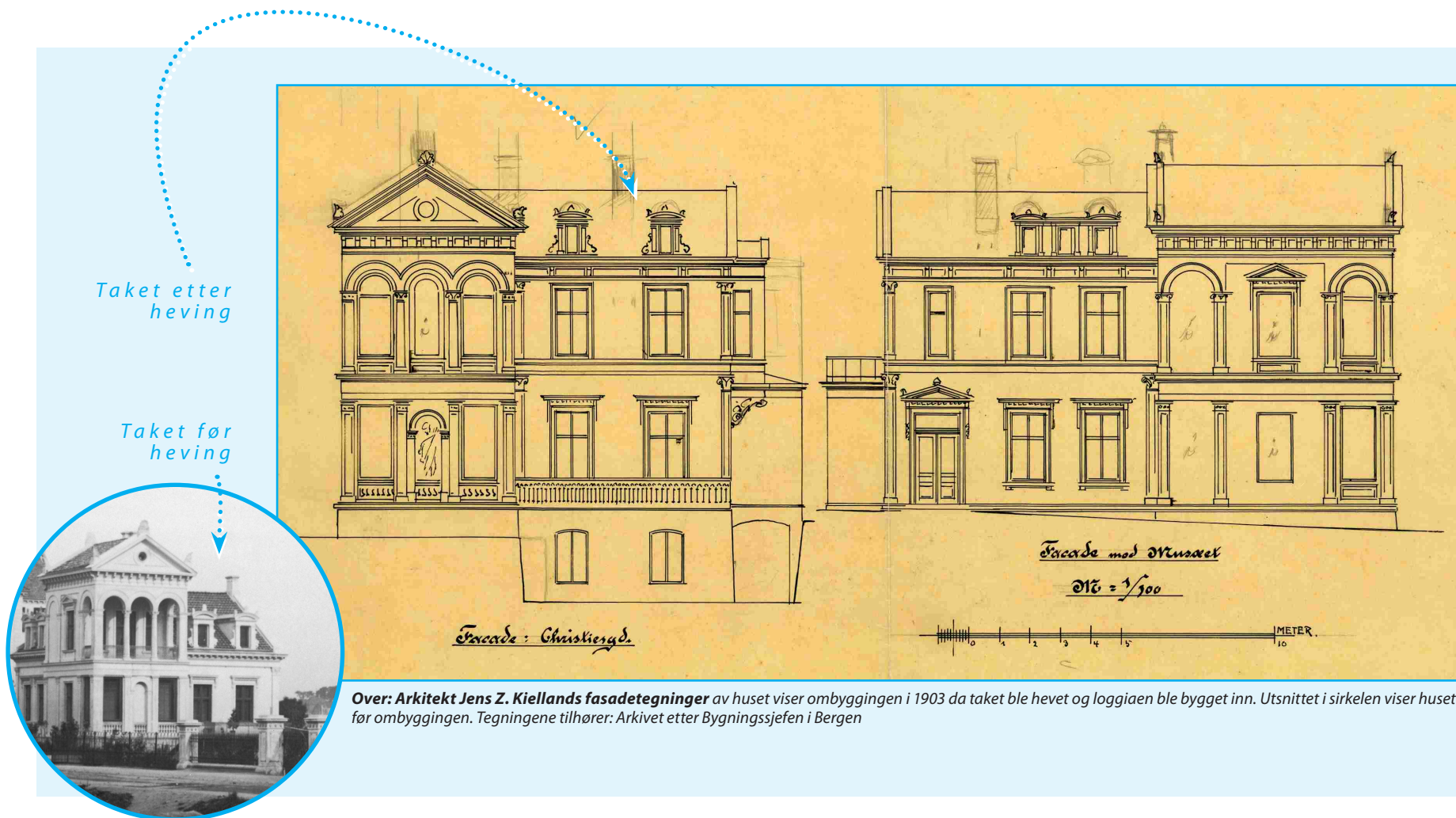

Rom 19.115 taket i hjørnestuen, i villatiden. Foto tilhører Universitetsmuseets fotoarkiv

Rom 19.115 taket i dag. Foto: EIA

5.1 Bygningenes historie

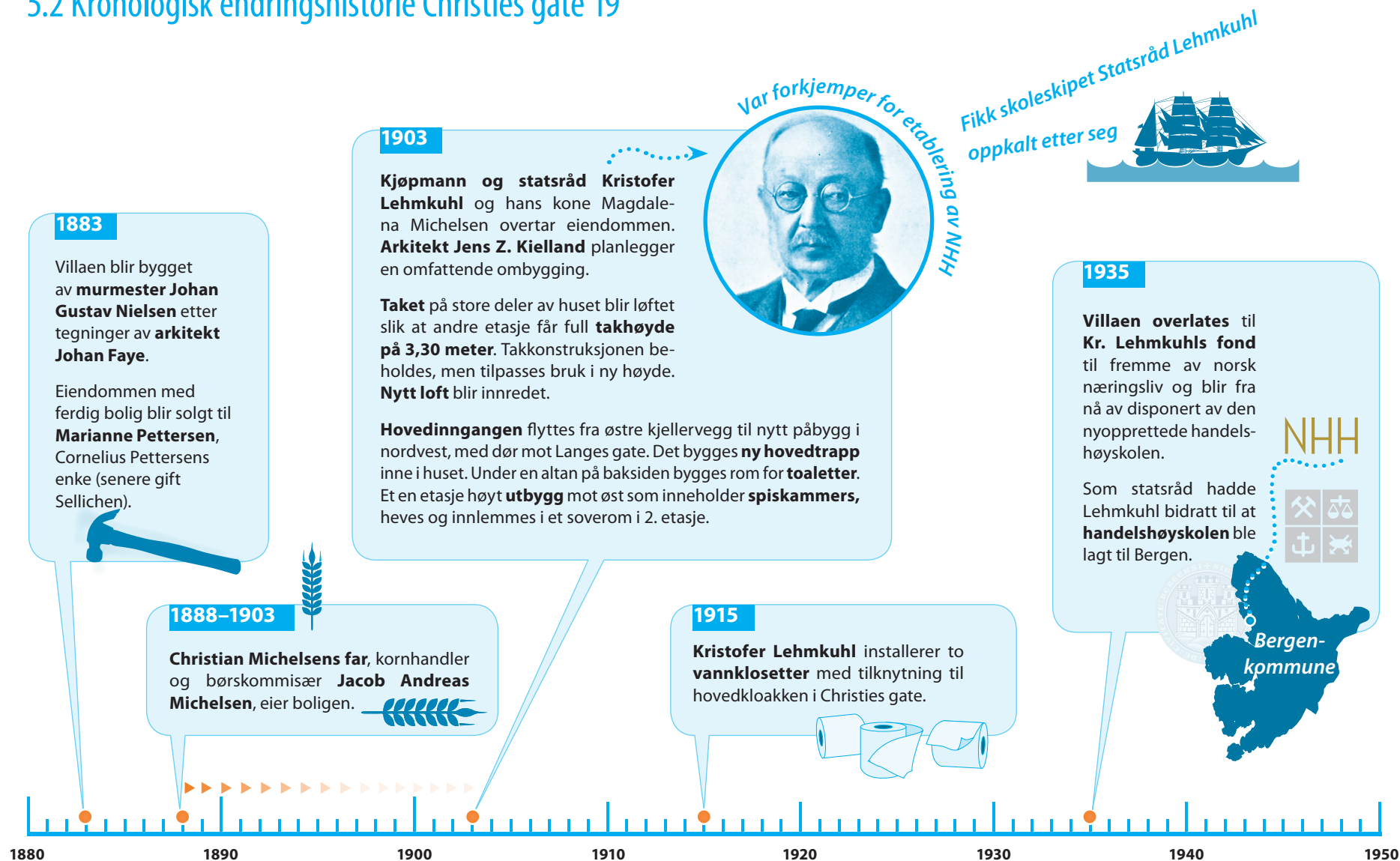

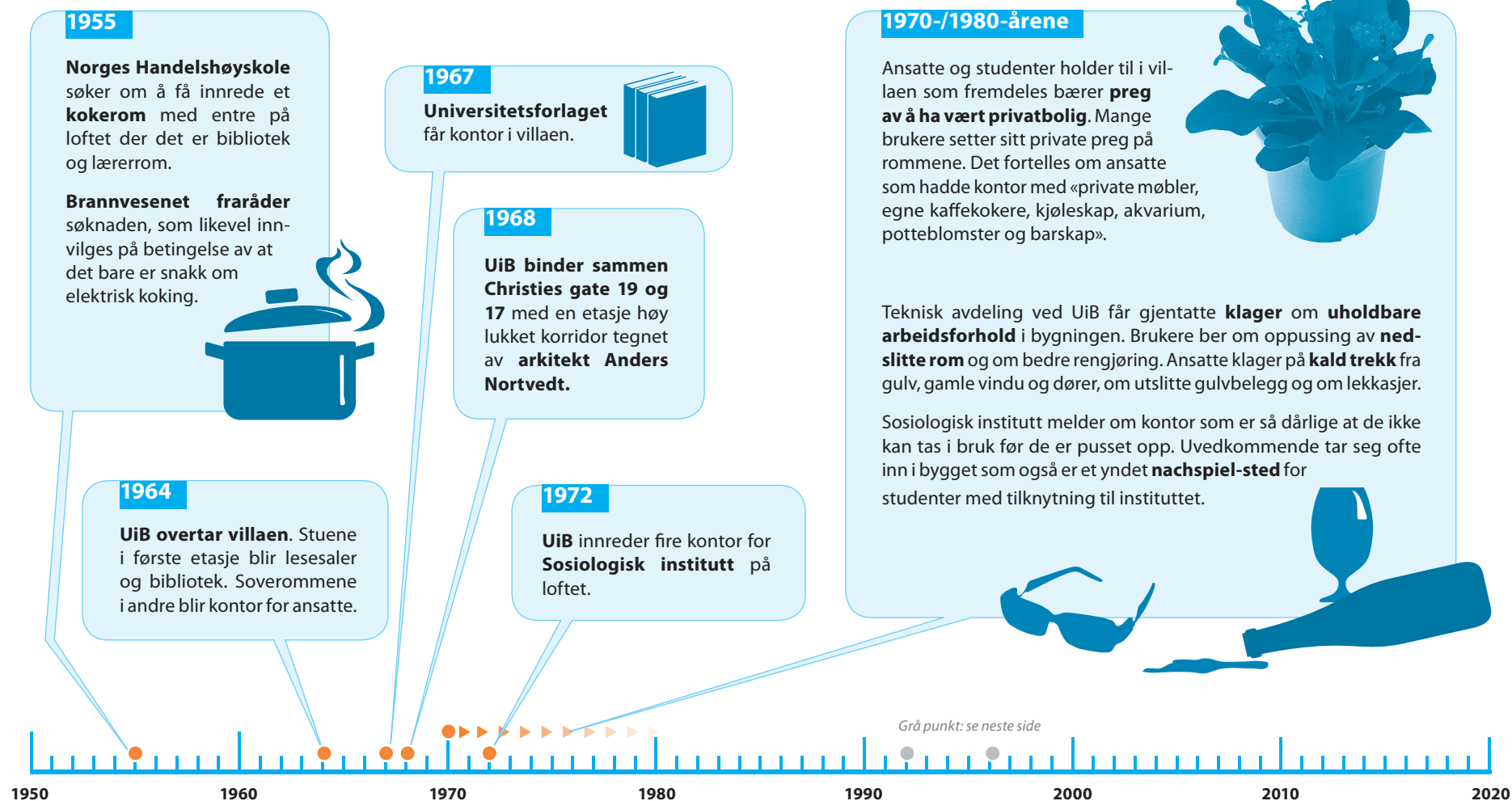
Korridor fra 1968 som knyttet villaen (til venstre) sammen med nabohuset Christies gate 17. Foto: EIA

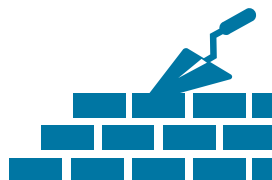
Hovedtrapp fra 1997. Foto: EIA

5.2 Kronologisk endringshistorie Christies gate 19

5.2 Kronologisk endringshistorie Christies gate 19

1992/1993

Det er avgjort at **Institutt for sammenlignende politikk og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap** skal ha permanent tilhold i Christies gate 15, 17 og 19. De nedslitte arealene skal bygges om, **rustes opp** og tilpasses instituttens behov gjennom en **helhetlig plan**. Lokaltetene **skal tilpasses** gjeldende krav til inneklima og bli tilgjengelige for funksjonshemmede.

En viktig forutsetning for UiB er at de berørte bygningene skal fremstå **eksteriørmessig uendret mot Christies gate** og at husenes hovedrom ut mot denne gaten i størst mulig grad skal ha et historisk preg. Det er et mål å finne løsninger for ombyggingen som best mulig ivaretar bygningshistoriske verdier og samtidig tilfredsstiller krav til ny bruk.

Prosjektet er basert på **riving, endring og utvidelse mot bakgårdene, mens de historiske elementene trekkes frem i fasader og rom som vender mot Christies gate**. Ny, endret og gammel bebyggelse knyttes sammen på baksiden mot gårds-plass, horisontalt med korridorer og innvendige svalganger, vertikalt med **ny heis og trapper**. Alle etasjer får **trappefri adkomst**.

Prosjektet blir planlagt som en enhet, men delt i to etapper. **Byggetrinn 1** omfatter full opprustning, samt nybygg i Christies gate 15 og utvendig opprustning av nummer 17. **Fortunen arkitekter** ved Kjell Brun og Odd Sørhus står for planleggingen. Byggetrinn 1 ferdigstilles i **desember 1995**.

1996/1997

Byggetrinn 2 gjennomføres.

Dette innebærer **full opprustning** av nr. 19 samt full innvendig renovering av nr. 17.

Etasjeskillene **brannsikres**. Kontor, møterom og gangarealer får nye overflater i form av **malte gipsplater**.

Opprinnelige fyllingsdører med listverk og en del bygningsdetaljer som **dekor i tak og over dører**, samt **brystpanel** blir beholdt eller hentet fra lager og brukt i nye posisjoner der det er ønske om tilbakeføring av gamle rom og bygningsdetaljer.

Hovedtrappen i nummer 19 blir bygget om. Den lave korridoren mot Christies gate 17 rives og erstattes av et **mel-lombygg på tre etasjer** som binder sammen de to husene mot bakgården.

Grå punkt: se forrige side

Endring fremtid

- = år med tekstblokker, viktige endringer/hendelser
- = år med tekst på forrige eller neste side

**Plass til
ny endringshistorikk**
Fyll på!

5.1 Bygningens historie

5.1 Christies gate 17

Villaen i Christies gate 17 ble bygget som bolig for to familier med felles inngang i 1890. Branntaksten fra 1898 forteller at dette var den høyest takserte bolig-eiendommen på Nygårdshøyden etter Muséplassen 1.

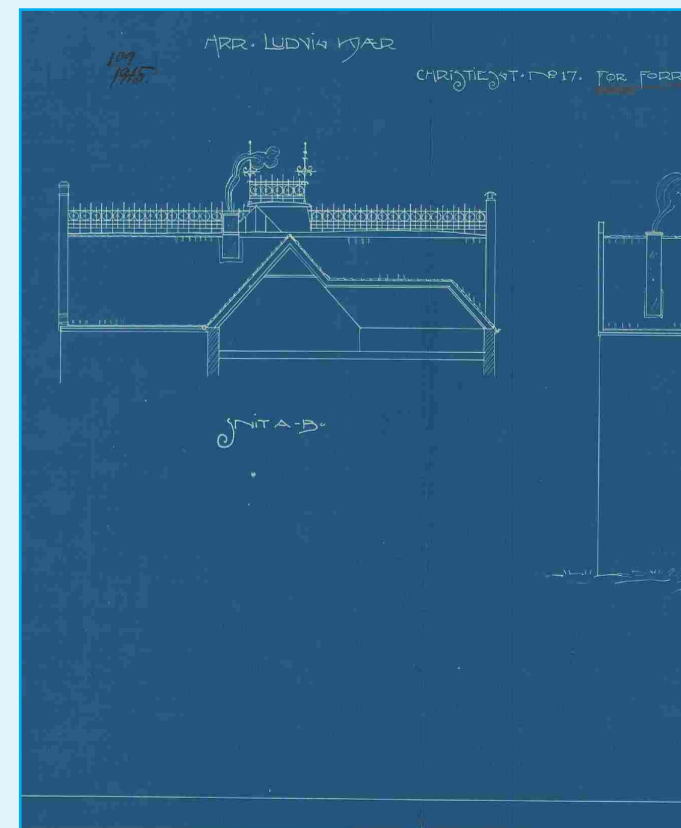
Huset har inngang i underetasjen til et påkostet og rikt utsmykket vindfang foran en hall med hovedtrapp. Underetasjen hadde opprinnelig også ulike boder, fyrrom, vaskerom og utgang til bakgård. I første og andre etasje var leilighetene trolig identiske med tre stuer, to soverom, kott bak bak trappen og kjøkken og spiskammers mot bakgården. På loftet var det tre soverom mot Christies gate.

Da det i 1916 også ble innredet pikeværelser og bad i loftets bakre del, ble taket på denne fløyen hevet. Huset ble samtidig omgjort til bolig for en familie. Stue-ene i andre etasje ble da soverom. Senere, da studenter og ansatte ved NHH og UiB flyttet inn, ble stuer og soverom tatt i bruk som kontor og møterom. I 1968 ble villaen knyttet sammen med Christies gate 19 ved hjelp av en lav korridor. Under renoveringen på 1990-tallet ble huset sammenbygget med nabohusene Christies gate 19 og 15.

Eksteriøret mot Christies gate er langt på vei uendret. Inne er mye av det originale interiøret gått tapt gjennom ulike ombygginger. Men hovedtrappen med overlys er

intakt, og de sentrale rommene som vender ut mot Christies gate ble til dels tilbakeført og restaurert i forbindelse med en stor renovering i 1996/1997. Denne ombyggingen endret husets fasade mot nord. Mange originale fyllingsdører med ekstra høyde er fremdeles i bruk, noen med endret posisjon. Gamle stuer som nå er kontor og møterom, er prydet av dekorert listverk i tak. På loftet er soverommene mot Christies gate blitt kontor, mens loftsarealet lenger bak er lunsjrom med utgang til felles takterrasse som ligger oppå nybygget bak nummer 15. Fra loftet kan overlyset over trappen med originalt oppheng studeres ovenfra.

Inne i hallen på husets grunnplan, er det en liten kobberluke i veggen, en dør som kan åpnes med nøkkel, men som også har to knotter som kan skrus på som på en kodelås. Døren tilhører en liten safe fra villatiden. Institutt for administrasjons- og organisasjonsvitenskap ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet bruker Christies gate 19 og 17. Disse har felles inngang i nummer 15 som brukes av Institutt for sammenlignende politikk. Sosiologisk institutt holder til i Rosenbergs gaten 39.

Arkitekt Egill Reimers tegning for ombygging i 1916.
Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

5.1 Bygningenes historie

NOEN KJENTE UIB-ANSATTE SOM HAR HATT KONTOR I CHRISTIES GATE 17:

- **Johan P. Olsen** (1939-)
Dr. philos.
Internasjonalt kjent statsviter
- **Knut Dahl Jacobsen** (1925-1999)
Norges første professor i statsvitenskap
- **Helga Hernes** (1938-)
Statsviter, samfunnsforsker,
politiker og diplomat

Hovedtrapp før restaurering i 1996/1997. Foto: EIA

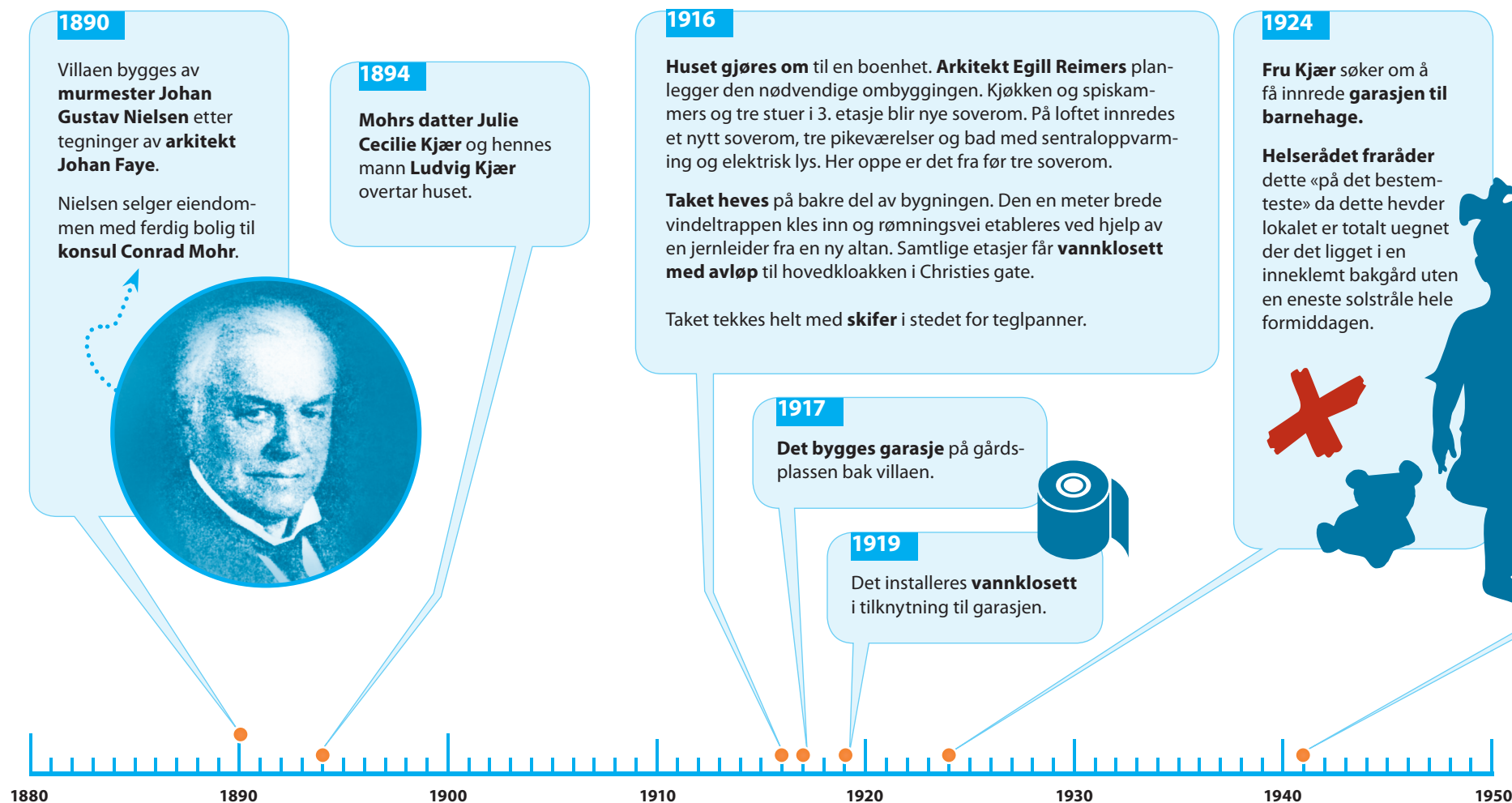

Hovedtrapp etter restaurering i 1996/1997. Den originale hovedtrappen er bevart i Christies gate 17. I nabohusene er hovedtrappen fjernet eller bygget kraftig om. Foto: EIA

Den originale hovedtrappen er bevart i Christies gate 17. I nabohusene er hovedtrappen fjernet eller bygget kraftig om. Foto: EIA

5.2 Kronologisk endringshistorie Christies gate 17

1941

Foreningen for Norges Handelshøyskole i Bergen kjøper villaen. Stuer og soverom blir lesesaler og kontor. NHH's første professor, **Ole Myrvoll** (senere ordfører i Bergen og finansminister) bor i nummer 17 fram til i 1954. Arbeidsveien til kontoret i samme gate legger han ofte rundt noen av kvartalene i nabolaget. Hans datter, **byantikvar Siri Myrvoll**, har fortalt om minner fra lek i den store hovedtrappen og at familien om lørdagen stod på balkongen og så **Nygaard Bataljon** gå forbi og avslutte marsjeringen ved **Christie-statuen**.

1964

UiB overtar eiendommen, Sosiologisk institutt flytter inn.

1967

Arkitekt Anders Nortvedt utarbeider fargeforslag for **utvendig maling** av Christies gate 17 og 15. Han velger **Sisu Sommergul** som hovedfarge, **Sisu Høstrød** til vinduskarmer og dørkarmer og **Sisu Fossehvitt** til søyler og altanrekkverk.

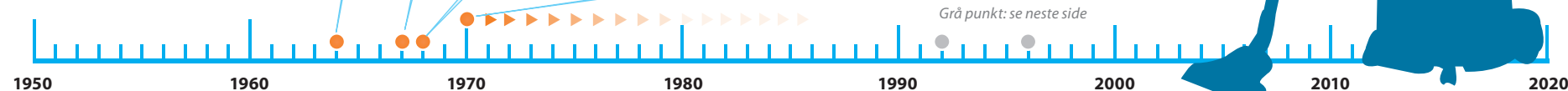
1968

Arkitekt Anders Nortvedt tegner mellomgangen som knytter villaen sammen med Christies gate 19. Det åpnes også opp en gjennomgang fra kjelleren i nummer 17 til første etasje i nummer 15 for å muliggjøre **sambruk av disse husene**. Et tidligere bad og et bakværelse blir rom for nye toaletter og garderobe m.m.

1970/1980-årene

Gjentatte klager til teknisk avdeling ved UiB om uholdbare arbeidsforhold i bygget. Brukere ber om oppussing av nedslitte rom og om **bedre rengjøring**.

Ansatte klager på **kald trekk** fra gulv, gamle vindu og dører, om utslitte gulvbelegg og om **lekkasjer**.

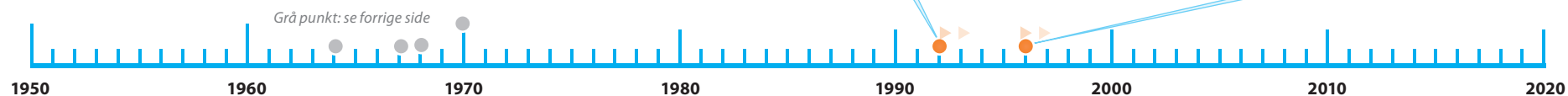
5.2 Kronologisk endringshistorie Christies gate 17

1992/1993

UiB beslutter at **Institutt for sammenlignende politikk** og **Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap** skal ha permanent tilhold i Christies gate 15, 17 og 19. De nedslitte arealene skal bygges om, rustes opp og tilpasses instituttenes behov gjennom en helhetlig plan. Lokalitetene skal tilpasses gjeldende krav til inn klima og bli **tilgjengelige for funksjonshemmede**. UiB ønsker at de berørte bygningene skal fremstå eksteriørmessig uendret mot Christies gate og at **«de høyverdige rommene mot denne gate i størst mulig grad skulle tilbakeføres til fordums storhet»**. Det er et mål å finne løsninger for ombyggingen som best mulig **ivaretar bygningshistoriske verdier** og samtidig tilfredsstiller krav til ny bruk. Prosjektet er basert på riving, endring og utvidelse mot bakgård mens fasaderekke og rom mot Christies gate tilbakeføres og restaureres. Ny, endret og gammel bebyggelse knyttes sammen på baksiden mot gårdsplass, horisontalt med korridorer og innvendige svalganger, vertikalt med ny heis og trapper. Alle etasjer får trappefri adkomst. Prosjektet blir planlagt som en enhet, men delt i **to etapper**.

Byggetrinn 1 omfatter full opprusting, samt nybygg i Christies gate 15 og utvendig opprustning av nummer 17. En garasje bak nummer 17 blir revet sammen med andre bak- og mellombygg. I overgangen mellom nummer 17, nybygget og eksisterende nummer 15 bygges et sentralrom i full høyde med glasstak. Dette gir dagslys til kommunikasjonsarealene og rom som tidligere henvendte seg mot bakplassen.

Fortunen arkitekter ved **Kjell Brun** og **Odd Sørhus** står for planleggingen. Byggetrinn 1 ferdigstilles i desember 1995.

1996/1997

Byggetrinn 2 gjennomføres. Dette innebærer innvendig renovering av nummer 17, samt full opprustning av nummer 19.

Etasjeskillene brannsikres. Kontor, møterom og gangarealer får nye overflater i form av malte gipsplater. Opprinnelige fyllingsdører med listverk og en del bygningsdetaljer som dekor i tak og over dører, blir beholdt eller hentet fra lager og brukt i nye posisjoner der det er ønske om tilbakeføring av gamle rom og bygningsdetaljer.

Den lave korridoren mot Christies gate 19 rives og erstattes av et **mellombygg på tre etasjer** som binder sammen de to husene.

Endring fremtid

● = år med tekstblokker, viktige endringer/hendelser

● = år med tekst på forrige eller neste side

5.1 Bygningenes historie

5.1 Christies gate 15

Christies gate 15 fra 1889 ligger midt i rekken av tre sammenhengende villaer som hver var bygget for flere familier med felles inngang. Villaens eksteriør er tilnærmet uendret mot Christies gate. Fasaden mot nord er totalt forandret. Innvendig er mye av det originale interiøret gått tapt gjennom ulike ombygginger.

I underetasjen, som har den originale hovedinngangen intakt, var det opprinnelig legekontor, en stor vinkjeller, vedbod og vaskehus. Hovedtrappen midt i huset, som førte opp til en leilighet i første etasje, en tilsvarende i andre og flere værelser på loftet er fjernet i forbindelse med UiB's ombygging og renovering i 1994/1995. Samtidig ble også den bakre delen av huset, som opprinnelig rommet kjøkken, spiskammers og privet, revet. Et nybygg mot nord er koblet sammen med den opprinnelige bygningen blant annet gjennom et sentralrom med full takhøyde og glasstak. Dette rommet var opprinnelig en del av bakgården, flere av innerveggene i dette rommet var yttervegger i Christies gate 15 og 17. Sammenbyggingen gav nummer 15 direkte tilgang til Christies gate 17 gjennom vertikale korridorer mot bakgården. Senere er det også laget direkte tilkomst til Rosenbergsgaten 39 ved hjelp av en innbygget gangbro på nordveggen.

Den store renoveringen, ombyggingen og sammenbyggingen av husene i Christies gate endret den indre strukturen i nummer 15. Men de sentrale rommene mot Christies gate har sin opprinnelige form. De ble til dels tilbakeført og restaurert. Mange av husets originale fyllingsdører er i bruk. Rommene som før var stuer, har opprinnelig dekorert listverk med stukkatur intakt. Tidligere stuer og soverom er tatt i bruk som kontor og møterom.

Boligen hadde kaggedo til i 1933 da det ble installert vannklosetter.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet har felles inngang i Christies gate 15 for Institutt for sammenlignende politikk, som holder til i dette huset, og for Institutt for administrasjons- og organisasjonskunnskap som bruker nabohusene, Christies gate 17 og 19.

Christies gate 17 til venstre i bildet, med støpejernsrekkverk på tårnmotivet. Fotografi fra årene 1945–1955 av ukjent fotograf. Tilhører Universitetsbiblioteket i Bergen

**Christies gate 15,
fasade mot sør.**
Foto: EIA

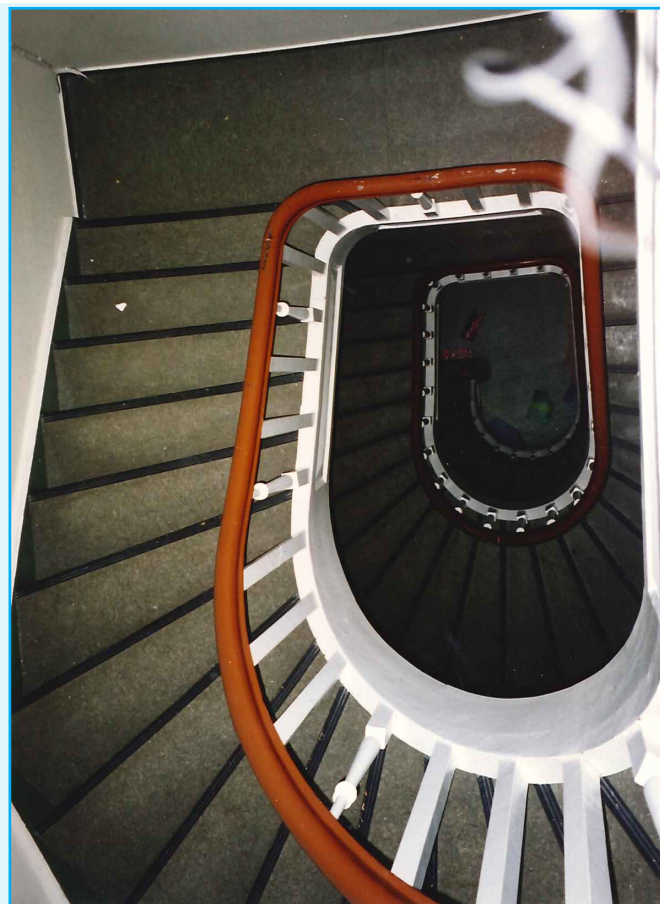
5.1 Bygningenes historie

NOEN KJENTE UIB-ANSATTE SOM HAR HATT KONTOR I CHRISTIES GATE 15:

- **Fredrik Barth** (1928-2016)
Internasjonalt kjent professor i sosialantropologi.
- **Gudmund Hernes** (1941-)
Sosiolog, forfatter og politiker.
- **Tormod Hermansen** (1940-)
Sosialøkonom, politiker og tidligere administrerende direktør i Telenor.
- **Frank Aarebrot** (1947-2017)
Professor i sammenliknende politikk, statsviter, politisk kommentator og valgexpert.

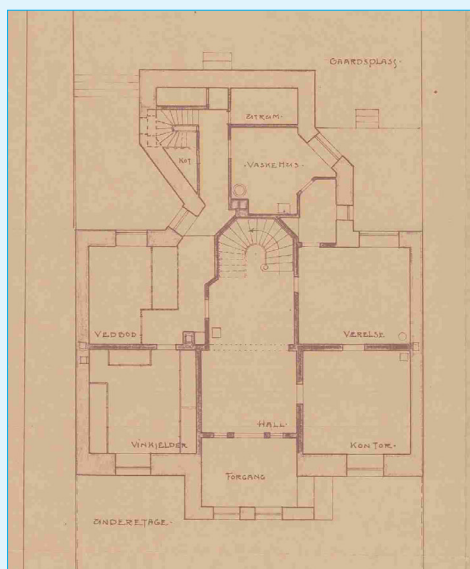

Del av original hovedtrapp før renoveringen. Foto: EIA

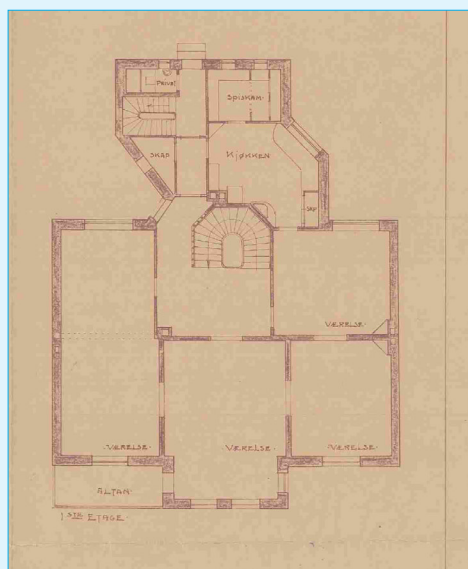

Original hovedtrapp før renoveringen. Foto: EIA

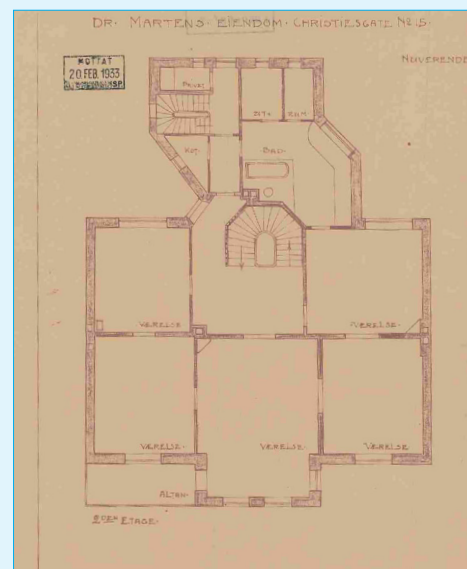
Oppmåling 1933 ved arkitekt Ingolf Danielsen. Tegningene viser hvordan bygningen så ut i den første perioden. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

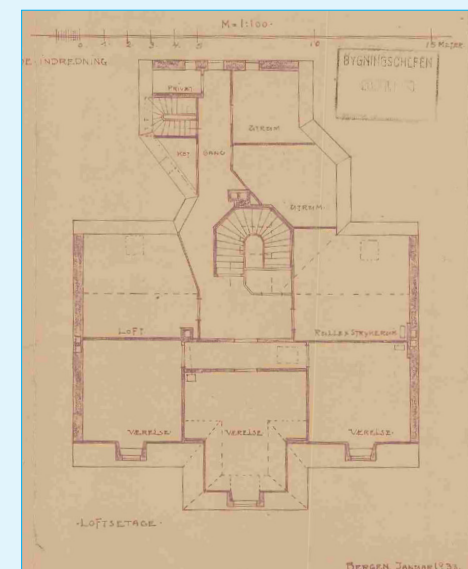
Plan underetasje

Plan 1. etasje

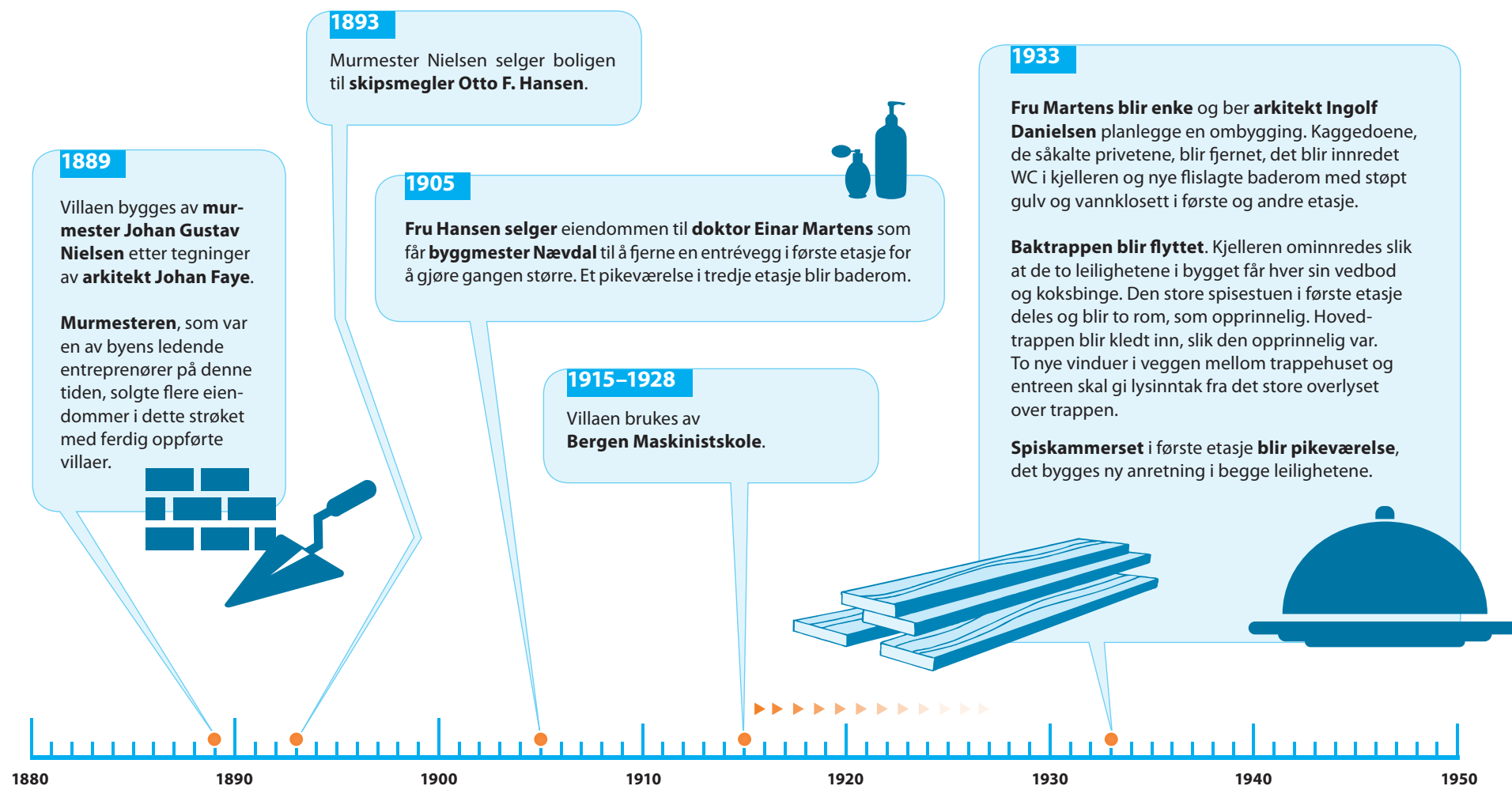

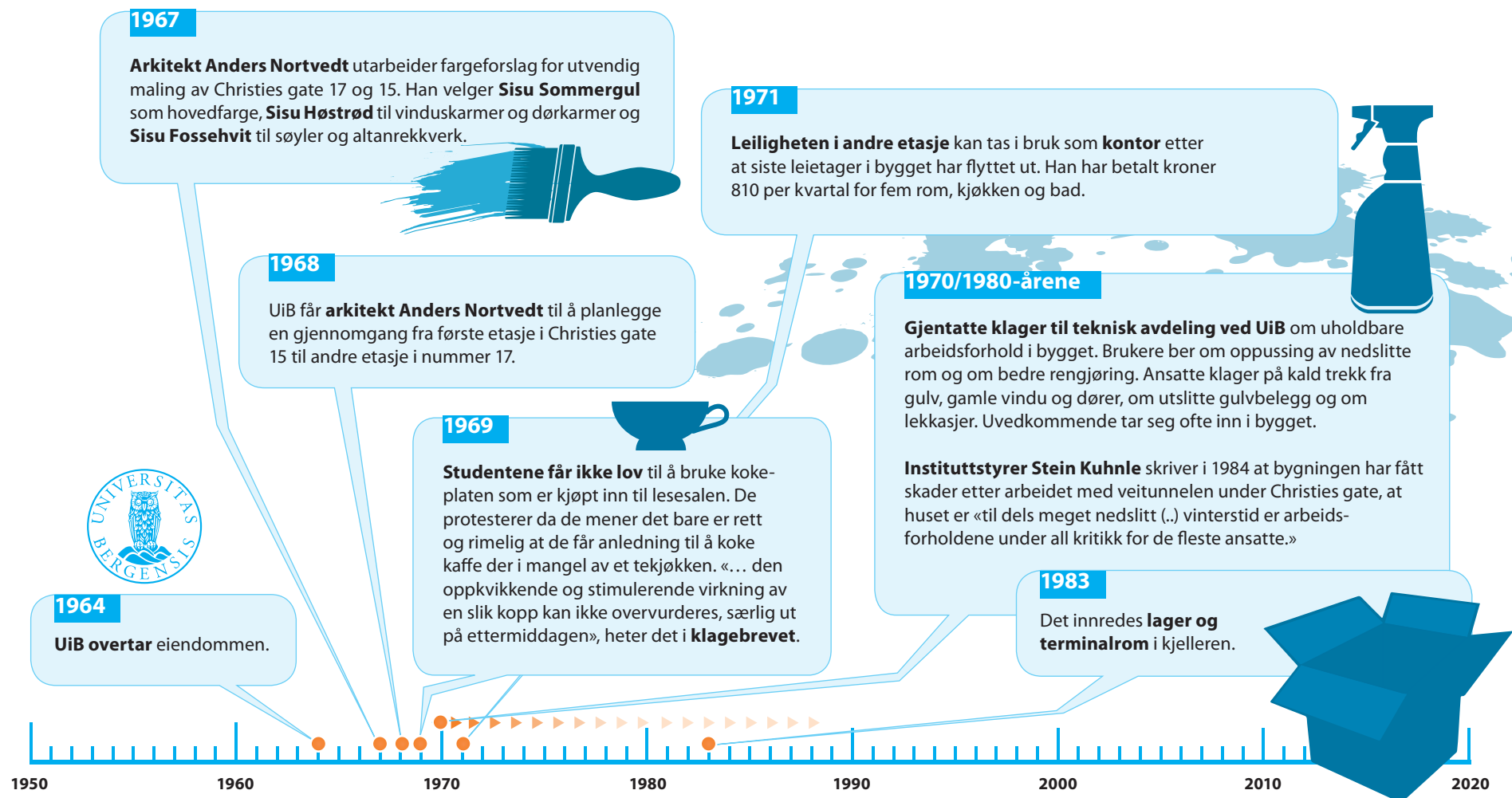
Plan 2. etasje

Plan 3. etasje, loft

5.2 Kronologisk endringshistorie Christies gate 15

5.2 Kronologisk endringshistorie Christies gate 15

15

1992/1993

UiB beslutter at Institutt for sammenlignende politikk og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap skal ha permanent tilhold i Christies gate 15, 17 og 19.

De nedslitte arealene skal bygges om, rustes opp og tilpasses instituttens behov gjennom en helhetlig plan. Lokalitetene skal tilpasses gjeldende krav til inneklima og bli tilgjengelige for funksjonshemmede. En viktig forutsetning for UiB er at de berørte bygningene skal fremstå eksteriørmessig uendret mot Christies gate og at husenes hovedrom ut mot denne gaten i størst mulig grad skal tilbakestilles til fordums storhet. Det er et mål å finne løsninger for ombyggingen som best mulig ivaretar bygningshistoriske verdier og samtidig tilfredsstiller krav til ny bruk.

Prosjektet er basert på riving, endring og utvidelse mot bakgård mens fasaderekke og rom mot Christies gate tilbakestilles og restaureres. Ny, endret og gammel bebyggelse knyttes sammen på baksiden mot gårdsplass, horisontalt med korridorer og innvendige svalganger, vertikalt med ny heis og trapper. Alle etasjer får trappefri

adkomst. Prosjektet blir planlagt som en enhet, men delt i to etapper.

Byggetrinn 1 omfatter full opprusting, samt nybygg i Christies gate 15 og utvendig opprustning av nummer 17.

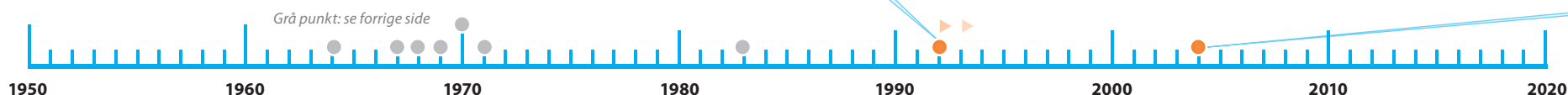
Endringen blir mest omfattende i nummer 15, der bakerste delen av huset rives og erstattes av et nytt kontorbygg. Nybygget får felles lunsj- og seminarrom i tilknytning til en takterrasse. Alle tekniske rom ligger i ny utgravet underetasje under nybygget.

I overgangen mellom nybygget og eksisterende nummer 15 og 17 bygges et sentralrom i full høyde med glasstak. Dette gir dagslys til kommunikasjonsarealene og rom som tidligere henvendte seg mot bakplassen.

Fortunen arkitekter ved Kjell Brun og Odd Sørhus står for planleggingen. Byggetrinn 1 ferdigstilles i desember 1995.

Over: Fasade mot nord før renovering/nybygg. **Under:** Etter renovering/nybygg.

2004

Arkitektene Bjerk og Bjørge får bygget en **gangbro** mellom Christies gate 15 og Rosenbergs-gaten 39 for å øke tilgjengeligheten og muliggjøre sambruk også mellom disse bygene.

Gangbroen får form av et nybygg på vel 17 kvadratmeter som går over fire etasjer og har **veggflate av glass** ut mot bakgården.

Plass til
ny endringshistorikk
Fyll på!

5.1 Bygningenes historie

5.1 Rosenbergsgaten 39 – Ørjar Øyens hus

Rosenbergsgaten 39 fra 1881 er et viktig hjørnehus som med sine ulike fasader forener villaarkitekturen i Christies gate med leiegårdsarkitekturen i Rosenbergsgaten. Opprinnelig bestod huset av en første etasje med en tre roms leilighet mot Christies gate og legekontor mot Rosenbergs gaten. Leilighetene i andre og tredje etasje hadde fem rom, kjøkken og bad. På loftet var det fem værelser, kjøkken og flere tørkeloft.

I Allerede i 1906 ble bolighuset overtatt av Bergens Diakonissehjem og omgjort til et lite sykehus. Arkitekt Schak Bull planla ombyggingen. I første etasje ble det lagt til rette for en poliklinikk. I andre etasje ble stuer og soverom fra nå av fem sykerom med plass til femten pasienter. På grunn av brannsikkerhet ble det bare tillatt med seks pasienter på de fem sykerommene i tredje etasje der det også ble innredet operasjonssal. Styreren av diakonissehjemmet måtte skrive under på at loftsrommene av hensyn til brannsikkerheten, ikke skal brukes som sykerom. Værelsene på loftet ble sannsynligvis hybler for ansatte.

Et opprinnelig uthus i bakgården mot vest, ble omgjort til likstue av diakonissehjemmet.

Etter krigen overtok Røde Kors eiendommen. Her hadde organisasjonen klinikk, kontor og blodgiversentral til UNIFOB (Universitetsforskning Bergen) kjøpte huset i 1987. UiB blir eier i 2004.

Fasaden fremstår i stor grad som opprinnelig mot gaten. På østveggen i tredje etasje, der diakonissehjemmet hadde operasjonssal med et stort vindu mot gaten, er to vinduer tilbakeført. Innvendig er huset ombygget etter behov, og i senere tid til moderne kontorlokaler. Svært få originale bygningsdeler er i dag synlige i interiøret. Men rominndelingen er langt på vei intakt og originale vegger kan ligge under dagens overflater. Huset er bygget sammen med nabohuset Christies gate 15 ved hjelp av et nytt glassbygg som går over fire etasjer. Bygningen har fått navn etter professor i sosiologi, Ørjar Øyen (1927-) som var rektor ved UiB 1978-1983.

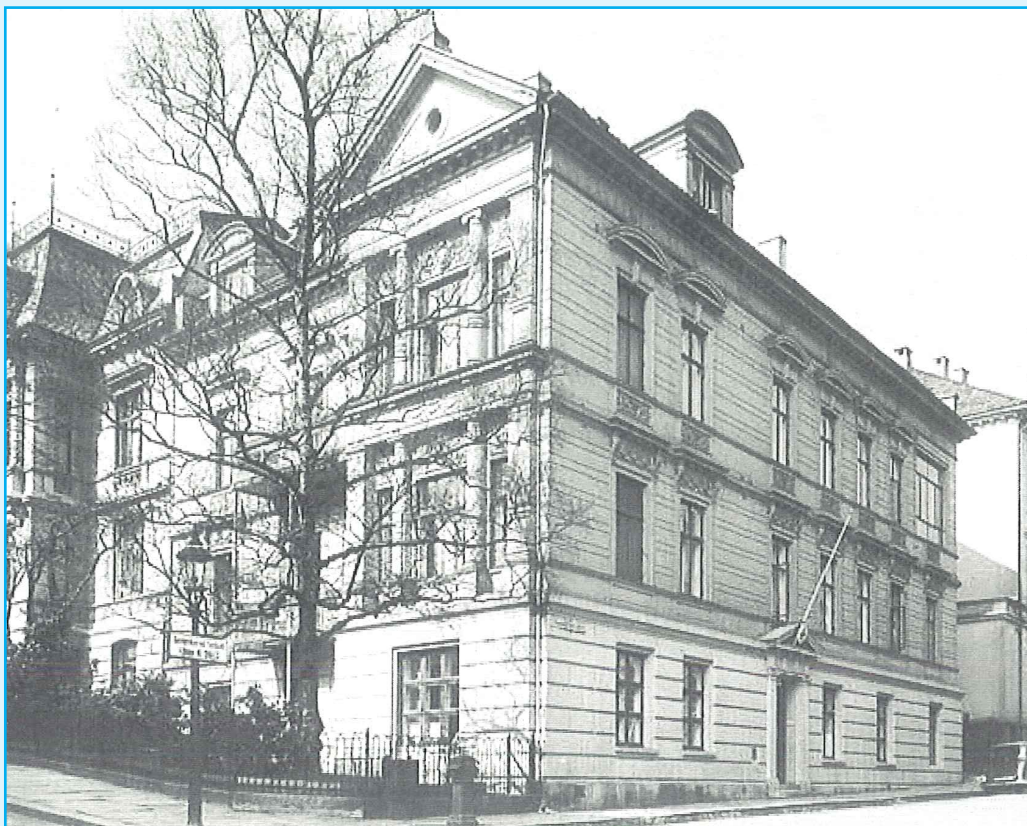
Fredningen av dette huset omfatter bare eksteriøret. Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Sosiologisk institutt holder til i huset.

NOEN KJENTE UIB-ANSATTE SOM HAR/HAR HATT KONTOR I ROSENBERGSGATEN 39:

- **Kari Wærness** (1939-) Sosiolog og kvinneforsker.
- **Sigmund Grønmo** (1947-) Professor i sosiologi og rektor ved UiB 2005-2013.

Røde Kors huset flagger. Foto: 1958: Norvin Reklamefoto, Universitetsbiblioteket i Bergen.

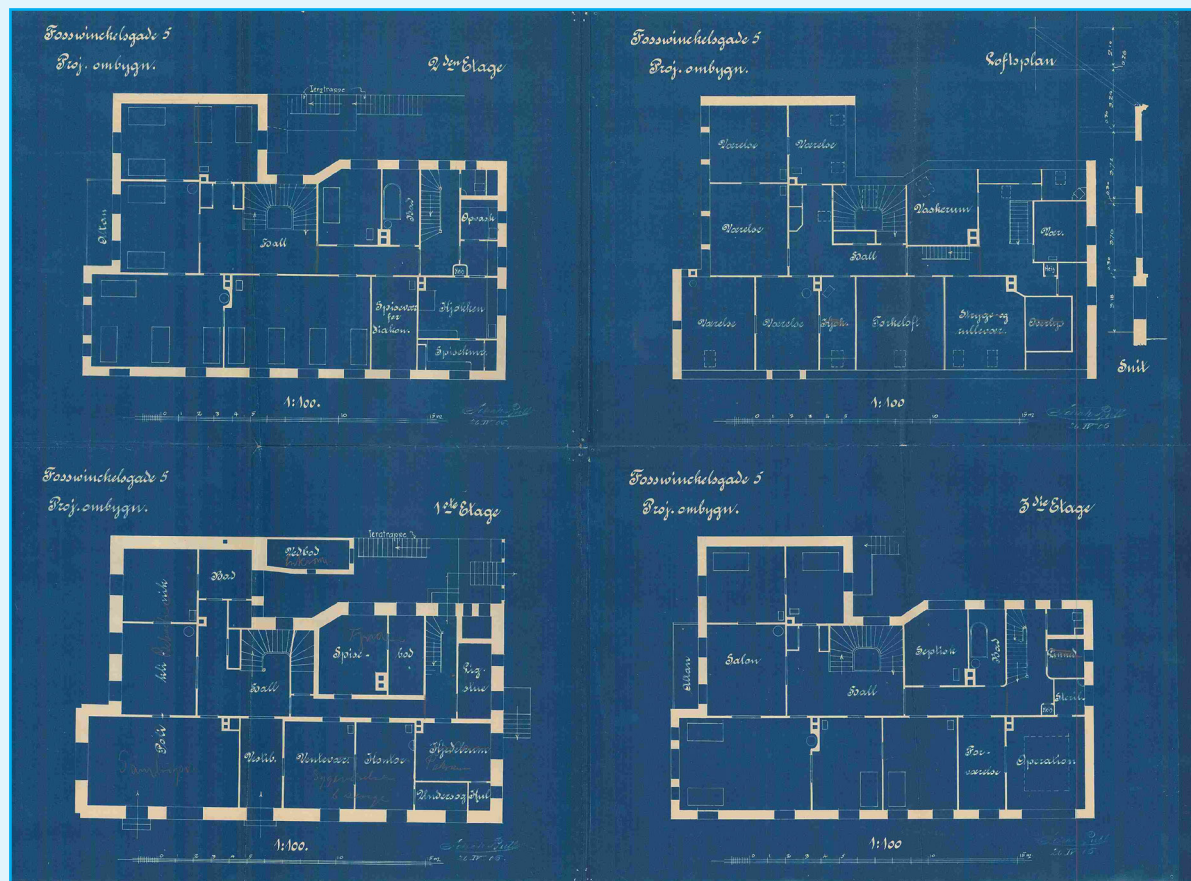

Fotografi fra årene 1945-1955. Bildet viser huset med lys sokkel, mørkere vegger og mørk innramming av vinduene. Fotograf ukjent, Universitetsbiblioteket i Bergen.

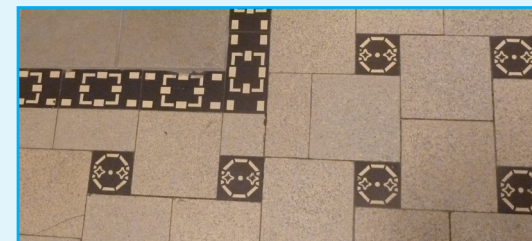

Fasade mot Rosenbergsgaten. Foto: EIA

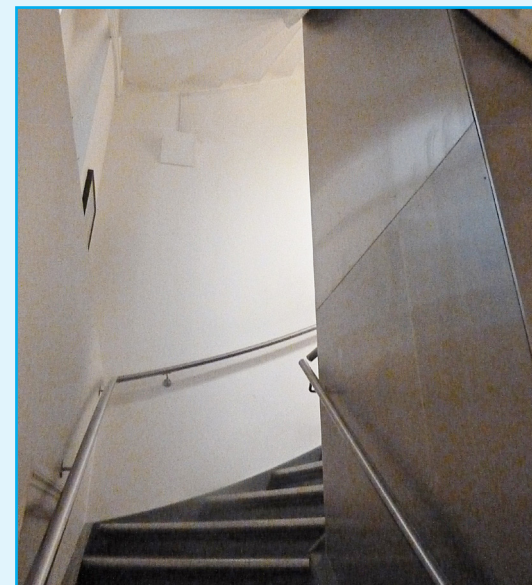
5.1 Bygningenes historie

Etasjeplaner Arkitekt Schak Bull. 1906. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Fliser i gang. Foto: EIA

Ombygget hovedtrapp. Foto: EIA

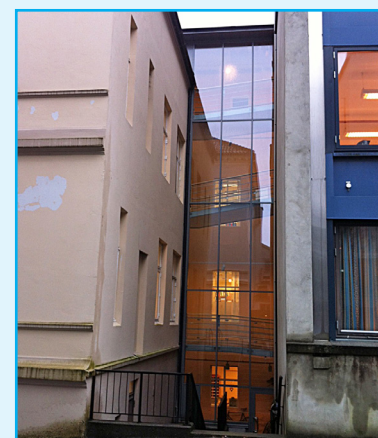
Original baktrapp. Foto: EIA

Original baktrapp. Foto: EIA

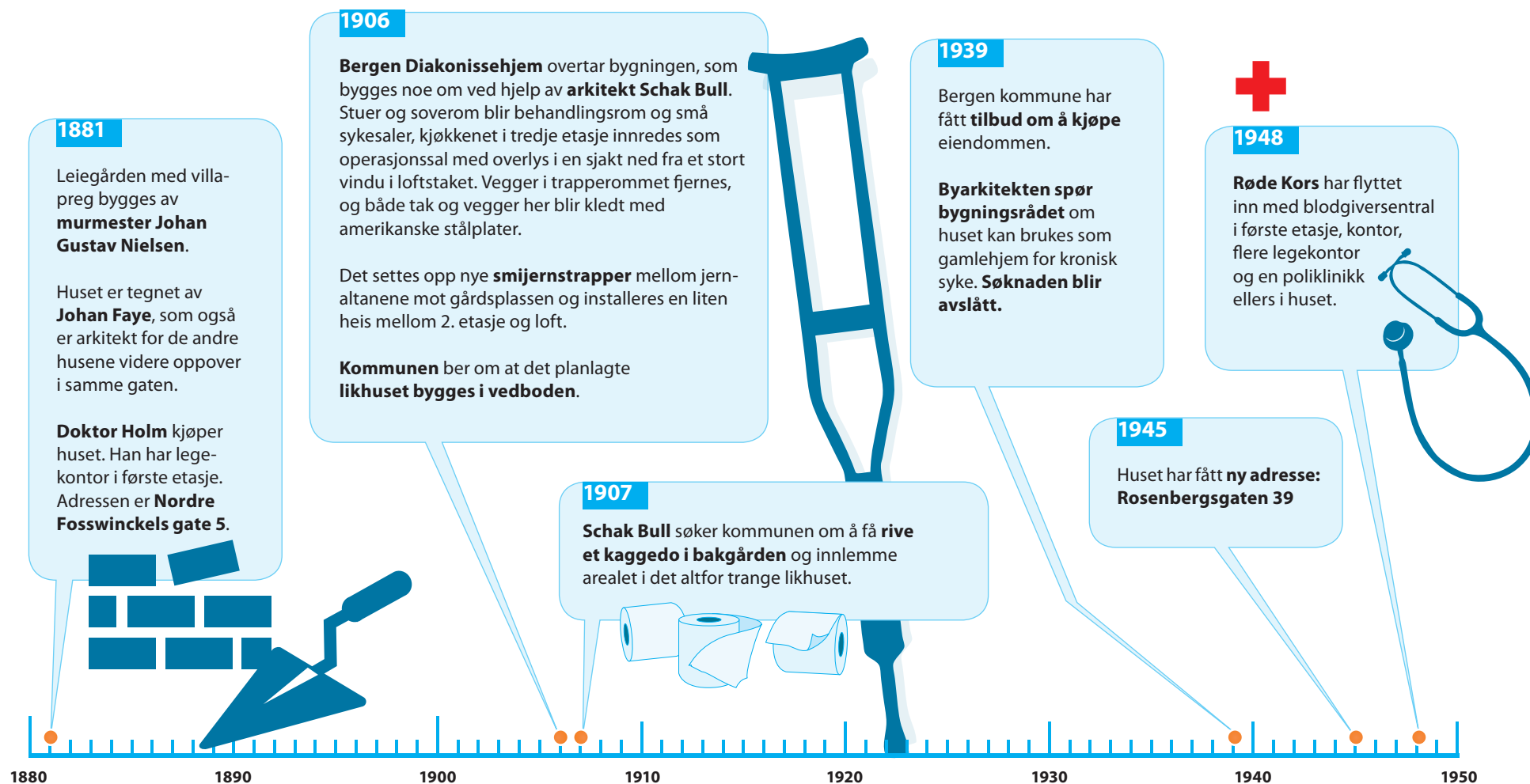

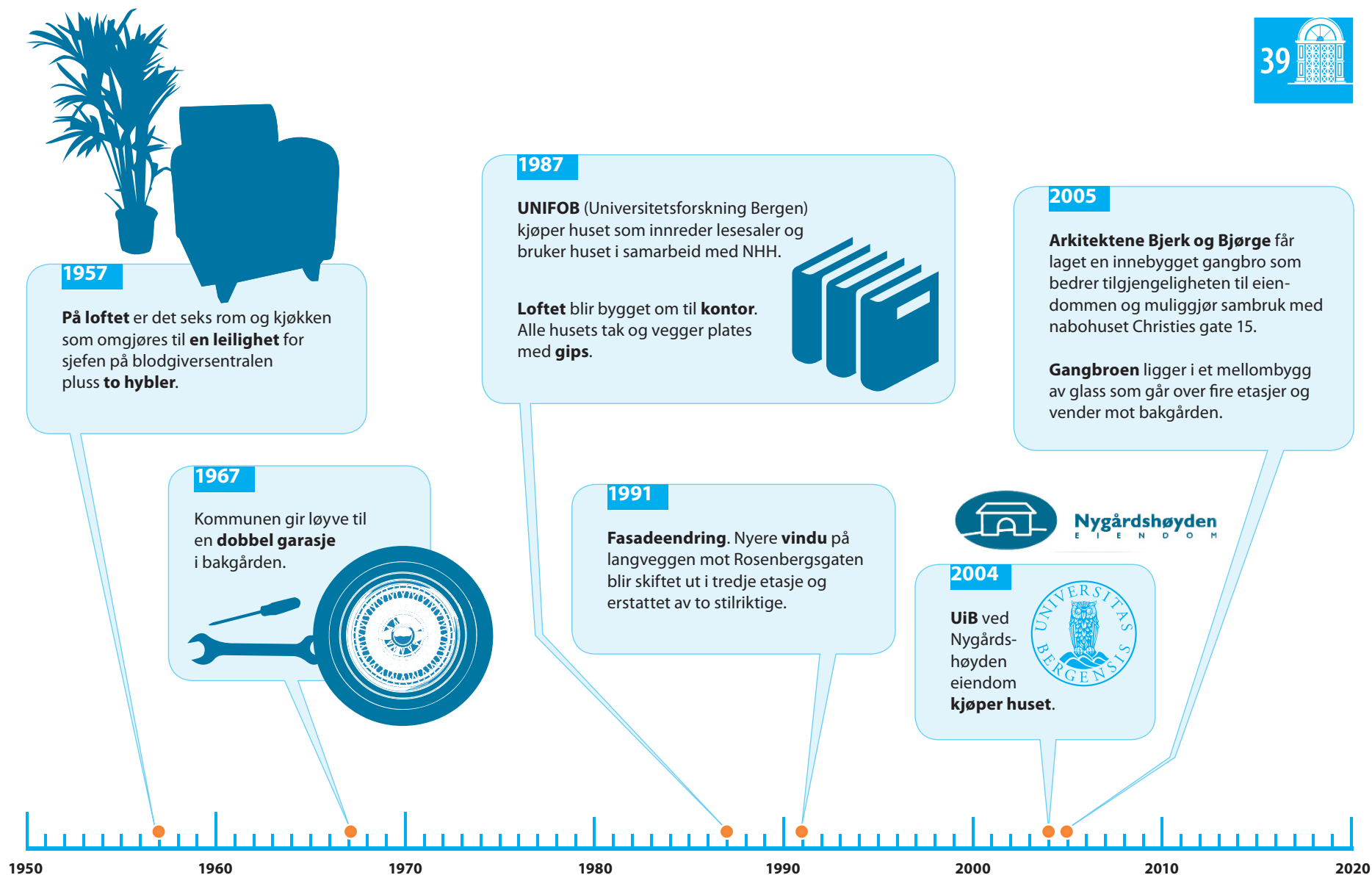
Fasade mot øst.
Huset har felles vegg med nabo mot vest, Christies gate 15.
Foto: EIA

Huset er bygget sammen med nabohuset Christies gate 15 ved hjelp av et nytt glassbygg som går over fire etasjer.
Foto: EIA

5.2 Kronologisk endringshistorie Rosenbergsgaten 39

OM ARKITEKTEN – Johan Daniel Irgens Faye

1849-1910

Arkitekt Johan Daniel Irgens Faye var en av de mest brukte arkitektene i Bergen på slutten av 1800-tallet. Han satte spor etter seg både i Bergen sentrum og ikke minst i det nye boligområdet oppe på Nygårdshøyden. Faye jobbet på flere arkitektkontor i Tyskland før han begynte som arkitekt i Bergen i 1876, den første tiden sammen med Albert Hanssen.

Johan Faye tegnet hus med rikt dekorerte fasader, mange med trekantgavler som hviler på ulike typer søyler. På denne tiden var det ofte byggmestre og murer mestre som engasjerte arkitekten. Faye tegnet spesielt mange hus for byens største murmester Johan Gustav Nielsen.

ET UTVALG AV HANS ARBEIDER:

- Christies gate 19, 17 og 15
- Ole Bulls plass 1 og 3
- Professor Hansteensgate 56 og 57
- Vågsallmenningen 10
- Parkveien 4 og 4B, 6, 8, 9, 10 og 12
- Welhavens gate 17 og 37
- Rosenbergs gate 39
- Engen 15
- Strandgaten 3 og 5

Faye tegnet Krohnengen skole sammen med Albert Hanssen. Han var også arkitekten bak det rikt dekorerte Hotel Metropol som brant i 1916 sammen med flere av Fayes forretningsgårder i Bergen sentrum. Han tegnet Hafslo kirke i Luster og Lindstrøm Hotel i Lærdal.

Kilde: Åse Moe Torvanger i Norsk Kunstnerleksikon

Over: Parkveien 9. Foto: EIA. **Under:** Fayehagen på Møhlenpris, Welhavensgate 72. Foto: EIA

Parkveien 4A, 4B, 6, 8, 10, 12. Foto: EIA

5.3 Kultur- og arkitekturhistorisk verdi

De fire husene sett fra Muséplassen. Foto: EIA

Hver for seg og sammen er disse fire husene viktige representanter for sin tid og for det utsmykkede og godt bevarte bygningsmiljøet på Nygårdshøyden fra 1880-tallets seneste tiår. Denne rikt dekorerte husrekken øverst i Christies gate representerer et stort og ambisiøst steg i Bergen bys byplanhistorie. Som et motsvar til Oslos nye slott og fornemme byutvidelser mot vest, ble Nygårdshøyden etablert som villaområde for Bergens borgerskap, med det nye, markante Muséeet som attraktiv nabo. Husene ble tegnet av arkitekter med god kjennskap til rådende trender i Europa. Blant annet øverst i Christies gate ble det reist villaer prydet med tårn. Som hos

De fire husene sett fra Rosenbergsgaten. Foto: EIA

de gamle italienerne aner vi her en konkurranse i å markere makt ved hjelp av tårnet.

En stor del av bebyggelsen fra denne epoken er intakt, og fremdeles svært fremtredende. Siden bybrannen i 1916 ødela mange sentralt beliggende bygninger fra denne tiden, fremstår Nygårdshøyden i dag som et stort og spesielt verdifullt gjenværende historismeområde med høy miljøverdi. Området, som sammenlignes med Homannsbyen i Oslo, har nasjonal verdi, blant annet fordi det også forteller om den sosiale lagdelingen på slutten av 1800-tallet.

Christies gate 19. Foto: EIA

Husrekkenes fasader mot Christies gate er godt bevart med det meste av opprinnelig murdekor og de fleste historiske detaljer intakt. I interiøret finnes intakte opprinnelige bygningsdeler og dekorelementer som gir dagens kontormiljø en tidsopplevelse. Særlig gjelder dette de rommene som vender mot Christies gate.

På det skiferbelagte uteområdet langs sørfasaden er i hovedsak gamle smi- og støpejernsgjerder erstattet av lave nartursteinsmurer. Men forhagene som er karakteristiske for bebyggelsen på Nygårdshøyden, har sin opprinnelige størrelse og avtrapping mot gaten.

Opprinnelig var alle de fire husene store, luksuriøse boliger for en eller flere familier. Kjente bergensere har bodd her, som statsråd Kristofer Lehmkuhl i nummer 19. Flere leger har hatt bolig og kontor i husrekken, men alle husene fikk etter hvert nye funksjoner. Rosenbergsgaten 39 ble overtatt av Bergen Diakonissehjem, senere Røde Kors. Slik får dette nabolaget også sosialhistorisk verdi. Etter hvert blir den undervisningshistoriske verdien dominerende. Bergen Maskinistiskole holdt til i nr. 15 fra 1915 til 1928. Norges Handelshøyskole tok i bruk Christies gate 19 og 17. Ole Myrvoll, lærer og forsker ved NHH, senere ordfører i Bergen, statsråd og stortingspolitiker, bodde en tid i nummer 17.

5.3 Kultur- og arkitekturhistorisk verdi

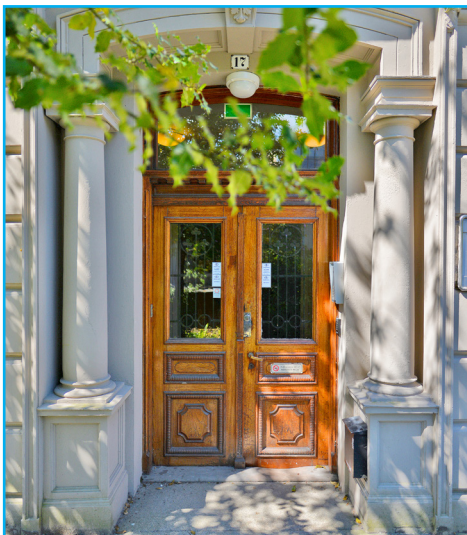
Christies gate 17. Foto: EIA

Universitetet overtok alle de tre øverste husene i 1964. Dette kvartalet ble da en del av det regulerte interesseområdet til UiB. I flere av de ervervede kvartalene ble gamle boliger bygget om og mindre nybygg tilpasset eksisterende bygningsmiljø. Den sammenbygde husrekken Christies gate 19, 17, 15 og Rosenbergs gaten 39 er et godt eksempel på denne praksisen. Her ser vi hvordan UiB har hatt i bruk tidligere boliger på den gamle bebyggelsen sine premisser. Flere av instituttene til Det samfunnsvitenskapelige fakultet holder til i dette kvartalet og flere av UiBs mest kjente professorer har og har hatt kontor her.

Christies gate 17. Foto: EIA

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Inngangsdør Christies gate 17. Foto: EIA

Inngangsdør til Christies gate 15. Foto: EIA

Inngangsdør til Christies gate 19. Foto: EIA

Opprinnelig inngangsdør til Christies gate 19.

De fire sammenbygde husene har godt bevarte, rikt utsmykkede fasader mot Christies gate, Muséplassen og Rosenbergsgaten. Dekoren er karakteristisk for historismearkitekturen og tilfører verdifull tidskoloritt. Bygningene fremstår som enkeltbygg selv om de nå er del av et sammenbygget kontorkompleks. Fasadene fremstår som langt på vei originale. Rosenbergsgaten 39 har mange originale vinduer intakt. De opprinnelige inngangsdørene er på plass i alle hus og den originale murdekoren i nyrenessansetil er i all hovedsak tatt vare på. Dette gir opplevelse av at fortiden er tatt med inn i nåtiden.

Tak som vender mot og er synlige fra Muséplassen, Christies gate og Rosenbergsgaten, fremstår som opprinnelige med opprinnelig eller eldre tekking.

De tidligere bolighusene er sammenbygget mot bakgården. Opprinnelige fasader mot nord er til dels synlige inne i ny romstruktur. Endringene i nordfasaden er mest omfattende for Christies gate 17 og 15, men sammenbyggingen berører også de to andre husene. Støpejernsrekkverk langs møner og rundt tak er fjernet.

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Felles fasade mot sør

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

LAV

Christies gate 19, fasade mot sør. Foto: EIA

Christies gate 17, fasade mot sør. Foto: EIA

Husrekkens rikt dekorerte hovedfasade mot Christies gate fremstår som godt bevart og har svært høy antikvarisk verdi. De fleste originale bygningsdeler er bevart. Rosenbergsgaten 39 har mange originale vinduer. Fasadene har horisontal inndeling med båndgesimser som deler veggflaten etasjevis og kvaderimitasjon i sokkel. Dekorelementene er tidstypiske i ny-renessansestil. Sammenfallende tempelmotiv i gavlf på huset øverst og nederst i husrekken ska-

per helhet i gatemiljøet. Husene har alle originale ytterdører intakt. Neptun-skulpturen som står i en veggisje i nummer 19 gir spesiell verdi til dette huset.

Den opprinnelig frittliggende villaen, nummer 19, ble bygget om i 1903. Da ble taket hevet og den åpne loggiaen bygget inn. Endringene er skånsomt utført og inngrepene godt integrert i fasaden. Et bilde fra før

Christies gate 15, fasade mot sør. Foto: EIA

ombyggingen viser huset uten Neptun-skulpturen. Det tyder på at denne kom på plass i forbindelse med ombyggingen for daværende eier Kristofer Lehmkuhl i 1903. Original murdekor på gavl og på opprinnelige takarker ble borte ved denne ombyggingen.

Nybygget fra 1996/1997 som knytter sammen nummer 19 og 17 over tre etasjer er en arkitektonisk kontrast i form av et glasshus med form og

Rosenbergsgaten 39, fasade mot sør. Foto: EIA

materialbruk som er typisk for sin tid. Dette mellombygget erstatter en lav korridor som knyttet de to husene sammen fra 1968.

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Felles fasade mot nord

SÅRBARHET

Christies gate 19, fasade mot nord. Foto: EIA

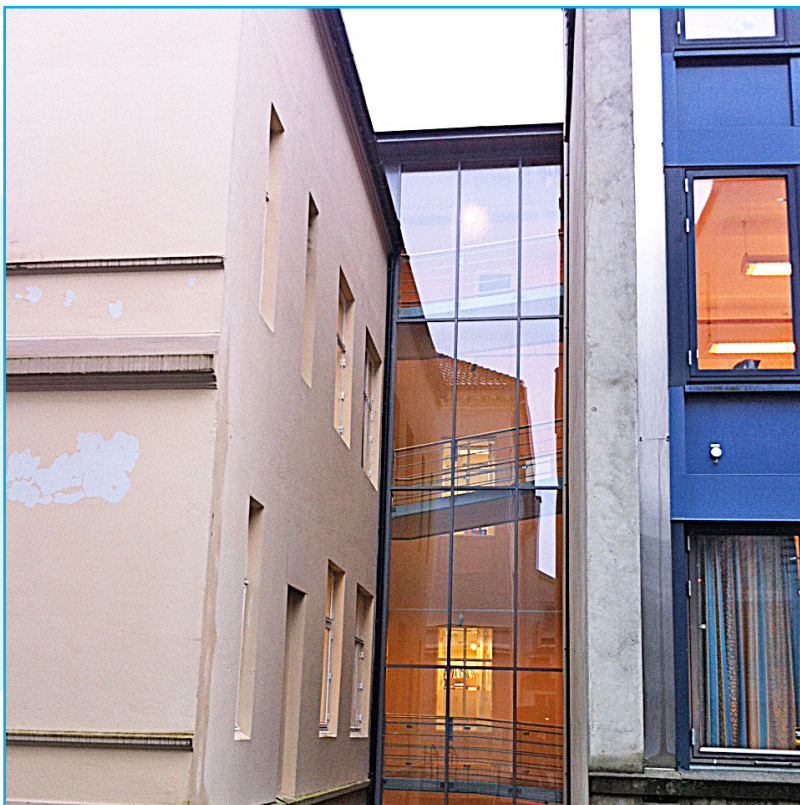

Christies gate 17 og 15, fasade mot nord. Foto: EIA

De fire husene hadde opprinnelig fri fasade mot bakgården. Her lå boligenes sekundære funksjoner som kjøkken, lagerrom og bitrapp. Rommene hadde vinduer vendt mot gården. I nummer 17 hadde også den store spisestuen vindu mot nord. Bruken av rommene mot nord er endret over tid. Da husene ble renover av UiB på 1990-tallet og bygget sammen, ble endringene store. Bakre del av nummer 15 er revet og erstattet av et nybygg. Deler av den opprinnelige nord- og østfasaden til nummer 17

er bygget inn bak det nye trafikkarealet som knytter husene sammen. Opprinnelige yttervegger er beholdt som bærende elementer i den nye planløsningen, men fremstår i en betydelig endret utgave. Både originale vindusåpninger og dekor er fjernet.

Nordfasaden til nummer 19 preges av et murt toalett-tilbygg fra 1903 med overliggende balkong og en utvidelse fra samme år for inngangs-

Christies gate 15 – Rosenbergsgaten 39, fasade mot nord. Foto: EIA

Rosenbergsgaten 39, fasade mot nord. Foto: EIA

partiet i det nordvestre hjørnet. Senere er det kommet til et arrangement med industrielle rømningsveier i stål og en teknisk installasjon. Samlet sett fremstår denne fasaden med et noe uryddig bakgårdspreget. De senere tilføyelsene er reversible og de originale bakenforliggende bygningsdelene er i stor grad intakte. I lys av dette vil fasaden ha betydelig kulturhistorisk verdi, til tross for sin noe rufsete nåværende fremtreden.

Rosenbergsgaten 39 har en nordfasade med lite dekor, kun gesimsbånd, men med flere originale vinduer. Enkelte vinduer er gjenmurt, ellers er hovedfasaden mot nord lite endret. Et smalt fasadeparti nærmest Christies gate 15 er dekket av et nytt tilbygg i glass over fire etasjer for kommunikasjon mellom de to husene.

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Andre fasader

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

LAV

Christies gate 19, fasade mot vest. Foto: EIA

Christies gate 19, original dør fra 1903.
Foto: EIA

Christies gate 19 har vestfasaden vendt mot Muséplassen. Denne er preget av ombyggingen i 1903 som også forlenget huset mot nord og flyttet husets hovedinngang hit fra kjeller i øst. To originale vinduer ble gjenmurt. Villaens østfasade er også preget av endringene i 1903. Da kom dagens øvre gavl og det utkragende og dekorerte karnappet. Som i hovedfasaden er endringene utført på en skånsom måte i den originale

fasadens ånd. Den antikvariske verdien er svært høy på disse sidefasadene til nummer 19.

Nummer 17 har en anonym gavl mot vest. Dette er husets opprinnelige lukkede vestfasade, uten vinduer, av hensyn til brannsmitte. Med unntak av nyere tilføyelser i sammenbyggingen, fremstår fasaden stor sett som

Christies gate 17, fasade mot vest og sør. Foto: EIA

intakt. Rosenbergsgaten 39 har vestgavl uten dekor vendt mot et smug i bakgården. Med unntak av enkelte gjenmurte vinduer, er fasaden lite endret.

Rosenbergsgaten 39 er et viktig hjørnehus som knytter villabebyggelsen i Christies gate sammen med leiegårdene i Rosenbergsgaten. Husets

Rosenbergsgaten 39, fasade mot sør og øst. Foto: EIA

østfasade mot Rosenbergsgaten fremstår som svært godt bevart. Foruten modernisering av enkelte vinduer, er det foretatt endringer i nordøstre hjørne. Her har det på et tidspunkt vært satt inn et stort vindu for å gi lys til operasjonssalen i tredje etasje. Vinduene er senere tilbakeført med en noe forenklet dekor, uten buede overstykker.

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Yttertak

SÅRBARHET

Fra gaten fremstår takene som godt bevarte. Synlige tak har original takform intakt med original eller eldre tekking og karakteristiske arker med buet topp og historisk dekor. På nummer 19 ble taket løftet i 1903. Da ble takpanner skiftet ut med dråpeskifer. På dette huset ligger fremdeles skifer på saltak fra 1881 og 1903. Rosenbergsgaten 39 har røde takpanner på originale saltakkonstruksjoner. Mellomhusene, nummer 17 og 15, har skifertekket takform mot Christies gate. Her er øvrige takflater bygget om,

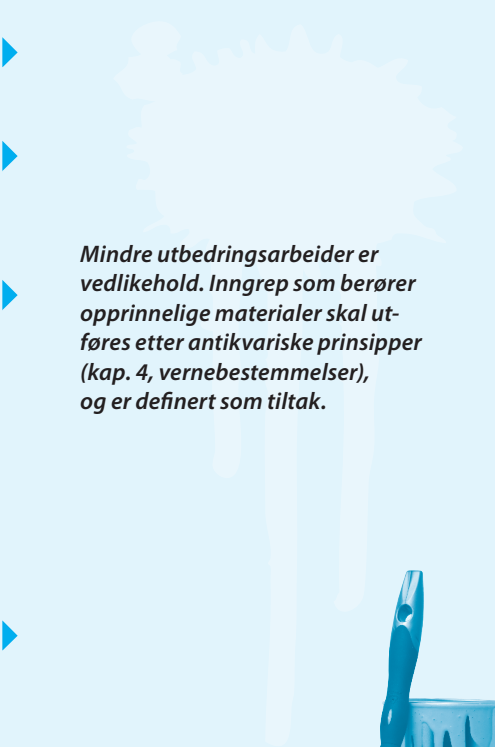
tilpasset nyere tilbygg, dels båndtekket, dels tekket med betongpanner. Alle takene har nyere beslag.

Gamle bilder og tegninger forteller at takene i husrekken var prydet med støpejernsrekkverk langs møne. Nummer 19 hadde spesielt dekorerte takvinduer før ombyggingen i 1903. Overlys over hovedtrapp i nummer 17 er endret fra opprinnelig saltaksform til en moderne kuppel.

Bilde 1:
Chr. gt. 17-15.
Bilde 2:
Chr. gt. 19.
Bilde 3:
Chr. gt. 15.

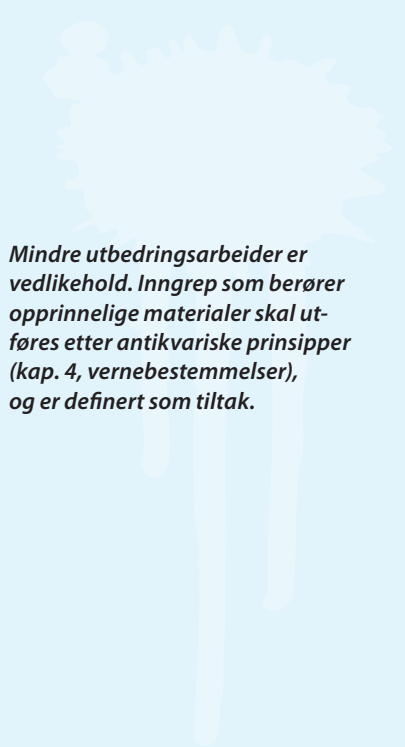
Felles tabell fasader og yttertak

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Sokkel	Murt og pusset sokkel. Sokkel er trolig utført i gråsteinsmur som er pusset og malt. Deler av sokkel ligger under bakken. Veggfelt over bakken har kvadermotiv. Eldre foto viser husene med lys sokkel og mørkere farge på vegg.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Yttervegg	Kjerne trolig i bergensk hulmur. Overflaten er pusset og rikt dekorert.	
Dekorelementer	Fasadene, spesielt mot sør, er rikt dekorert med kraftige gesimsbånd under gavl, gesimsbånd som deler fasadene i høyden, fremskutte midtpartier og karnapper. Christies gate 19 og Rosenbergsgaten 39 har korresponderende tempelgavler, i nr. 19 topper gavlen korintiske søyler/pilastre med buet arkitrav, i Rosenbergsgaten har fasaden søyler og rik blomsterdekor i to etasjer under tempelgavlen.	
Vindu	Rosenbergsgaten 39 har mange originale vinduer intakt. Vinduene i tempelkarnapp mot sør er ekstra sårbare. Huset har disse originale vinduene i sørfasaden: 3. etasje: vindu 2, 3, 4 og 5 fra venstre (rom 300 og 305). Mot øst er disse vinduene originale i 2. etasje: vindu 2, 3, 4, 5, 6 og 7 fra venstre (rom 207, 208, 209, 210, 214 og 220). Mot øst i 3. etasje er vindu 2, 4, 5 og 6 fra venstre (rom 306, 312 og 313) bevart. I fasaden mot nord er disse vinduene bevart i 2. etasje; vindu 1 og 3 fra venstre (rom 220 og 218) og i 3. etasje; vindu 2 fra venstre (rom 316). I bakfasaden mot vest er et originalt vindu i 1. etasje bevart (rom 118), 2. etasje har originale vinduer (rom 216, 212 og 211), i 3. etasje; vindu 2 fra venstre (rom 314) er originalt. Dette er utadslående trevindu er med ett lags kittfals og varevindu på innsiden. Alle andre vindu i husrekken er nyere kopier i tre. Det store vinduet mot sør i sokkelen på Rosenbergsgaten 39 var opprinnelig inndelt i ni kvadratiske ruter.	

5.4 Kulturminneverdi eksteriør

Felles tabell fasader og yttertak (forts.)

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Dører	I nummer 19 står original inngangsdør i kjellerfasade mot øst. Inngangsdør fra 1903 er intakt i vestfasaden. Dør mot sør i eldre tilbygg er skiftet ut med nyere dør. Nummer 17 og 15 har originale inngangsdører i hovedfasaden. Rosenbergsgaten 39 har original inngangsdør mot øst, omsluttet av tempelmotiv med pilastre.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Tak	Nummer 19 er tekket med buet skifer, Rosenbergsgaten 39 med røde panner. Christies gate 17 og 15 har skifer på takflater som er synlige fra Christies gate og nyere tak med varierende tekking ellers. Takene har nyere beslag. Alle de fire husene har karakteristiske buede arker på tak. Flere av takene har vært prydet med støpejernsrekkverk som nå er borte.	

5.5 Kulturminneverdi interiør – Christies gate 19, 17 og 15

Frise med englemotiver, Englerommet 19.116. Foto: EIA

Interiøret i dagens sammenbygde kontorkompleks er fredet for å opprettholde opprinnelig romdeling og det som finnes av originale og eldre bygningsdeler i de opprinnelige villaene. *Interiørfredningen omfatter ikke Rosenbergsgaten 39 der nesten alle opprinnelige synlige bygningsdeler er blitt borte gjennom flere ombygninger.*

Kulturminneverdien er høyest i den delen av bygningene som vender mot Christies gate. Her finnes opprinnelig romdeling delvis intakt i alle tre husene. Her finnes også mange originale og eldre bygningsdeler. Dagens kontorer i tidligere stuer og soverom her er til dels rikt utsmykket

med spesielt påkostet listverk og tak med rik gips/stukkaturdekor. Et av kontorene i Christies gate 19, rom 19.116, det såkalte «Englerommet» har også gipsdekor på vegg over to dører. Gammel brystningspanel er intakt i flere rom. Historiske bilder fra nummer 19 viser at brystningspaneler og taklister i spisestue var malt i mørke farger og at takene i flere rom var prydet med malt dekor. Flere rom i nummer 17 har originale eikegulv.

Mye originalt og gammelt interiør er intakt i rom ved husenes hovedinnganger. Særlig er vindfanget i nummer 17 rikt utsmykket med dekorerte veggfelter, marmorgulv, originale dører og buede åpninger inn

5.5 Kulturminneverdi interiør

Christies gate 17, fra hallen i underetasjen. Foto: EIA

Christies gate 17, trapperommet. Foto: EIA

Christies gate 17. Foto: EIA

mot vestibylen. Bare i nummer 17 er den originale hovedtrappen i eik med overlys intakt og i opprinnelig posisjon. Trappen, som har rekkverk med dekorerte balustere, har beholdt den opprinnelige mørke overflaten. Det samme har de originale mørke eikedørene som dominerer trapperommet i første etasje sammen med originalt gulv i eik med innslag av intarsia. Dette trapperommet har derfor svært høy kulturminneverdi.

Hovedinngangen i nummer 19 ble etablert av arkitekt Jens Z. Kielland i 1903. Før den tid var husets hovedinngang i kjeller mot øst. Vestibylen i nummer 19 har et originalt glassmaleri ved hovedtrapp. Husets hovedtrapp svingte opprinnelig inn mot villaens midte. Dette ble endret i forbindelse med at nummer 19 ble bygget sammen med nummer 17. I nummer 15 er det originale hovedtrapperommet, som

Christies gate 17, hovedtrapp og eikedør inn til rom 17.103. Foto: EIA

Christies gate 19. Vindu med glassmaleri i rom 19.102, hallen. Hovedtrapp fra 1903. Foto: EIA

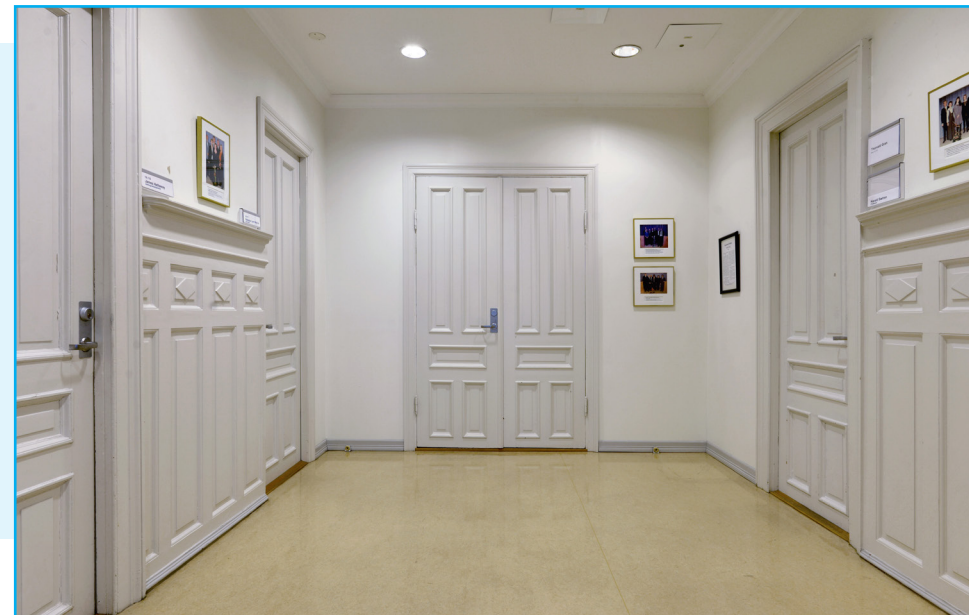
5.5 Kulturminneverdi interiør

Christies gate 17, fyllingsdør i rom 17.002. Foto: EIA

Christies gate 15, fyllingsdør i rom 15.002. Foto: EIA

Christies gate 19, fyllingsdører og original brystning i rom 19.103 Foto: EIA

trolig var et staselig rom med overlys, revet, dagens trapp har ny posisjon.

Originale fyllingsdører er det mange av i alle hus, noen i nye posisjoner. Mange døråpninger har originalt profilert listverk. I flere tilfeller er døråpninger mellom opprinnelige stuer murt igjen. Dette kan reverseres. Noen rom er delt opp for dagens funksjon, men rommets opprinnelige hovedform er likevel intakt.

De historiske overflatene bærer preg av at opprinnelige beboelsesrom er tilpasset dagens bruk. De fleste gulvene er belagt med banebelegg, veggene er overmalt med lyse, moderne malinger, tak er til dels himlet ned. I stor grad er dette gjort på skånsomt vis, med tildekking av eldre bygningsdeler. Bak nyere lag kan det ligge mange originale bygningsdeler som originale gulv, himlinger, listverk og vegger. Dette bør tas hensyn til ved senere ombygninger.

Christies gate 19, dør i vindfang rom 19.001. Foto: EIA

Christies gate 19, dør i rom 19.002 gang. Foto: EIA

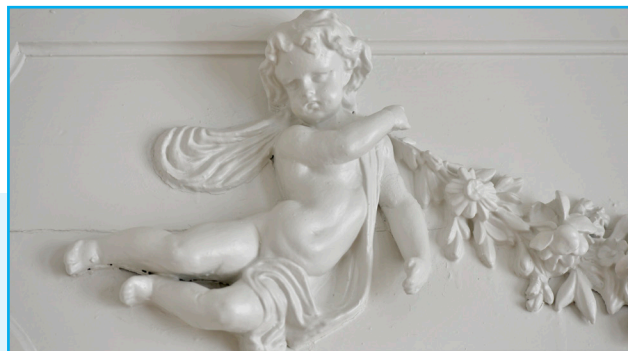
Christies gate 19, loftsrom. Foto: EIA

Bakre del av husene er i større grad bygget om og modernisert. Denne ombyggingen har endret strukturen og bevegelsesmønsteret i husene. En ny trafikksone mot bakgården knytter husene sammen. Også her kan det ligge originale gulv, tak og vegger under nyere lag. Ombyggingen har vært mest omfattende i nummer 15 der bakre del av huset er revet og erstattet av et nybygg.

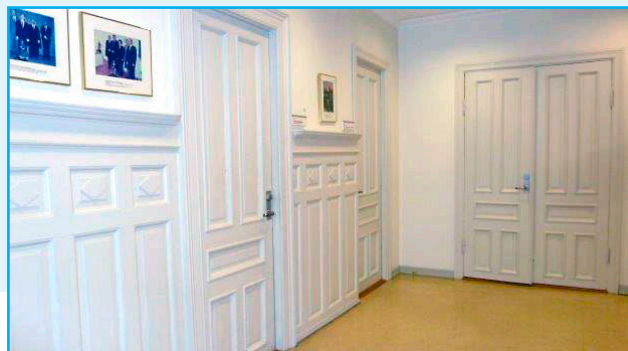
Nummer 19 har et originalt loftsrom fra 1883 bak tempelmotivet i hjørnet mot Muséplassen. Her er de originale takkonstruksjonene synlige og bidrar til høy kulturminneverdi. De andre loftsrommene i dette huset fikk full takhøyde da taket ble løftet i 1903.

5.5 Kulturminneverdi interiør

Beskrivelse 1. etasje Christies gate 19

Detalj fra englerommet. Foto: EIA

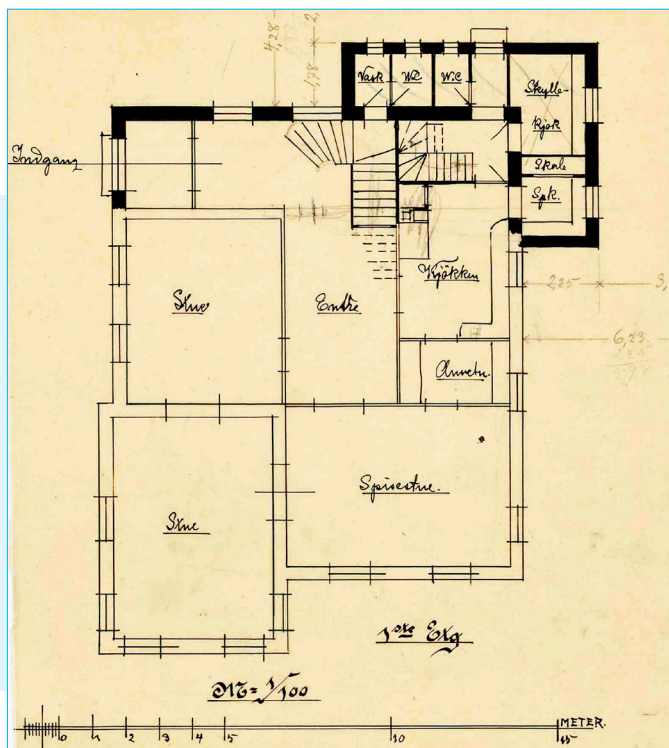
Rom 19.103. Foto: EIA

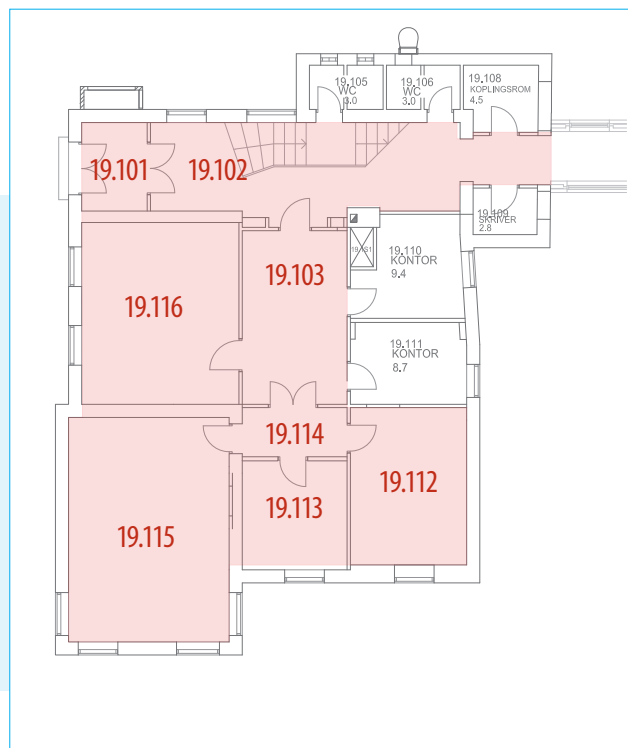
Rom 19.102. Foto: EIA

Denne bygningen har opprinnelig romstruktur bevart mot gaten, flere rom har originale bygningsdetaljer og dekor intakt, som Englerommet med gipsdekor over to dører. Vestibyle, gang og rom som tilhørte spisestuen har original brystning på vegg. Vestibylen har originalt glassmaleri ved hovedtrapp. Flere av stuene har opprinnelig takdekor intakt. Hovedinngangen fra Langes gate ble etablert av arkitekt Jens Z. Kielland i 1903. Før den tid var husets hovedinngang i kjeller mot øst.

Husets hovedtrapp svingte opprinnelig inn i villaens midte. Trappeløpet endret retning i forbindelse med at nummer 19 ble bygget sammen med nummer 17.

Arkitekt Jens Z. Kiellands tegning til ombyggingen i 1903. Endring markert med sort. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Plantegning 1. etasje, dagens situasjon 2018. Rom med rød farge har egen beskrivelse i kapittel 5.5 Kulturminneverdi interiør.

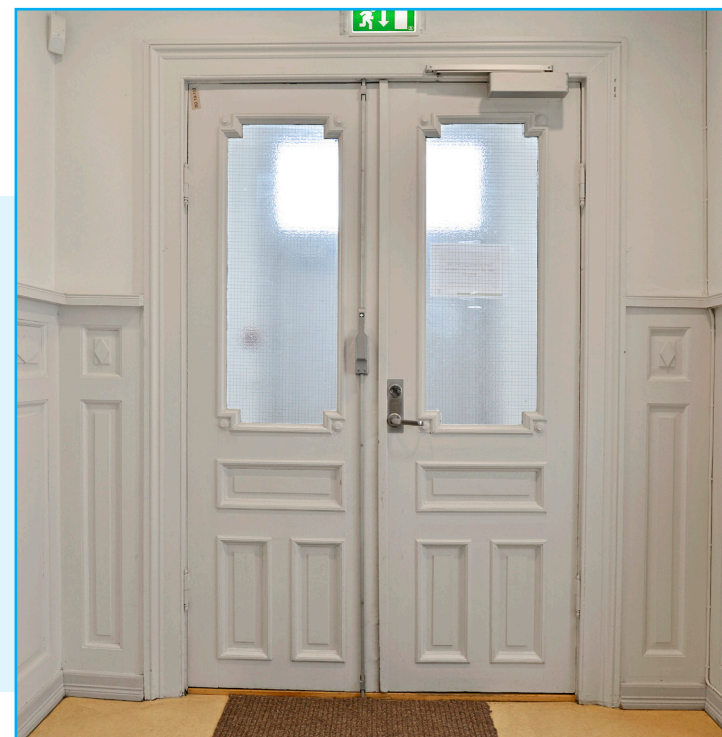
5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 19.101 entré

SÅRBARHET

Original to-fløyet ytterdør med overlys. Foto: EIA

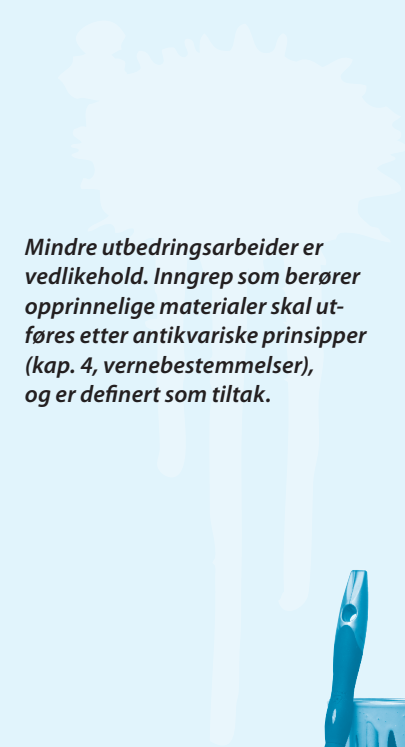
Original to-fløyet dør inn til entréen, fra hallen. Foto: EIA

Entréen var hovedadkomsten til villaen fra 1903. Rommet var det første møtet med huset og var trolig et påkostet og dekorert forrom til hovedhallen og trapperommet i villaen. Den originale to-fløyete hoved-inngangsdøren med overlys, er bevart. Størrelsen og de flotte dørvrider/beslagene vitner om dens opprinnelige status. Vis-a-vis hoveddøren er en tilsvarende to-fløyet original dør inn til hallen. Den originale himlingen

er delvis intakt, med nedforet midtfelt. Den opprinnelige himlingen har trolig hatt nedhengt lampe i senter, med mulig sentrert rosett.

Ut over dørene og himlingen er det få opprinnelige bygningsdeler igjen i rommet. Det er grunn til å tro at det kan ha vært brystninger i tre på nedre del av vegg, slik som i naborommet.

Rom 19.101 entré

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Sokkel under terreng. Sokkel er trolig utført i gråsteinsmur, som er pusset og malt. Stilisert kvader-motiver.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Listverk	Originale lister.	
Vegg	Originale overflater er trolig intakte under nyere malingslag. Bakenforliggende originale fargelag vil ha antikvarisk verdi som kilde til opprinnelig fargesetting.	
Himling	Delvis original rabbitz-himling, med gesimslist i rand. I senter er det ettermontert himlingsplate og moderne lysarmatur. Originale deler av himlingen har høy antikvarisk verdi.	
Dører	Original to-fløyet ytterdør med overlys. Original vrider/lås sammen med nyere beslag og hengsler på samme dør. Original innvendig dør. Nyere beslag.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 19.102 hall

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

LAV

Original to-fløyet ytterdør mot vindfang. Foto: EIA

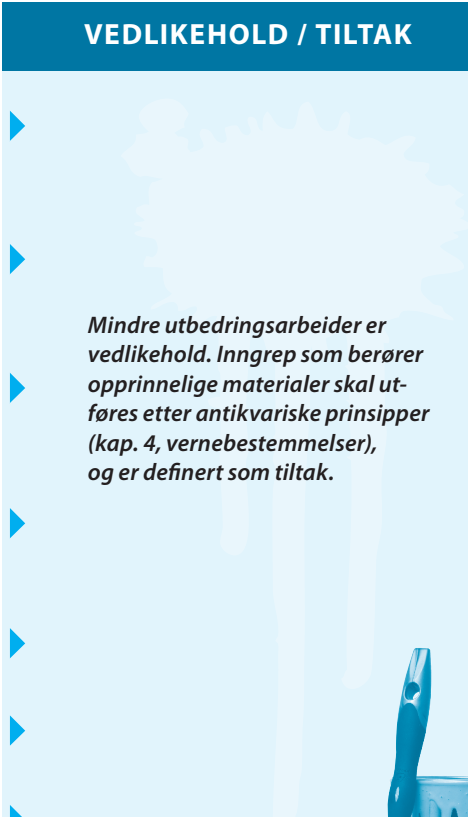

Vindu med originalt glassmaleri. Foto: EIA

Dette rommet ble i inngangshall i 1903. Før den tid kom hovedtrappen opp fra inngang i underetasjen og vesentlige elementer i rommet antas dermed å være fra denne perioden, men romstrukturen og trappeløpets retning er endret flere ganger. Det er særlig dør mot vind-

fang, vindu med glassmalerier og brystninger på vegg som utmerker seg som antikvarisk interessante. I tillegg kan originale bygningsdeler være intakt under moderne overflater.

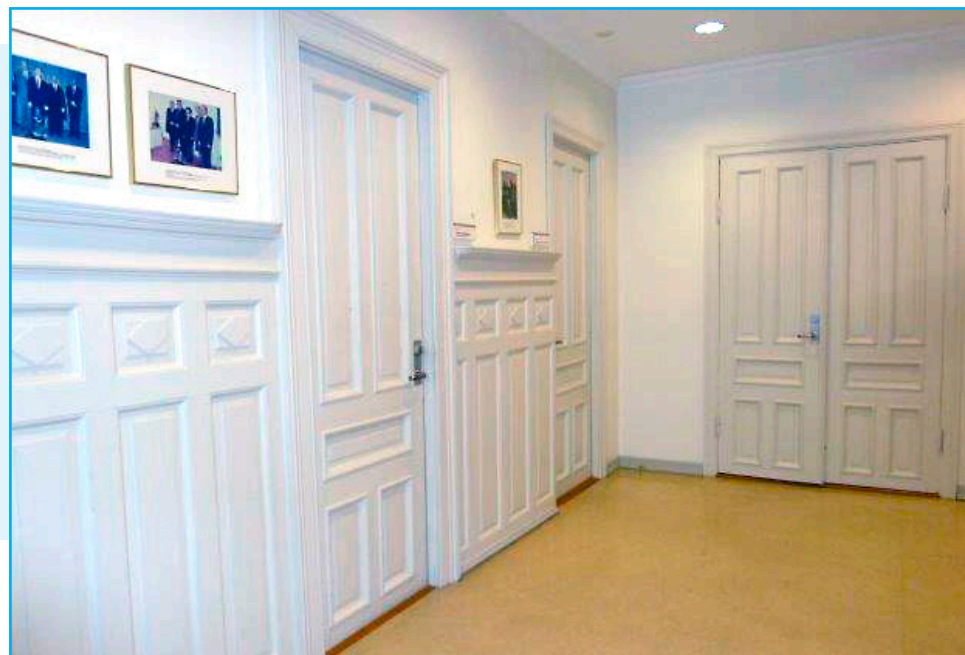
Rom 19.102 hall

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Nyere banebelegg, med potensiale for originale tregulv under. Evt. originale gulv vil ha svært høy antikvarisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Brystninger	Forseggjorte brystnings-felter i tre, med dekorerte speil . Overmalt med moderne maling. Kan ha vært ådret/ha intakte historiske lag under nyere malingslag.	
Vegg	Nyere malingslag dekker over eventuelle underliggende historiske lag. Underliggende lag vil ha stor verdi som kilde til eldre fargebruk.	
Himling	Moderne malte gipshimlinger dekker over eventuelle overliggende historiske himlinger. Evt. originale himlinger vil ha svært høy antikvarisk verdi.	
Vindu	Eldre historisk vindu med glassmaleri, fra tidlig fase.	
Dør	Eldre historisk dør fra tidlig fase.	
Trapp	Trapp i tre, er ombygget/rekonstruert.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 19.103 gang

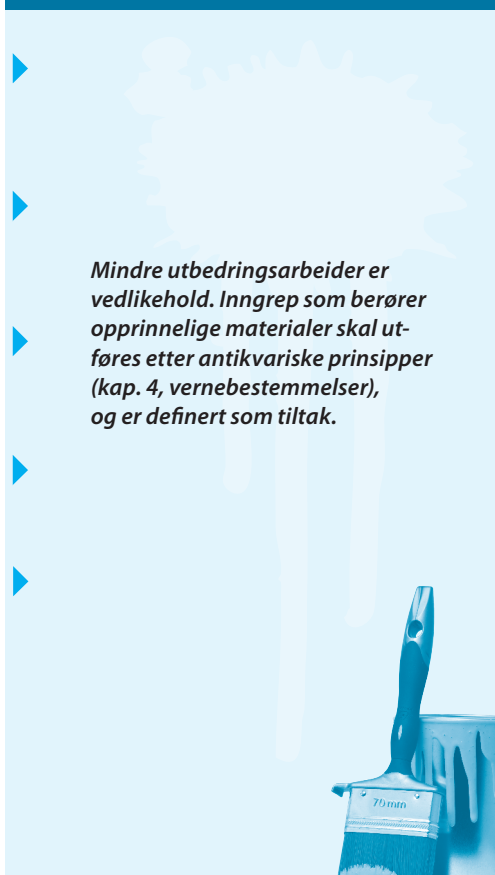
SÅRBARHET

Forseggjorte brystningspaneler langs veggene. Foto: EIA

Rommet var opprinnelig gang foran villaens viktige representative rom – stuer og spisestue. Rommet har derfor vært et viktig og derfor trolig påkostet rom. Dette gjenspeiles i forseggjorte brystningspaneler langs veggene. Den originale fargebruken har trolig vært mer saftig, men fremstår i dag overmalt med moderne farger.

Rom 19.103 gang

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Nyere banebelegg, med potensiale for originale tregulv under. Evt. originale gulv vil ha svært høy antikvarisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Brystninger	Forseggjorte brystnings-felter i tre, med dekorerte speil . Overmalt med moderne maling. Kan ha vært ådret/ha intakte historiske lag under nyere malingslag.	
Vegg	Nyere malingslag dekker over eventuelle underliggende historiske lag. Underliggende lag vil ha stor verdi som kilde til eldre fargebruk.	
Himling	Moderne malte gipshimlinger dekker over eventuelle overliggende Evt. originale himlinger vil ha svært høy antikvarisk verdi.historiske himlinger.	
Dør	Eldre historisk dører fra tidlig fase.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 19.116 Englerommet – Englestuen

SÅRBARHET

Taket med rosett i senter og andre originale detaljer. Foto: EIA

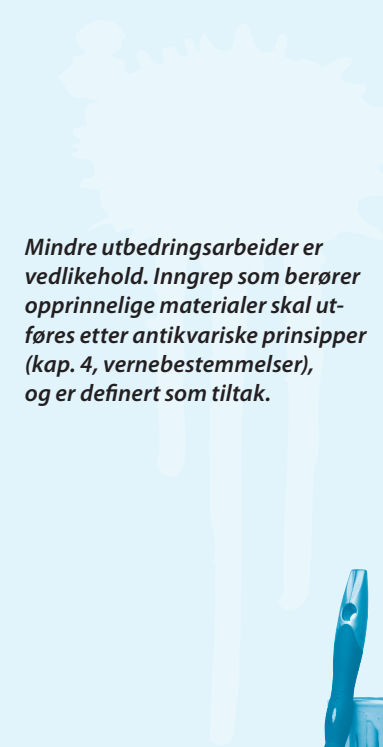
Original dør med stukkaturdekor over. Foto: EIA

Dette er et av husets mest markante rom. Opprinnelig var dette en av tre sammenhengende stuer som var bundet sammen med to-fløyede dører. Rommets originale form er bevart. Dørene til naborommene er blendet, men sporene etter disse dørene er fremdeles synlige i interiørene.

Rommet omtales som «Englerommet» på grunn av den praktfulle stukkaturdekoren over døren inn til rommet. Denne er utført med

klassiske rankemotiver med bl.a. akantus. I senter en frise med to engler. Himlingen er også rikt dekorert med stukkatur, med rosett i senter og andre originale detaljer. I tillegg til de originale deler som er synlige i dagen, ligger trolig originale veggfarger bak nyere lag, og muligens originale gulv under nyere banebelegg. Døråpning mot naborom er gjenmurt, med synlige spor i form av dekorerte listverk.

Rom 19.116 Englerommet – Englestuen

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Banebelegg. Originale tregulv kan være intakte under. Evt. underliggende originale gulv har høy antikvarisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Gulvlister	Originale historiske gulvlister med historiske profiler.	
Veggoverflater	Originale omsluttende vegger, trolig i murt utførelse. Originale overflater er overmalt, trolig i flere omganger, og med ulike malingstyper. Underliggende lag har antikvarisk verdi.	
Himling	Original rabbitpusset himling med dekor i stukkatur. Rosett med akantus dekor. Dekorerte border underdeler taket. Svært høy verdi. Unikt og identitet-skapende element.	
Vinduer	Nyere vinduer.	
Dør fra korridor	Original dør inkl. listverk, dekorert overstykke med frise med englemotiver. Nyere vrider, låskasse.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 19.115 hjørnekontor – hjørnestuen

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

LAV

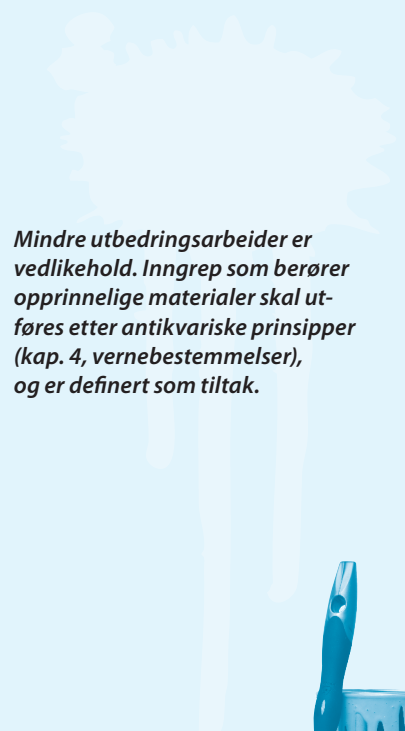

Dekorert himling i rom 19.115. Foto: EIA

Dette er et av husets viktigste rom. Rommet var opprinnelig stue i villatiden, og har beholdt sin opprinnelige hovedform. Posisjonen i det fremskutte hjørnet mot Muséplassen er kanskje husets mest prominente orientering. Opprinnelig hadde rommet gjennomgang direkte til nabostuen mot Muséplassen og Spisestuen vendt mot Christiesgate. Disse åpningene er blendet igjen. Rommet hadde opprinnelig vindu mot Muséplassen i vestfasaden. Dette er også blendet.

Rommet har vært et påkostet rom i villatiden, og vi finner spor etter dette også i dag. Rommet har viktige og særpregede originale dekorelementer synlige i dagen. Rommet domineres av den dekorerte himlingen, men også historiske dører og dekorert listverk. Det er sannsynlig at det under nyere banebelegg og malingslag finnes flere intakte historiske bygningsdeler.

Rom 19.115 hjørnekontor – hjørnestuen

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Banebelegg. Originale tregulv kan være intakte under. Evt. underliggende originale gulv har høy antikvarisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Gulvlist	Originale historiske gulvlister med historiske profiler.	
Veggoverflater	Originale overflater trolig intakt under nyere malingslag.	
Himling	Original himling med stukkatur-rosett i senter. 	
Dør fra korridor	Original historisk dør inkl. listverk. Nyere lås/beslag.	
Dør fra naborom (gjenmurt)	Åpning lesbar grunnet intakt historisk listverk rundt gjenmurt åpning. Stor antikvarisk verdi som lesbar opprinnelig romlig struktur. Reversibel åpning.	
Vindu	Nyere vinduer.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 19.113 kontor / rom 19.112 kontor / rom 19.114 gang – villaens spisestue

SÅRBARHET

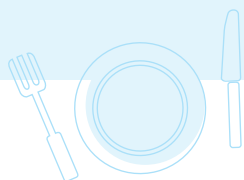
SVÆRT
HØY

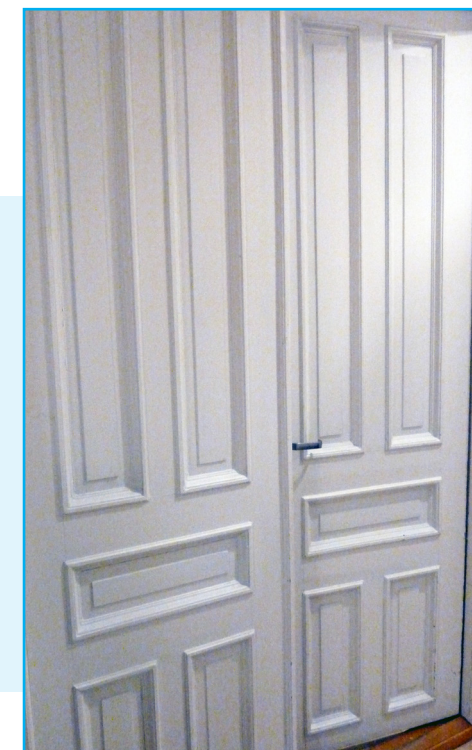
HØY

LAV

Brystning på vegg og gjenmurt døråpning med originale listverk i rom 19.113. Foto: EIA

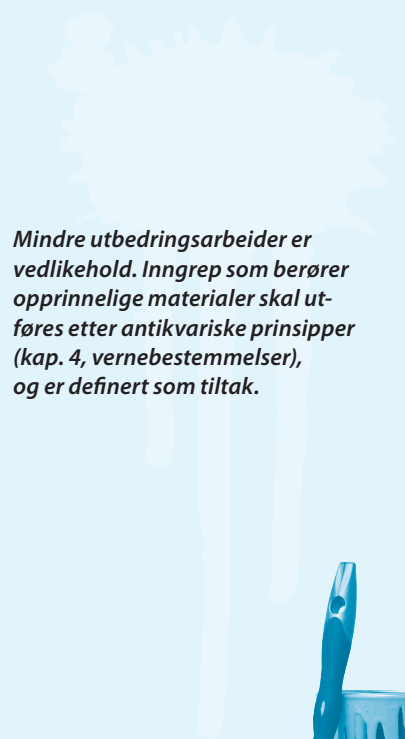

Inngangsdør spisestue. Foto: EIA

Dette var opprinnelig et rom, villaens spisestue. De originale, dekorerte brystningene er intakte sammen med originalt listverk og himling. Her er gesimslist i gips i overgang mellom vegg og tak. I villatiden var dette et representativt og eksklusivt møblert rom. Et historisk bilde viser dekorerte tapeter over brystningen og en malt blomsterbord langs listene

i taket. Både brystning og list var malt i mørk farge. Opprinnelig dør mellom spisestuen og hjørnestuen er gjenmurt. Den originale doble inngangsdøren mellom gang og spisestue er intakt. Rommene har trolig intakte originale lag under nyere overflater.

Villaens spisestue: rom 19.113 kontor / rom 19.112 kontor / rom 19.114 gang

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Linoleumsgulv. Originale tregulv kan være intakte under dette og har i så fall høy antikvarisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Gulvlist	Originale, malte gulvlist.	
Brystning	Fyllingspanelt brystning med friset speilfylling. Høyde ca 1,5 m.	
Veggoverflater	Originale overflater trolig intakt under nyere malingslag.	
Himling	Original hvitmalt rabbitz-himling, med gesimslist av gips, slett midtfelt. Rom 19.114 har nyere moderne himling. Eldre lag kan ligge under denne.	
Gjenmurt døråpning	Original omramning omkring gjenmurt original døråpning til hjørnestuen. Har potensiale for tilbakeføring til lesbar, original struktur.	
Vegg med dør til korridor	Ny vegg med dør, lister som historiske kopier. Dør kan være gjenbruksdør.	
Dør	Dobbel to-fløyet dør som opprinnelig førte fra gang til spisestue, utført som speildør i tre, malt.	
Vindu	Nyere vinduer.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Beskrivelse 2. etasje Christies gate 19

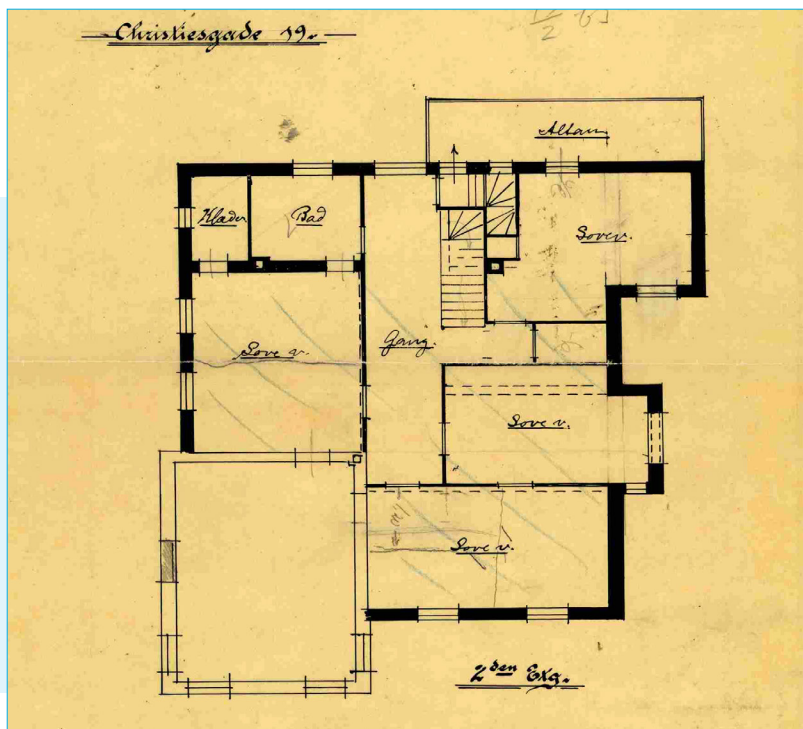
Hovedtrapp i 2. etasje. Foto: EIA

Andre etasje var opprinnelig en soverometasje. I den første perioden, før hevingen av taket i 1903, har soverommene vært lave rom med skråtak og vinduer som arker i takflaten. Kun hjørnerommet hadde full takhøyde. Hjørnerommet må ha vært et påkostet og storslagent rom, med stor takhøyde, høye vinduer til to sider og dør ut til foranliggende balkong i loggiaen.

I 1903 heves taket på bakre delen av huset for å gi større romhøyde

til etasjen. Husets høyeste parti i sørvestre hjørne berøres ikke av dette. Rom som tidligere hadde skråtak får nå flate himlinger med takhøyde på 3,3 meters høyde. Vegglivet i første etasje føres opp mot nytt tak, og rommene får nye vinduer tilsvarende etasjen under. Balkongen foran soverommet bygges inn i rommet. Innvendig bygges trappen om som del av ombyggingen.

Ved sammenbygging med nabohusene bygges trappen om nok en gang.

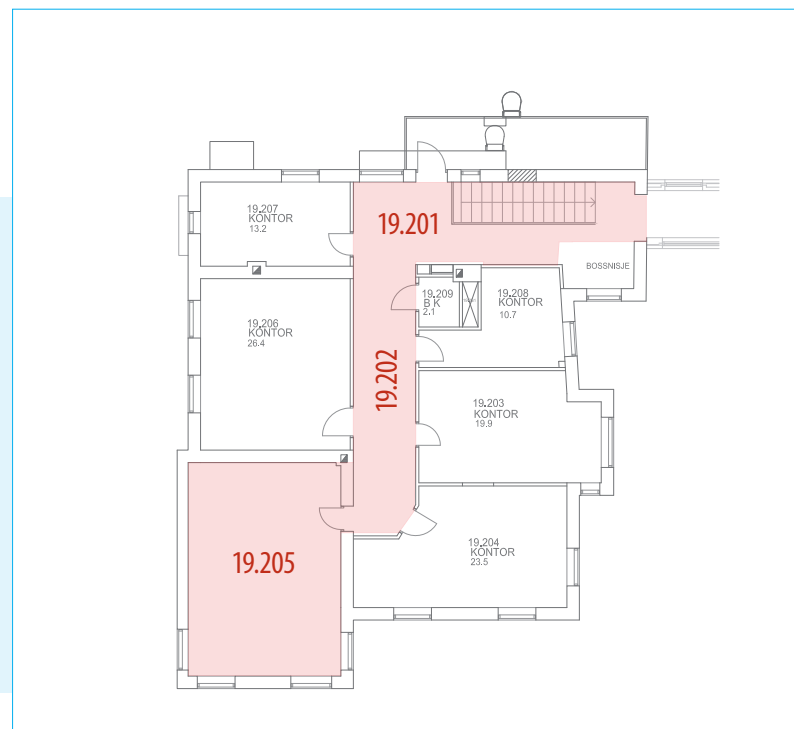

Jens Z. Kielland sin tegning til ombygging i 1903. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygnings-sjefen i Bergen

Denne gangen dreies den 90 grader slik at trappeløpet vender inn mot nr. 17.

Til tross for endringene, er den opprinnelige planløsningen i etasjen, lesbar. Rommenes organisering er lik, og mange av rommene har beholdt sine opprinnelige veggposisjoner.

På grunn av de omfattende endringene i 1903 er vegger/himlinger fra

Dagens situasjon 2018, plantegning 2. etasje. Rom med rød farge har egen beskrivelse i kapittel 5.5 Kulturminneverdi interiør.

den opprinnelige bygningen fra 1883. Gulv kan være bevart, samt større deler i hjørne der taket er bevart.

Hoveddelen av det historiske materialet stammer trolig fra trolig fra 1903-ombyggingen.

Overflatene i etasjen fremstår i dag stort sett med moderne, nyere overflater. Det kan imidlertid være historiske lag under de synlige overflaten.

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 19.205 hjørnekontor – soverom med loggia

SÅRBARHET

Interiør i rom 19.205. Foto: EIA

Original enfløyet speildør i malt tre. Foto: EIA

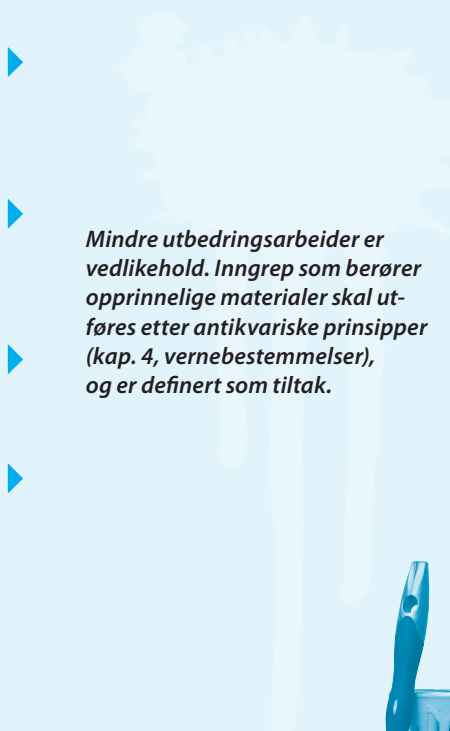
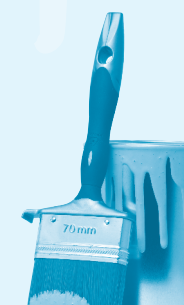
Rommet var opprinnelig et soverom i villatiden. På bakgrunn av den prominente orienteringen i hjørnet mot Muséplassen, og med en loggia i front, har dette trolig vært hovedsoverommet i villaen.

Dagens rom er betydelig ombygget. Det opprinnelige soverommet var intrukket, med foranliggende balkong i loggiaen mot Christies gate. Historiske foto vider at det har hatt to vinduer og en to-fløyet dør ut mot balkongen, og i tillegg et vindu vendt mot Muséplassen. Det må ha vært et staselig rom. Spor etter vindu mot Muséplassen er fremdeles synlig i fasaden.

Dagens hjørnekontor har beholdt de omsluttende vegger mot naborom, mens yttervegg er flyttet ut for å innlemme loggiaen. Omfanget av endringer gjør at historiske bygningsdeler i stor grad stammer fra etter ombyggingen. Innvendig dører, samt overflater på innervegger kan være intakte. Original himling og gulv er trolig rammet av endringen i 1903.

Overflatene i rommet fremstår i dag med nyere moderne overflater. Himling er av historisk type, og kan være fra innbygging av loggia.

Rom 19.205 hjørnekontor – soverom med loggia

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Gulv med banebelegg av nyere dato. Det kan finnes historiske tregulv under, trolig fra bygningens andre fase. Historiske gulv fra tidlige faser vil ha antikvarisk verdi, også om de ikke er fra første fase.	 Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.
Vegg	Vegger fremstår med moderne malte overflater. Originale malingslag er trolig intakte på vegg mot øst, nord, og vest. Disse vil ha høy antikvarisk verdi som primærkilde til original fargesetting.	
Himling	Himling av historisk type, av rabbitz, med randlist. Trolig fra bygningens andre fase.	
Dør	Original en-fløyet speildør i tre. Malt utførelse. Nyere beslag.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 19.201 / 19.202 trapperom – gang

SÅRBARHET

Gang i 2. etasje. Foto: EIA

Rom 19.201 / 19.202 fremstår i dag som en moderne kontorkorridor med hovedsaklig moderne farger og overflater, men med noen historiske fragmenter, mest i form av historiske dører.

Rommet var i villatiden en soveromsgang, med dører til familiens soverom i etasjen. Til tross for at rommet siden opprinnelsen har hatt samme funksjon, har det skjedd mange endringer i rommets form. Den

største endringen skjer i 1903-ombyggingen: Taket løftes slik at andre etasje, der det opprinnelig var skrå tak med lav høyde, får romhøyde på 3,3 m. Samtidig endres hovedtrappens form. Hovedtrappen endres også i forbindelse med sammenbyggingen med nummer 17. Opprinnelig ledet trappen innover i husets midte, mens den nå ligger i randsonen og vender seg mot nabohuset.

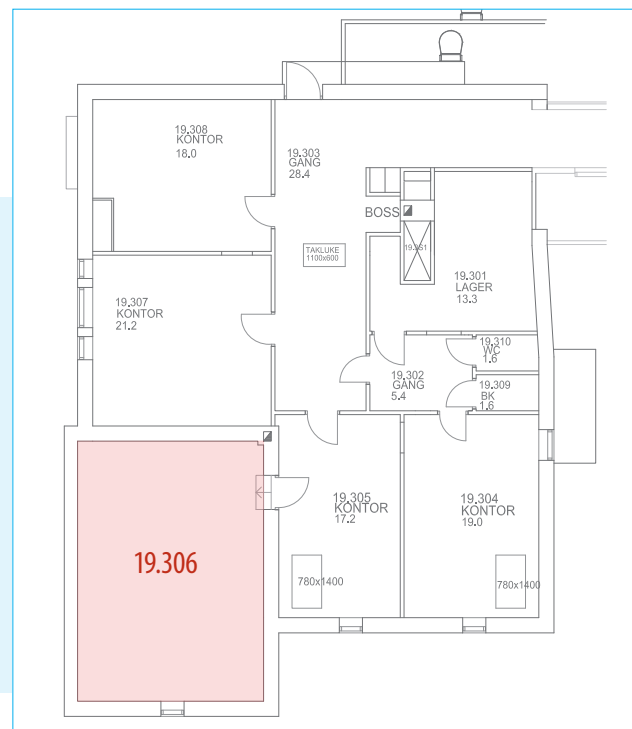
Rom 19.201 / 19.202 trapperom – gang

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Uvisst potensiale for originale gulv under dagens banebelegg, på grunn av omfang av endringer. Eventuelle originale gulv vil ha antikvarisk interesse.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Veggene har sparklet og malt overflate. Trolig med moderne malingstyper. Originale underliggende malingslag vil ha høy antikvarisk verdi som primærkilde til original fargesetting.	
Himling	Moderne nedhengt himling. Kopier av historiske lister. Overliggende historisk himling vil ha antikvarisk verdi.	
Innerdør	Originale dører, trolig delvis i nye posisjoner.	
	 <i>Gløtt ut fra vindu til original veranda med smijernsrekkverk.</i> Foto: EIA	

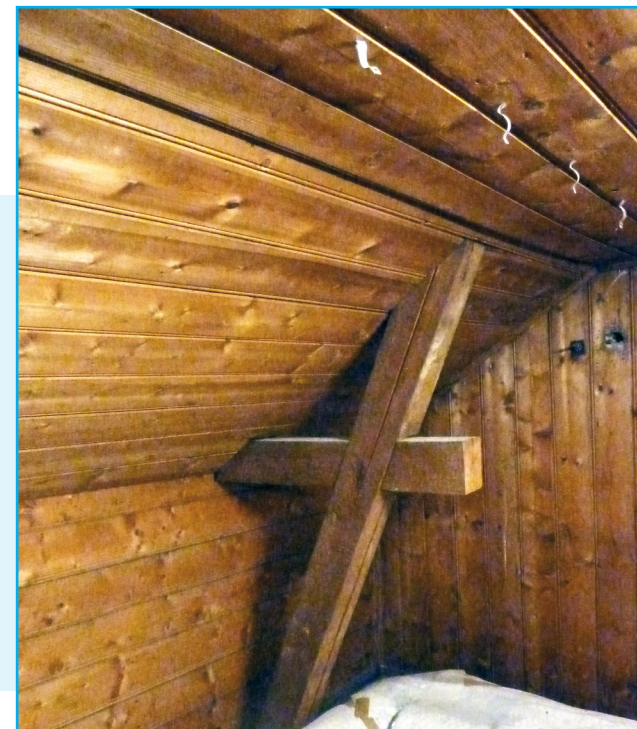
5.5 Kulturminneverdi interiør

Beskrivelse loft Christies gate 19

SÅRBARHET

Plantegning loft, dagens situasjon 2018. Rom med rød farge har egen beskrivelse i kapittel 5.5 Kulturminneverdi interiør.

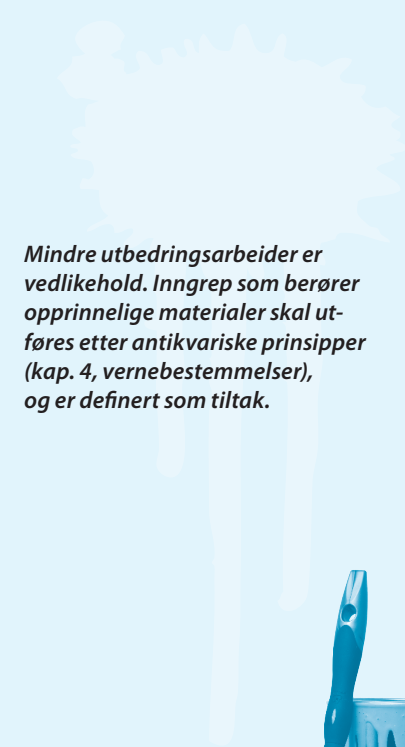

Original takkonstruksjon. Foto: EIA

Opprinnelig hadde villaen lavere tak på deler av bygningen. Storparten av dagens loftsetasje ble til etter takhevingen i 1903. Bare råloftet, rom 19.306, har de originale takkonstruksjonene fra 1883. Her ble ikke taket løftet. Rommet har original panel i glattkantet ubehandlet furu på vegger og i tak samt originalt gulv. Dette rommet har stor verdi

som kilde til husets bygningshistorikk. Rommet brukes i dag som lager. Loftsrommene for øvrig er gradvis innredet og fremstår i dag som kontorer med moderne overflater. Spor fra tidligere faser kan være intakte under dagens overflate

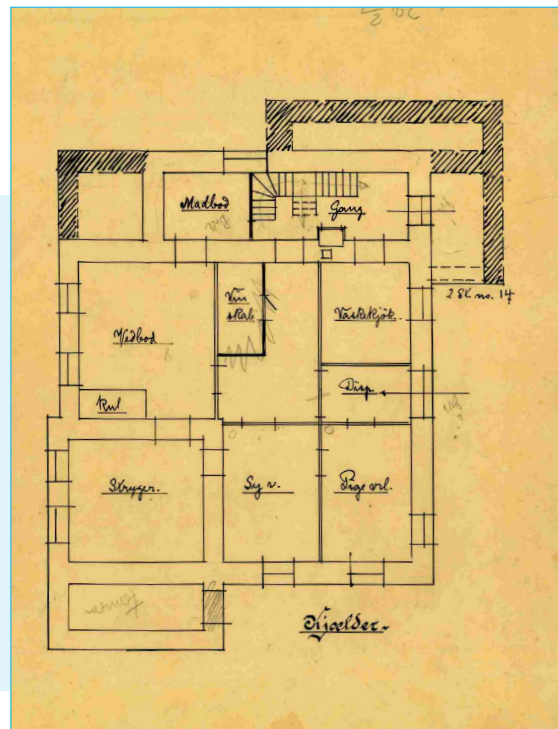
Loft Christies gate 19

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Rom 19.306: Bordgulv i furu, ubehandlet. Originale gulv fra 1883. Høy verneverdi. Andre loftsrom: Potensiale for originale bordgulv under dagens banebelegg. Originale gulv fra bygningens andre fase, 1903 vil ha høy verneverdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Rom 19.306: Panelte vegger i glattkant, ubehandlet, furu. Original kledning, høy kulturhistorisk verdi. Andre loftsrom: Potensiale for originale veggoverflater under dagens malte, platekledte flater. Original bakenforliggende kledning, vil ha kulturhistorisk verdi.	
Himling	Rom 19.306: Himling er panelet med glattkant furu panel, ubehandlet. Original kledning, høy kulturhistorisk verdi. Andre loftsrom: Potensiale for originale panelte himlinger under dagens himling. Original himling vil ha kulturhistorisk verdi.	

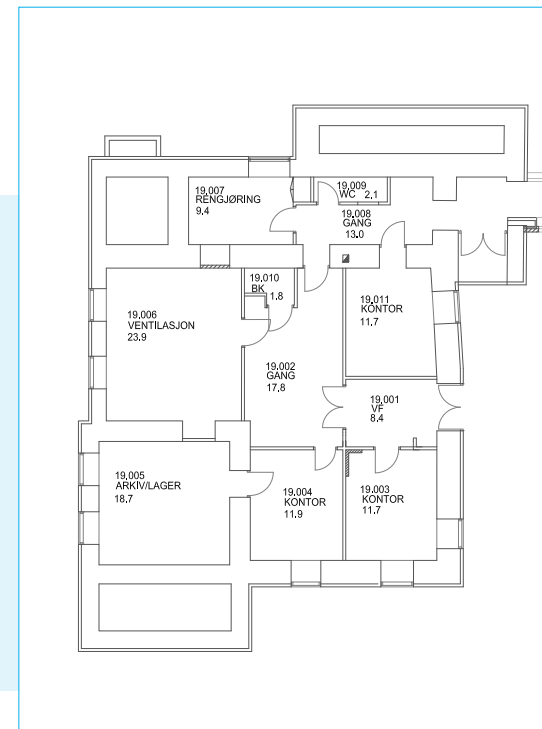
5.5 Kulturminneverdi interiør

Beskrivelse kjeller Christies gate 19

SÅRBARHET

Jens Z. Kielland sin tegning til ombyggingen i 1903.
Endringer markert i svart. Tegningene tilhører: Arkivet etter
Bygningssjefen i Bergen

Plantegning kjeller, dagens situasjon 2018.

Villaen hadde opprinnelig hovedinngang i kjeller fra øst. Husetes doble originale hovedinngangsdør fra 1883 er intakt. Det er også dobbel dør med glassfelt mellom vindfang og gang. Gangen i kjeller har mange historiske dører og originalt listverk. Andre originale bygningsdeler kan ligge under nyere overflater.

Husets hovedinngang ble flyttet til tilbygg i første etasje mot nordvest i 1903. Da ble den opprinnelige hovedtrappen fra kjeller tatt bort og er-

stattet med ny trapp. Ved ombygging i 1996/97 ble også trappen fra 1903 fjernet. Kjelleren i nummer 19 har nå kontakt med de øvrige etasjer i huset via nytt felles trappehus med nummer 17. De primære strukturene i kjeller er ellers lite endret. Kjelleren ble i villatiden brukt som lagerrom og birom. Disse rommene hadde trolig enkel standard med umalte vegger og grove gulv. Nå brukes disse rommene som kontor, arkiv og som tekniske rom. De har fått en funksjonell oppgradering med linoleumsbelegg og malte vegg- og himlingsflater. Eventuelle underliggende lag har historisk verdi.

Kjeller Christies gate 19

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Nyere banebelegg. Eventuelle underliggende historiske lag har historisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegger	Nyere platekledte vegger. Eventuelle underliggende historiske lag har historisk verdi.	
Himling	Nyere sparklet og malt himling. Rom 19.003 har historisk taklist fra 1883, trolig rabbitzpuss over. Eventuelle underliggende historiske lag har historisk verdi.	
Innerdører	Historiske dører fra 1883.	
Inngangsdør	Historisk dør fra 1883.	

Hovedtrapp sett fra 1. etasje. Foto: EIA

Vindfang 17.001 og hallen 17.002. Foto: EIA

Rom 17.001 inngangsparti – vindfang

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

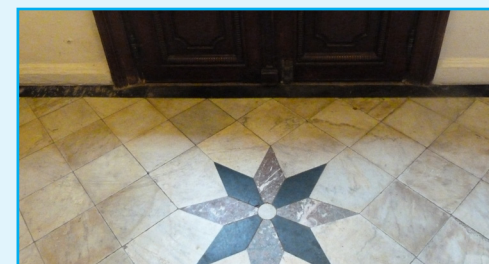

LAV

Den opprinnelige hovedinngangen til Christies gate 17 i villaperioden, fremstår som svært intakt. Rommet har stor grad av intakte opprinnelige overflater, og fremstår med stor grad av autenticitet. Rommet har derfor svært høy antikvarisk verdi.

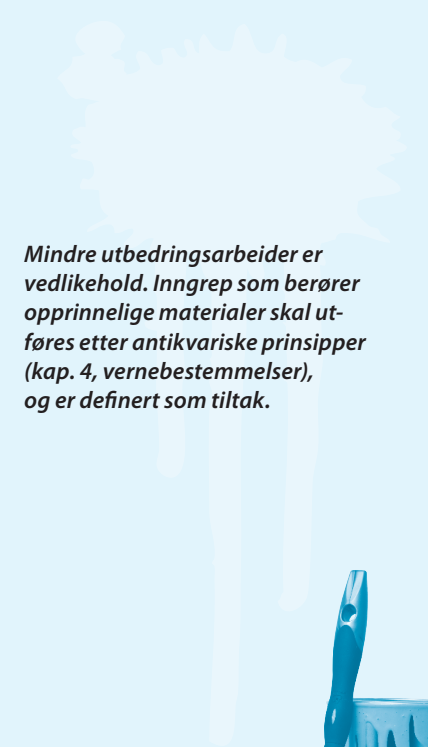
Detalj av buet sidefelt ved dør. Foto: EIA

**Dekorerte
veggfelter
i inngangs-
parti.**

**Originalt
marmorgulv
med trapp.**
Foto: EIA

Rom 17.001 inngangsparti – vindfang

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Originalt marmor gulv med mørk sten i rand, og med stjerne som intarsia i sort, hvit (marmor), rød.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Trapp	Original marmor trapp med svakt buet form.	
Vegger	Originale og dekorerte veggfelter med brystningslist i gips (stilisert bølgemotiv), med overliggende rammer som stilisert laubørnamentikk.	
Buemotiv	Buemotiver til side for dør. Dekorerte buemotiver (sluttsten) i gips understøttes av søyler med dekorerte skaft og korintisk kapitel. Buemotiver er særpregede og har svært høy antikvarisk verdi.	
Himling	Originale himlinger i rabbitz puss, med gesimslist i gips med tannbord. Gipsrosett med akantus i senter.	
Ytterdør	Original to-fløyet i eik/glass. Rikt dekorert med speil i eik nederst, øverst glass med smijernsdekor. Midtstolpe som jonisk søyle. Originale hengsler, ny låskasse/vrider.	
Innvendig dør	Original dør med svært høy antikvarisk verdi.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 17.002 / 17.010 hall – hovedtrapperom

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

LAV

Hovedtrapp. Foto: EIA

Den opprinnelige trappehallen var var et lite og mer lukket rom som omfattet en gang og selve trappen. Formen fulgte trappens hovedform. Dagens store trappehall er utvidet både bakover og til siden, og er et mye større og åpnere areal. Resultatet er at rommets form

fremstår som betydelig endret. Flere originale bygningsdeler, deriblant den originale og påkostede hovedtrappen er imidlertid intakt. Også dekor i himling og på søylemotiver, samt originale dører og listverk er fremdeles synlige i rommet.

Inngang sett fra nord. Foto: EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

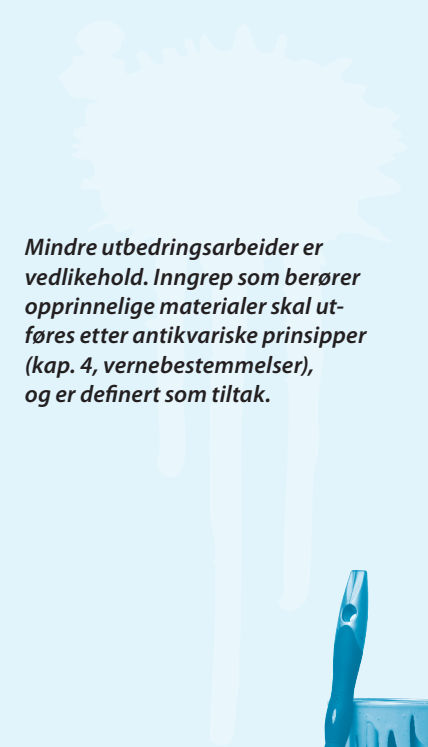

Safe som er flyttet til lobby ved renovering. Safen er produsert i Paris, røper fabrikantens inngraverte logo. Nøkkelhullet er skjult bak et lite lokk til venstre på dørflaten. Midt på står de to knottene. Til høyre er et lokk uten noe bak, øyensynlig plassert der av estetiske hensyn, for å skape symmetri i døren. Opprinnelig var safen plassert i veggen på et kontor i andre etasje, men ble under en ombygging flyttet til den doble veggen i gangen. Foto: EIA

Inngangsdør med veggisjer mot vindfang. Foto: EIA

Rom 17.002 / 17.010 hall – hovedtrapperom

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Nyere keramisk fliset gulv.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Malte overflater av nyere dato. Originale lag kan være intakt under. Originale underliggende malingslag har antikvarisk verdi som kilde.	
Himling	Original himling i rabbitz puss med dekorert/forseggjort dekorert gesimslist av gips. Senter av himlingen er underkledd av bygningsplate som er malt.	
Dør til 17.003 / 17.004	Historisk dør med nyere listverk, låser og beslag. Originale deler har antikvarisk verdi.	
Safe	Original safe/postkasse er særpreget og har svært høy antikvarisk verdi.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Beskrivelse 1. etasje Christies gate 17

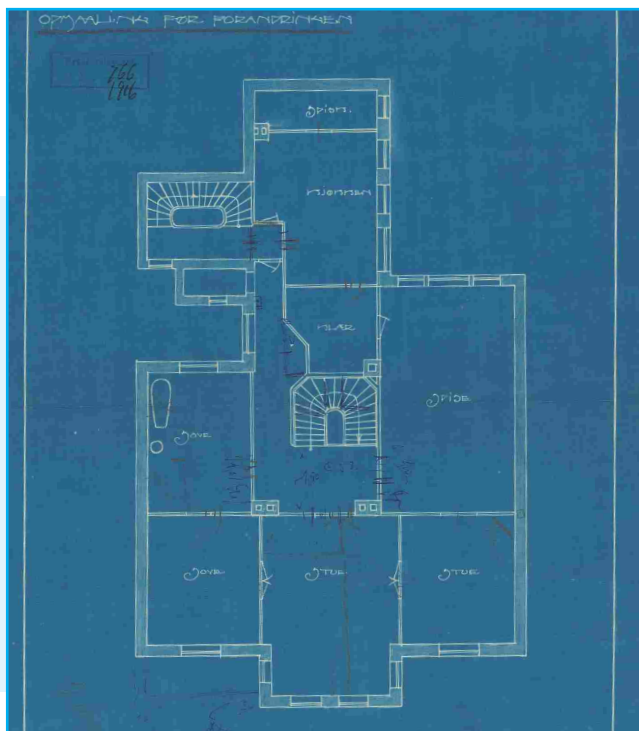

Original eikedør i 2. etasje. Foto: EIA

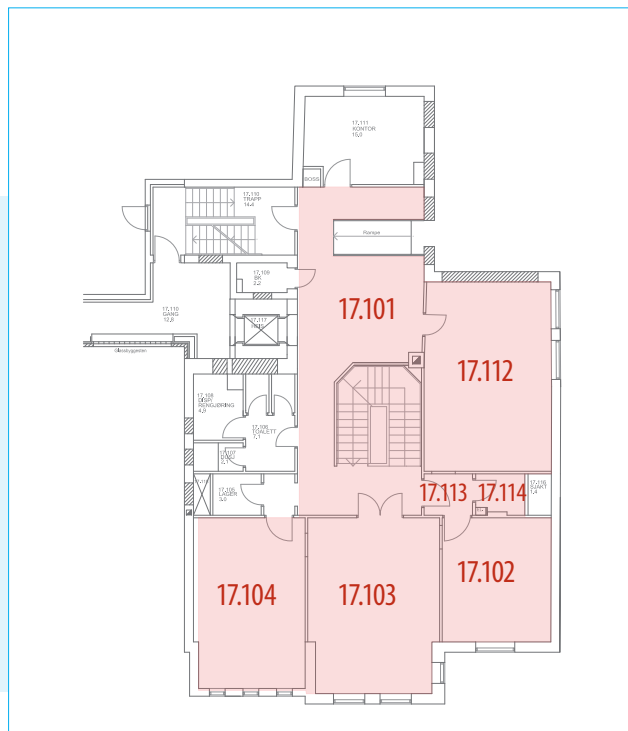
Bygningen ble opprinnelig oppført som leiegård, med en leilighet i 1. etg og en leilighet i 2. etg. Opprinnelig rommet altså 1. etasjen alle typer beboelsesrom. I midten mot gaten lå trolig det som har vært villaens representasjonsstue. Øst for denne ligger en mindre stue, og videre inn mot gården, den store spisesalen. Innerst mot gården ligger kjøkken og spiskammers. Mot vest ligger opprinnelig to soverom.

Når bygningen bygges om til en familievilla, flyttes soverommene opp til 2. etasje og 1. etasjen blir oppholdsetasje, med stuer, spiserom og kjøkken.

Når bygningen senere bygges sammen med nabohusene, blir rominndelingen mot gaten beholdt mens rominndelingen videre innover i kvartalet endres. Til tross for endringene ser vi fremdeles tydelig konturene fra den opprinnelige villatiden; både når det gjelder stuene i front,

Oppmåling 2. etasje 1916. Denne etasjen var etter alt å dømme identisk med 1. etasje, bortsett fra at 2. etasje har altan i sørvestre hjørne mot Christies gate. Tegningene tilhører Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Plantegning 1. etasje, dagens situasjon 2018. Rom med rød farge har egen beskrivelse i kapittel 5.5 Kulturminneverdi interiør.

og av den store spisesalen lenger bak. Også hovedtrapperommet fremstår som til dels svært godt bevart.

Ettersom rom mot gaten er minst endret, er det her vi finner de mest kulturhistorisk verdifulle elementene. Dette gjelder også hovedtrapperom. Av kulturhistoriske verdier er dekorerte himlinger, originale dører, belistning og originale gulv bevart.

I husets bakre del har flere rom fått ny funksjon med moderne overflater. Her kan finnes originale bygningsdeler under nyere flater. Rom 17.109, dagens bøttekott, var toalettrom med vannklosett fra 1916. Her synes overflatene fra den gang å være originale. Døren til toalettet er original. Trolig ligger originale fliser under nyere gulv.

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 17.101 trapperom inkludert tilstøtende gangarealer 1. etasje

SÅRBARHET

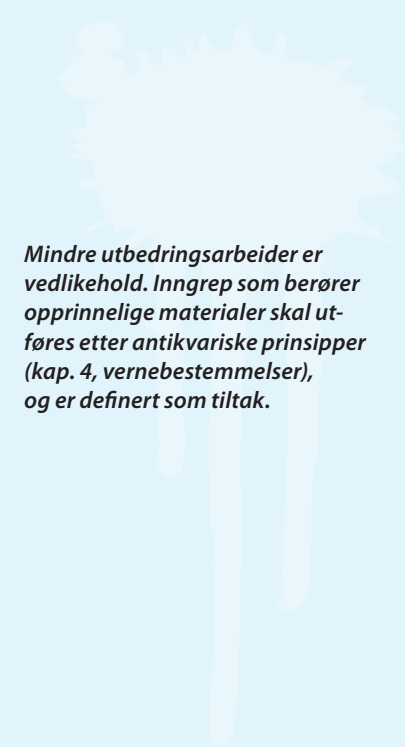

Etasjen domineres av originale eikedører. Foto: EIA

Trapperommet med tilstøtende arealer representerer et av de viktige og representative rommene fra husets opprinnelse. Dette gjenspeiles i at rommene har fått en påkostet utforming – både i dimensjoner, materialbruk og detaljering; Selve hovedtrappen med overlyset er et av høydepunktene i huset og har svært høy antikvarisk verdi. Bakre sone inneholdt opp-

rinnelig birom, og fremstår i dag som betydelig endret – med fragmenter av originale bygningsdeler. Fremre sone, som inneholdt villaens praktrom, fremstår som mindre endret, og har derfor større antikvarisk verdi og potensiale for tilbakeføring. De fremre praktrom gir seg til kjenne ut i trapperommet med rikt dekorerte, høye og påkostede dører.

Rom 17.101 trapperom inkludert tilstøtende gangarealer 1. etasje

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Originale eikegulv med høy antikvarisk verdi i deler av fremre sone mot trapp. Intarsia av mørkt tre i randsoner. Fiskebeinsmønster i senter.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Veggoverflater over brystning	Originale lag er overmalt. Originale malingslag har høy verdi som kilde til opprinnelig historisk fargebruk.	
Himling	Nyere nedforede himlinger. Originale himlinger kan være intakte over dagens himling. Evt. original himling vil ha svært høy antikvarisk verdi.	
Dører	Originale eikedører med rik dekor har svært høy antikvarisk verdi.	
Trapp	Original trapp i eik. Rekkverk med dekorerte balustere, med innfestingsbeslag i messing med dekor. Trinn er modifisert i trappenese. Svært høy antikvarisk verdi.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 17.102 / 17.103 / 17.104 kontor – stuer

SÅRBARHET

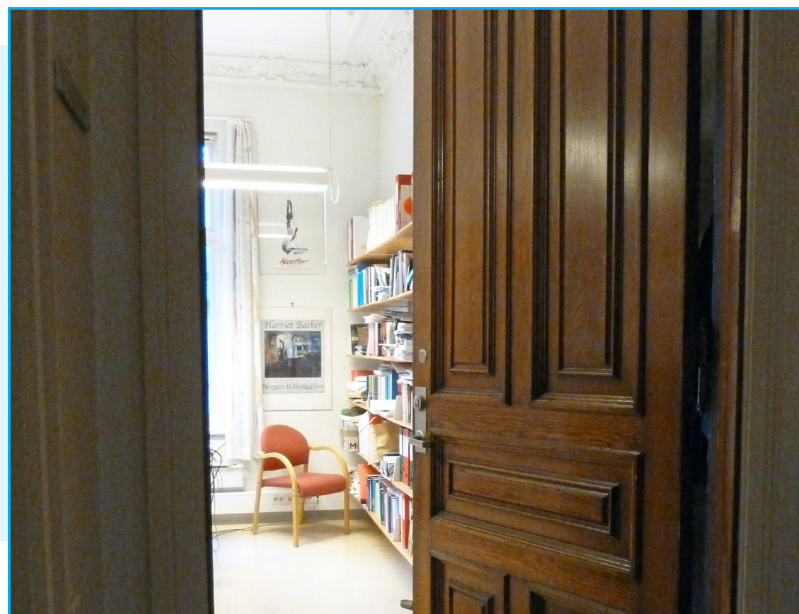
SVÆRT
HØY

HØY

LAV

Rom 17.102 sett fra gang utenfor. Original dør. Foto: EIA

Original himling med dekor i rom 17.102. Foto: EIA

Rommene var opprinnelig den ene leilighetens tre stuer. Det var doble dører mellom de tre rommene. Dagens store møterom 17.103, var husets representative hovedstue i villatiden. Rommet er aksialt plassert foran hovedtrappen med et karnapp som skyter frem mot Christies gate. Rommet er stort og høyloftet og har vært påkostet og rikt dekorert. Den storslagne doble inngangsdøren i eik vitner om rommets status. Taket er rikt dekorert. I senter henger en original taklampe. Nytt oppforet linoleumsgulv dekker

trolig det originale eikegulvet både her og i naborommet, 17.102, som også er en opprinnelig stue med rikt dekorert himling. I begge rommene er originale veggfarger dekket av overliggende nyere malingslag. Rom 17.104 var soverom i første fase, senere stue. Rommet har mange originale bygningsdeler og til dels overflater intakt, blant annet originalt eikegulv med fiskebeinsmønster omrammet av intarsia. Rommet har stort potensiale for tilbakeføring med enkle grep.

Original tof-løyet eikedør. Foto: EIA

Rom 17.103 sett mot gaten. Foto: EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

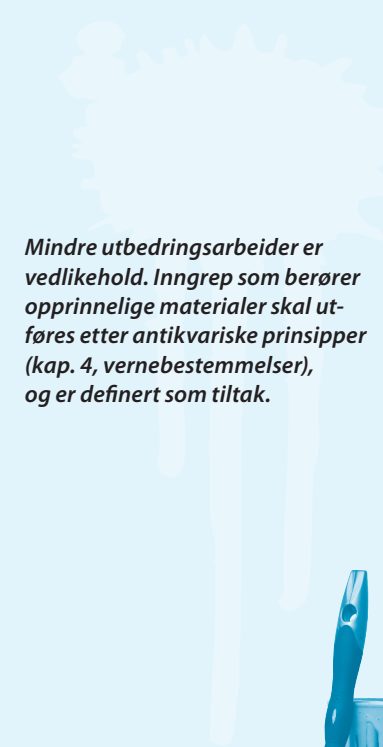

Rom 17.104. Foto: EIA

Original dør i rom 17.104. Foto: EIA

Rom 17.102 / 17.103 / 17.104 kontor – stue

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Originalt eikegulv med fiskebeinsmønster omringet av mørkt intarsia-bånd i rom 17.104. Samme gulv ligger trolig under nyere oppforet gulv med banebelegg i rom 17.102 og 17.102.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Nyere moderne malingslag ligger over originale lag. Originale lag har verdi som kilde.	
Himling	Originale rabbitz-himlinger i alle tre rom med rikt dekorerte gesimlister i overgang tak/vegg. Rom 17.102 har blomstermotiver og vinranker i dekoren. Den brede, forseggjorte gesimslisten i gips i 17.103, er rillet med akantus (detaljfoto til høyre). En tvinnet bord danner overgang mot et slett, pusset midtfelt. Rom 17.104 har en stor tannbord over en mindre eggebord. Her er himlingen delt i to felter, med et mindre felt i karnappet.	
Dør	Original to-fløyet eikedør med originalt listverk og dekorert overstykke (arkitrav med tannbord på pilaster med volutter) til rom 17.103. Originale hengsler og vrider. Dørblad er kappet i bunn for tilpasning til nytt oppforet gulv. De to andre dørene er originale, men har ikke opprinnelig plassering. De har ny vrider og lås.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 17.112 møterom / 17.113 gang / 17.114 skriverrom – villaens spisestue

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

LAV

Rom 17.112 original eikedør. Foto: EIA

Disse tre rommene utgjorde den opprinnelige spisestuen som var et av de viktige representative rommene i villaen. Dette gjenspeiles i rommets størrelse og i påkostet dekor i dagens møterom, 17.112. Spisestuens opprinnelige form er endret ved at den er kortet inn med en skillevegg i søndre enden. Bak skilleveggen er gangen, 17.113, og skriverrommet, 17.114. Spisestuens originale eikeparkett med fiskebeinsmønster omsluttet av et

intarsia-bånd, er intakt i alle de tre rommene. Eikedøren med rik omramming som i dag fører fra trapperommet til gang 17.113, er spisestuens originale inngangsdør. Dagens enkle eikedør med dekorert overstykke til spisestue er trolig opprinnelig dør fra kjøkkenavdeling til spisestue. Opprinnelig vindu mot nord i 17.112 er revet og erstattet med nyere vindu mot øst.

Rom 17.112 møterom i den tidligere spisesalen. Foto: EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

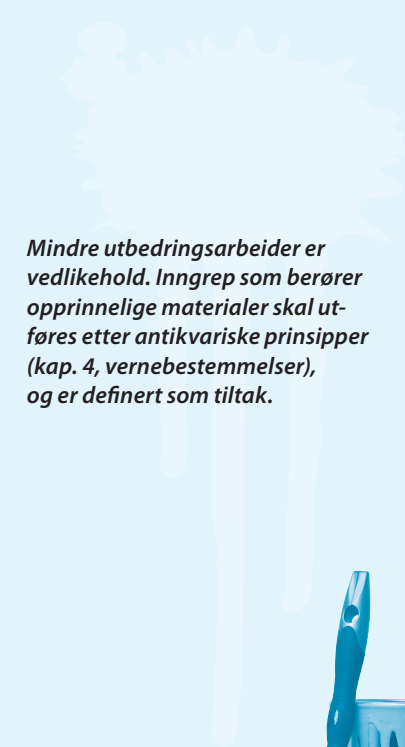

Opprinnelig inngang til spisestuen. Foto: EIA

Rom 17.113, liten gang som var del av spisestue. Foto: EIA

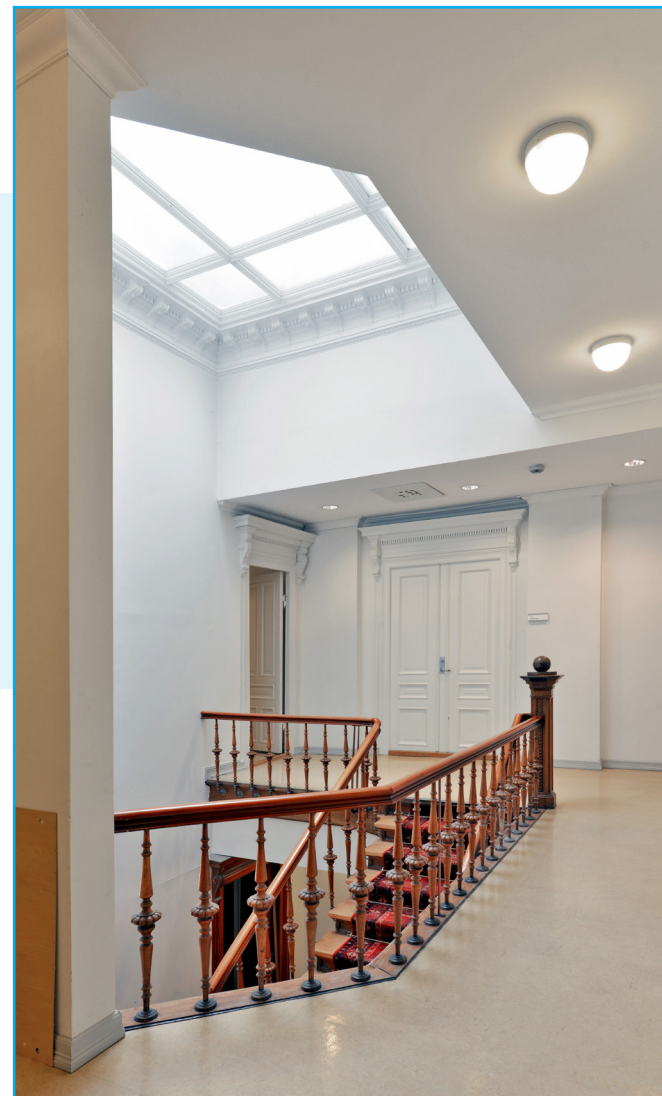
Rom 17.112 møterom / 17.113 gang / 17.114 skriverom – villaens spisestue

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Originale eikegulv med fiskebeinsmønster og intarsia.	

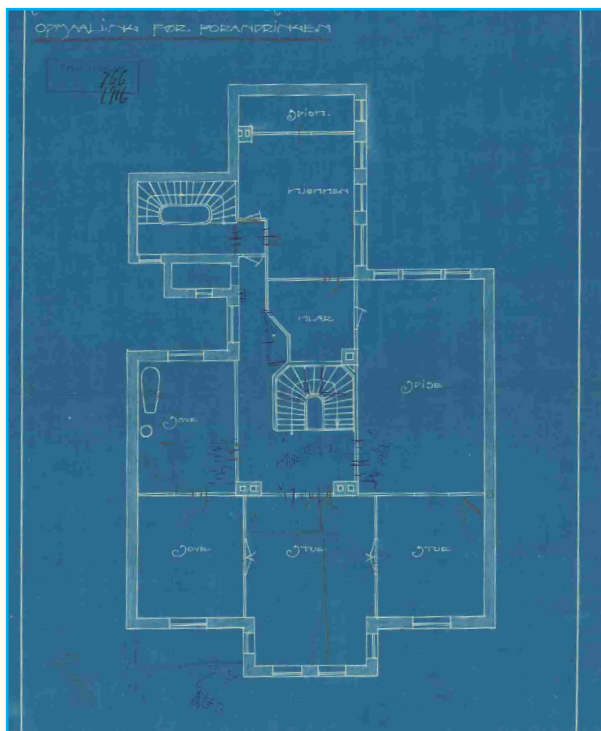
5.5 Kulturminneverdi interiør

Beskrivelse 2. etasje Christies gate 17

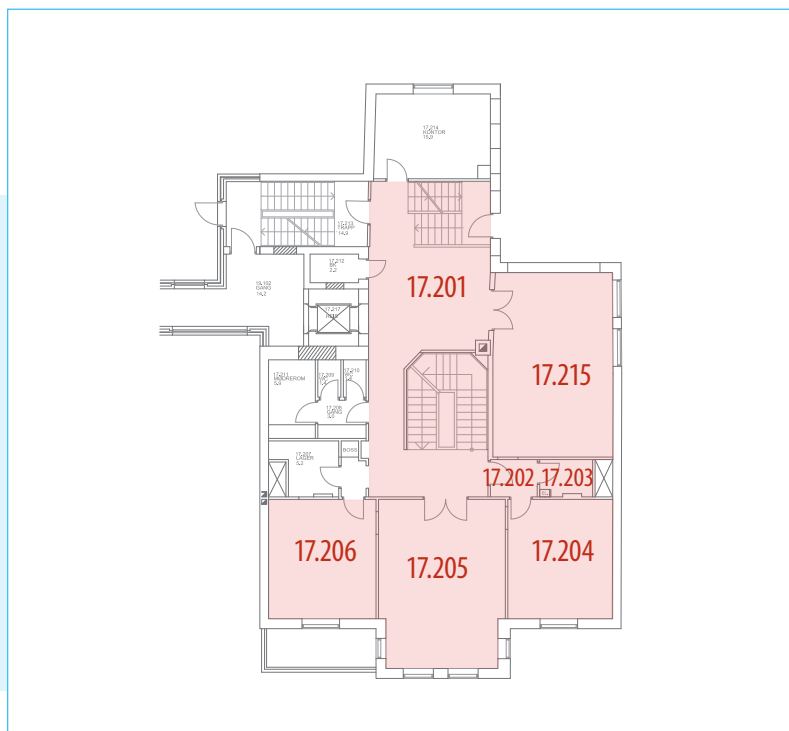
Da huset hadde en leilighet i 1. og en i 2. etasje, rommet 2. etasje alle typer beboelsesrom. Midt i huset, mot gaten lå villaens fineste stue, øst for denne en mindre stue og videre inn mot gården, den store spisestuen. Mot vest lå to soverom, mot nord kjøkken og spiskammers. Etter at huset ble bolig for en familie, ble rommene i 2. etasje soverom.

Hovedtrapperom i 2. etasje. Foto: EIA

Opprinnelig plan. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Plantegning 2. etasje, eksisterende situasjon 2018. Rom med rød farge har egen beskrivelse i kapittel 5.5 Kulturminneverdi interiør.

Rominndelingen mot gaten ble beholdt da UiB bygget sammen denne husrekken, men strukturen bakover i huset ble endret. Til tross for endringene ser vi fremdeles tydelig konturene av den opprinnelige villaen og hovedtrapperommet fremstår som spesielt godt bevart med høy kulturminneverdi. Ettersom rom mot gaten er minst endret, er det her vi finner flest

originale bygningsdeler i form av dekorerte himlinger, originale dører, historisk listverk og originale gulv.

Rom i bakre del av huset har fått ny funksjon og moderne overflater. Det kan finnes originale bygningsdeler under nyere lag. Flere av dørene her er originale, noen i ny posisjon.

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 17.201 trapperom

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

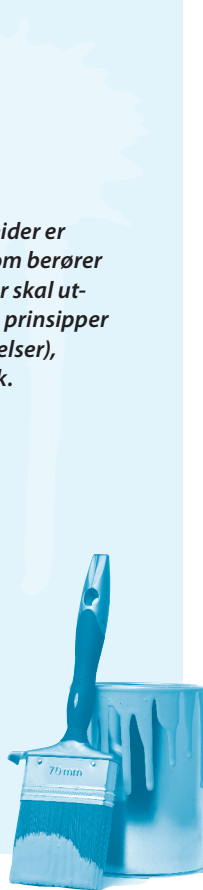
LAV

Øvre del av trapperommet fremstår som tildekket. Viktige bygningsdeler er imidlertid i stor grad bevart, og rommet har derfor stor antikvarisk verdi. De originale eikedørene er intakte, men overmalt med hvit moderne maling. De originale himlingene er dekket til av moderne gipshimlinger. Selve trappen er godt bevart, det samme er det store overlyset, også dette i overmalt utgave. Overmalingen får rommet til å fremstå som litt «blodfattig» i forhold til slik det opprinnelig må ha vært. De originale eikegulvene er trolig bevart under dagens banebelegg. Til tross for tildekkingen av originale bygningsdeler, har rommet stort potensiale og høy antikvarisk verdi med høy andel originalt materiale intakt.

Hovedtrapperommet med overlys. Foto: EIA

Rom 17.201 trapperom

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Originale eikegulv med fiskebeinsmønster med intarsia rand i mørkt tre, er trolig intakt under dagens banebelegg. Evt. originale gulv har høy antikvarisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Originale lag er trolig intakt under nyere overmalte lag. Originale lag har antikvarisk verdi som kilde til original fargesetting.	
Himling	Original himling kan være intakt over dagens gipshimling. Evt. original himling har høy verdi.	
Overlys	Det originale overlyset over trappen er utført i trappens form. Overlyset er trolig opprinnelig utført i edelt treverk, men fremstår i dag som overmalt. Dekorert bred randlist.	
Dører	Originale eikedører fremstår i dag som overmalte. Originalt listverk.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 17.204 / 17.205 kontor – stue, soverom /
17.206 kontor – soverom

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

LAV

Rom 17.204 var representativ hovedstue i første del av villatiden. Stuen har, som de to naborommene, original himling med rabbitz-puss og dekorert taklist intakt. Trolig ligger originale eikegulv under nyere linoleumsgulv. Opprinnelig var det doble dører mellom de tre rommene. I dag er disse åpningene blendet. Rom 17.204 har et originalt ildsted fra en ombygging i 1916. Rom 17.206 er et tidligere soverom.

Kamin fra ombygging i 1916 i rom 17.204. Foto: EIA

Rom 17.204 kontor. Foto: EIA

Rom 17.205 kontor. Foto: EIA

Rom 17.206 kontor. Foto: EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 17.204. Original himling i rabbitzpuss, med dekorert rand list med blomsterdekor. Foto: EIA

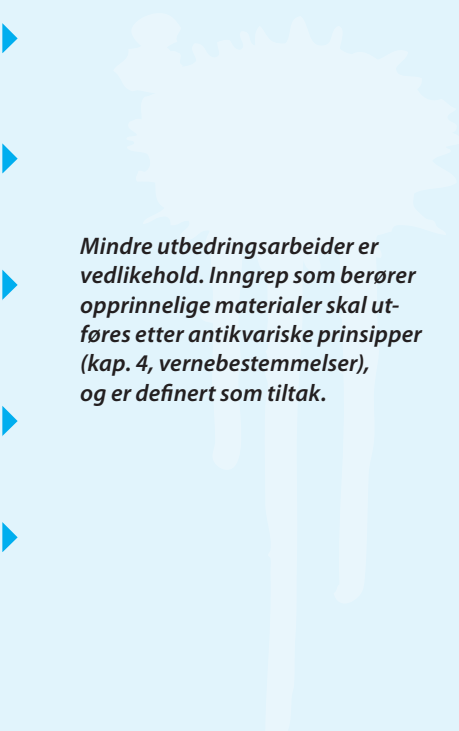

Rom 17.205. Original himling i rabbitzpuss, med dekorert rand list med blomsterdekor. Foto: EIA

Rom 17.206. Original himling i rabbitzpuss, med dekorert rand list med blomsterdekor. Foto: EIA

Rom 17.204 / 17.205 kontor – stue, soverom / 17.206 kontor – soverom

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Originale eikegulv med fiskebeinsmønster og intarsia-rand i mørkt tre er trolig intakte under nyere linoleumsgulv.	 Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.
Vegg	Originale lag er trolig intakte under nyere overmalte lag og har verdi som kilde til original fargesetting.	
Himling	Originale rabbitz-pussede himlinger med dekorert randlist i akantus i rom 17.205, randlist med blomstermotiv i de to andre rommene.	
Dører	Original dobbel eikedør med dekorert overstykke til rom 17.205. Døren er malt hvit. Dørene til de andre to rommene er originale, men er brukt i ny posisjon.	
Peis	Rom 17.204 har original peis fra 1916.	

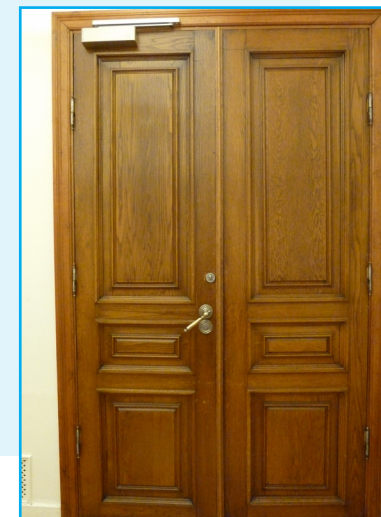
5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 17.215 seminarrom / 17.202 gang / 17.203 skriverrom – villaens spisestue

SÅRBARHET

Rom 17.215 seminarrom. Foto: EIA

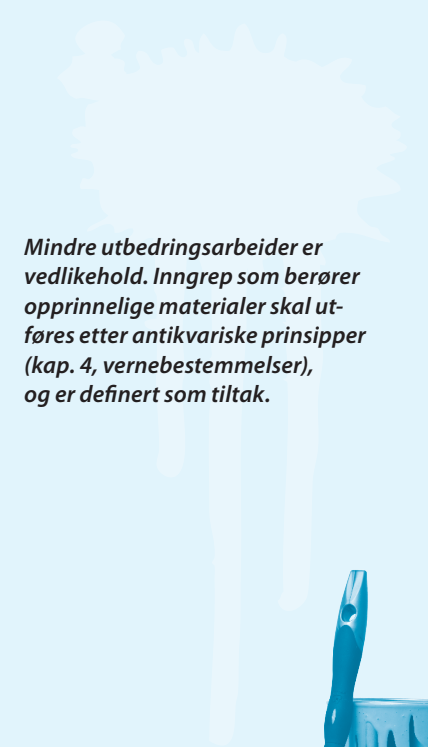

Dør i seminarrom 17.215. Foto: EIA

Tre av dagens rom utgjorde spisestuen i husets første fase. I rom 17.215, dagens seminarrom, ser vi spor etter det den gang viktige rommet i eikegulvet og i den brede dekorerte randlisten i himlingen. Dagens doble eikedør inn til rommet, er trolig en original gjenbruksdør som har fått ny posisjon. Det opprinnelige vinduet mot nord er revet og

erstattet med nye vinduer mot øst. Bak en skillevegg i spisestuens søndre ende ligger rom 17.202 og 17.203 som begge kan ha originalt eikegulv under nyere linoleumsgulv. Seminarrommet og skriverrommet kan ha originale lag bak nyere overflater.

Rom 17.215 seminarrom / 17.202 gang / 17.203 skriverrom – spisestue

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Originale eikegulv med fiskebeinsmønster i rom 17.215. Originalt gulv kan ligge under nyere linoleumsgulv i de to andre rommene.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Eldre overflater kan være intakt under nyere malingslag.	
Himling	Original rabbitz-pusset himling med bred, dekorert randlist i rom 17.215. Deler av original himling i rom 17.202. Deler av original himling kan ligge under nyere tak i rom 17.203.	
Dører	Originale gjenbruksdører til rom 17.215 og 17.202. Historisk dørhåndtak Foto: EIA	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Beskrivelse loft Christies gate 17

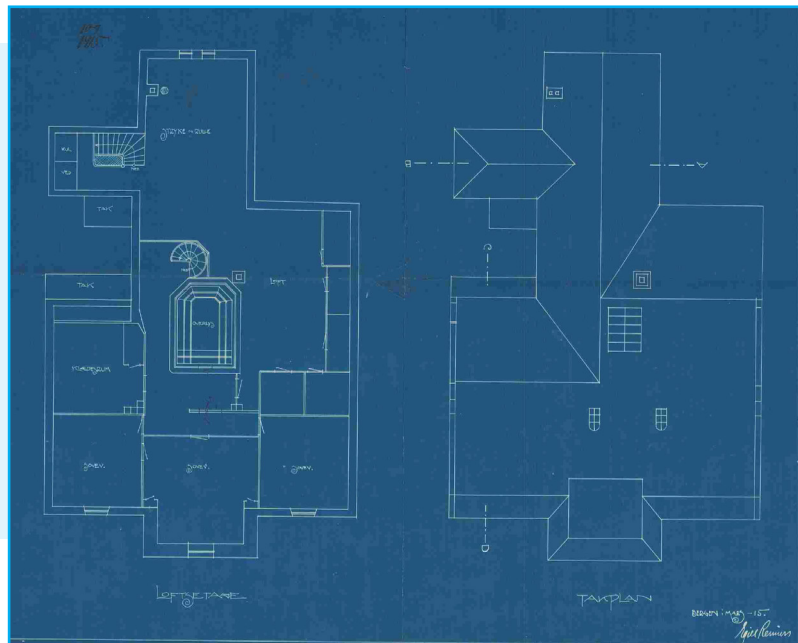
Loftets hovedform er nær den opprinnelige med det originale overlyset intakt. De tre rommene mot Christies gate som var pikeværelser i villatiden, brukes nå som kontorer. Disse rommene har opprinnelig form, originale vindusåpninger og dørplassering fra 1916. Originale overflater kan finnes under nyere gulv, vegg- og takflater både i kontorene og i gangene utenfor. Enkelte originale dører er bevart.

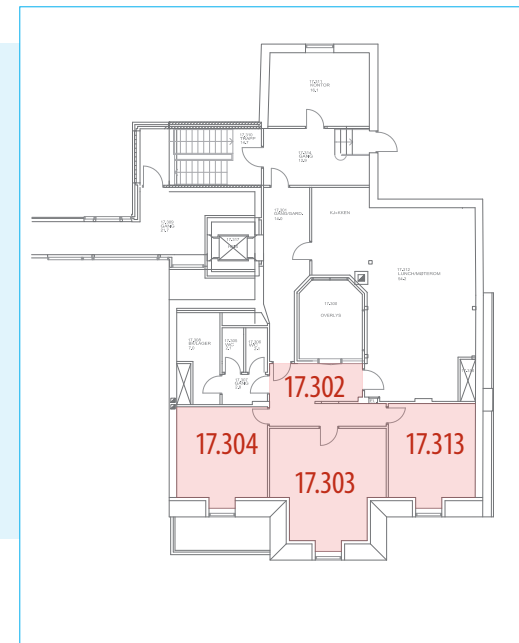
Rom 17.301 gang på loft. Foto: EIA

Rom 17.300 rom over overlys, med strenger som holder overlyset på plass. Foto: EIA

Oppmåling 1916. Tegningen tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Plantegning loft, eksisterende situasjon 2018. Rom med rød farge har egen beskrivelse i kapittel 5.5 Kulturminneverdi interiør.

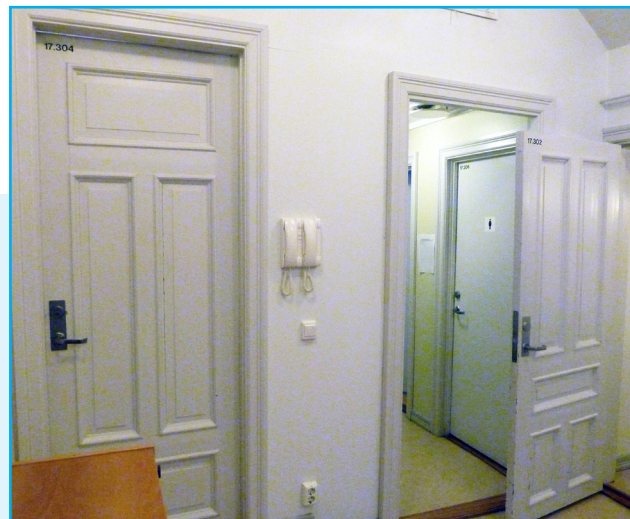
5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 17.302 gang / 17.303 kontor /
17.304 kontor / 17.313 kontor – værelse

SÅRBARHET

Rommene var pikeværelser i villatiden. Senere ble de tatt i bruk som kontor. Overflatene er modernisert og tilpasset ny bruk. Opprinnelige bygningsdeler er kledt inn med unntak av originale dører som er bevart. Evt. underliggende lag vil ha antikvarisk verdi.

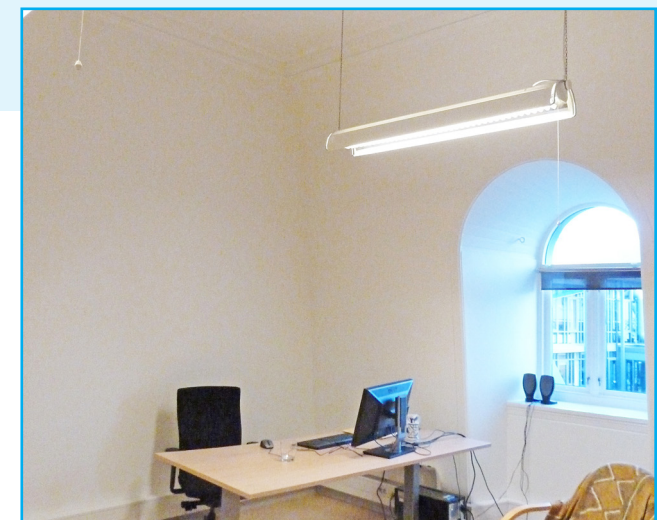
Rom 17.302 gang på loft.

Rom 17.303 kontor.

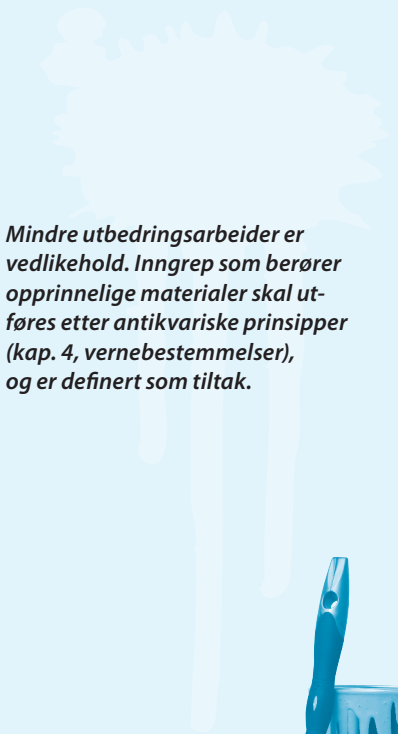

Rom 17.304 kontor.

Rom 17.313. Alle foto: EIA

Rom 17.302 gang / 17.303 kontor / 17.304 kontor / 17.313 kontor – værelse

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Nyere banebelegg. Originale bordgulv kan være intakt under dagens belegg.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Originale overflater kan være intakte under dagens malte bygningsplater.	
Himling	Originale overflater kan være intakte under dagens malte bygningsplater. Evt. underliggende lag vil ha antikvarisk verdi.	
Dører	Enkelte originale dører er bevart.	

Rom 15.002 gang. Foto: EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.001 vindfang (forgang)

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

LAV

Vindfanget er et av villaens viktige rom, med et påkostet interiør. Rommet er unikt, og gir et viktig anslag for møtet med huset. I kraft av sin posisjon og påkostede utforming har rommet betydelig antikvarisk betydning og verdi.

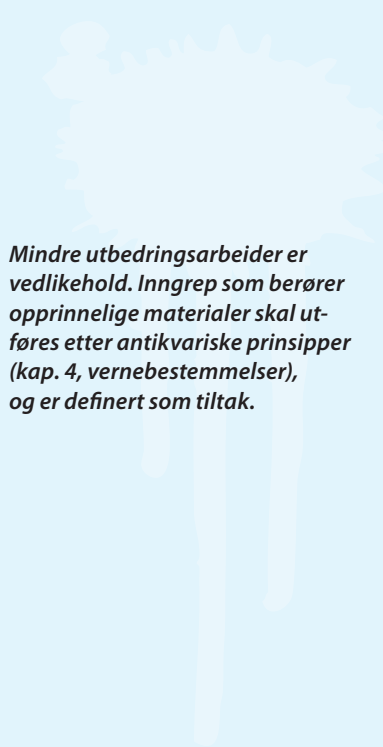
Original to-fløyet speildør med glassfelt over. Foto: EIA

Original to-fløyet speildør med glassfelt over. Foto: EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.001 vindfang (forgang)

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Keramisk flis av nyere dato.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Brystning i malt tre. Originale brystninger på nedre del av vegg. Fyllinger med speil til ca 1,10/1.20 m høyde. Tannbord avslutter brystning i topp. Vegg over med nyere malt overfalte. Originale malingslag under nyere malingslag vil være viktig kilde til historisk fargebruk, og har derfor antikvarisk verdi som kilde.	
Ytterdør	Original to-fløyet speildør med tette fyllingsfelt nede, glassfelt over. Originale hengsler. Nyere lås. Sidefelt/sidevindu i glass. Originale glass, mønstret med isrose-mønster, delvis intakt.	
Himling	Nyere nedforet himling, med mulig intakt original himling over. Evt. skjulte originale himlinger vil ha stor antikvarisk verdi, som del av viktig historisk interiør.	
Glass	Originale dekorerte glass med stor antikvarisk verdi. Trolig kostbart å skifte, og bør derfor behandles med varsomhet.	

Rom 15.002 gang / trapp (hall)

SÅRBARHET

Rom 15.002 gangen sett mot vindfang. Foto: EIA

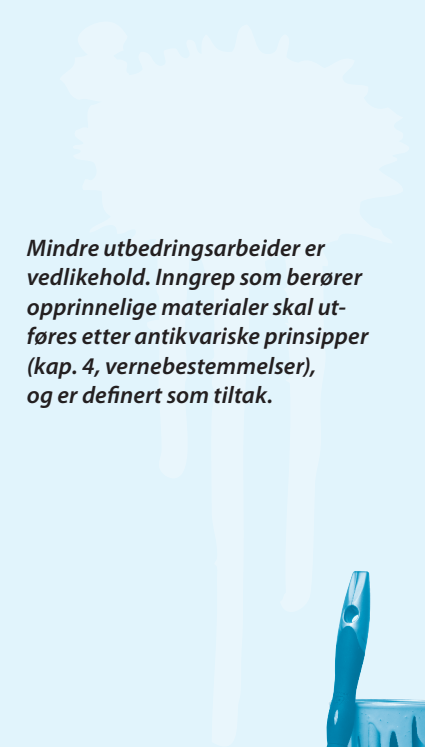
Rommet fremstår som betydelig endret i form, i overgangssone mellom gammel og nytt, og med en fot i hver verden. Enkelte originale bygningsdeler, særlig dørene mot vindfang, har høy kulturminneverdi.

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.002 gangen sett mot husets bakre del. Foto: EIA

Rom 15.002 gang / trapp (hall)

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Mulige originale gulv under banebelegg. Eventuelt originale gulv vil har høy antikvarisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegger	Originale lag trolig under nyere lag, på originale vegger. Originale malingslag vil ha antikvarisk verdi som kilde til historisk fargebruk.	
Dører	Det er fire originale dører i rommet. Dør fra forgangen utmerker seg med særlig rik utforming. Låser og beslag, og delvis listverk er delvis utskiftet.	
Himling	Mulige originale himlinger over dagens himling. Eventuell original himling vil har stor antikvarisk verdi i er viktig rom i villatiden.	
Himling	Mulige originale himlinger over dagens himling. Eventuell original himling vil har stor antikvarisk verdi i er viktig rom i villatiden.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.008 kontor

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

LAV

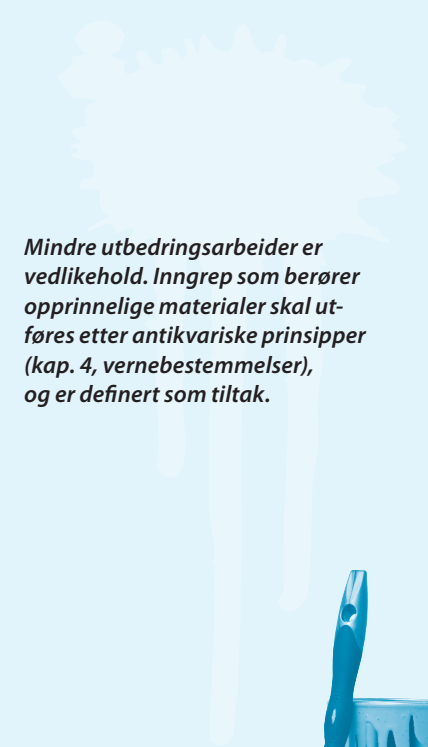
Vindu rom 15.008. Foto: EIA

Rommet har beholdt sin opprinnelig form fra sin tid som legekontor for doktor Martens. Overflatene i rommet er i all hovedsak nye. Det kan muligens finnes intakte lag under nyere overflater. Dør er bevart.

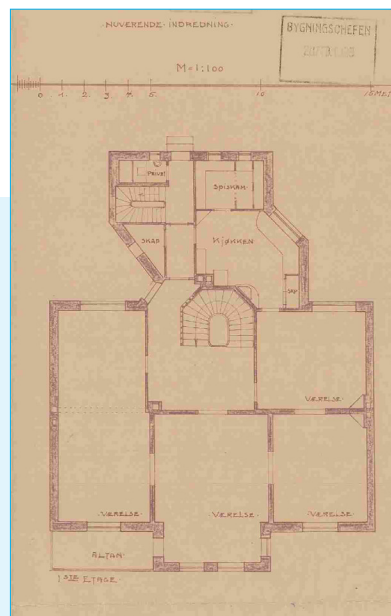
Dør til 15.008. Foto: EIA

Rom 15.008 kontor – legekontor

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Potensiale for originale gulv under banebelegg. Eventuelle originale gulv vil har antikvarisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Potensiale for underliggende intakte lag. Eventuelle underliggende originale lag vil ha antikvarisk verdi som kilde til historisk fargebruk.	
Vegg	Original dør med buet glassfelt i dørblad. Sidevindu i forbindelse med dør. Nyere låser og beslag.	
Himling	Muligheter for original (enkel) himling over dagens. Evt. originale himlinger har antikvarisk verdi.	

5.5 Kulturminneverdi interiør

Beskrivelse 1. etasje Christies gate 15

Planløsning ca. 1933. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Dagens planløsning 2018, 1. etasje. Rom med rød farge har egen beskrivelse i kapittel 5.5 Kulturminneverdi interiør.

Opprinnelig rommet etasjen en av husets to leiligheter. Hver leilighet hadde fem rom foruten birom, bad og kjøkken. 1. etasje preges av at hovedstrukturen er betydelig endret, med fjerning av hovedtrappen som den viktigste strukturelle endringen. Fra å være en bygning med en indre vertikal åpenhet på tvers av etasjene i hovedtrapperommet, har bygningen fått en lukket trapp og åpner seg ut mot nybygget i hver etasje.

Ny trapp- og heisløsning har ført til store endringer i indre del av den historiske bygningen. En bakre del av bygget er revet, deler av den tidligere bakgården er bygget inn og koplet sammen med et nybygg mot nord.

Mens rom mot det som tidligere var bakgården, er betydelig endret, er rom mot gaten mindre berørt av endringene, og fremstår som mer intakte. Både planløsning, og overflater er her i større grad intakte. I tillegg til de synlige originale overflater, finnes trolig originale overflater under nyere lag.

Viktige historiske spor i etasjen, er rominndeling, særlig mot gaten. Originale himlinger i stukkatur med rik dekor er bevart, originale malingslag er trolig intakte under nyere lag, og originale parkettgulv er trolig intakte under nyere banebelegg. Også historiske dører er bevart, særlig i fremre del. Rom mot gaten har potensiale for tilbakeføring av overflater, trolig med enkle grep.

Original dekorert himling

Rom 15.103 kontor / 15.104 møterom / 15.105 kontor – værelse / 15.107 kontor – stue

SÅRBARHET

Dagens møterom, 15.104, som var leilighetens hovedstue, har beholdt sin opprinnelige form sammen med stuen 15.103. Disse rommene har originale, dekorerte himlinger. Originale eikegulv kan ligge under dagens gulv. Møterommet er nylig renover. Rommet har original dobbel dør inn fra det opprinnelige trapperommet. Rommet fremstår som et moderne interiør med synlige elementer av det opprinnelige.

Også belysningen er moderne, men med historisk posisjon i rosett i senter. Moderne innslag er i hovedsak reversible. Muligheten for fremtidig tilbakeføring er vektlagt. Opprinnelig dør ut til altan mot vest er erstattet med et vindu i tilsvarende posisjon.

Rom 15.103 fungerer i dag som kontor. Foto: EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.103 kontor / 15.104 møterom / 15.105 kontor – værelse / 15.107 kontor – stue (forts.)

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

HØY

LAV

Detalj av himling i rom 15.104. Foto: EIA

Rom 15.105 var opprinnelig spisestue med vindu både mot Christies gate og mot bakgården. I 1933 ble dette store rommet delt. I dag har rommet moderne overflater. Originale lag kan ligge under nyere lag både i 15.105 og i 15.107.

Møterom 15.104. Foto: EIA

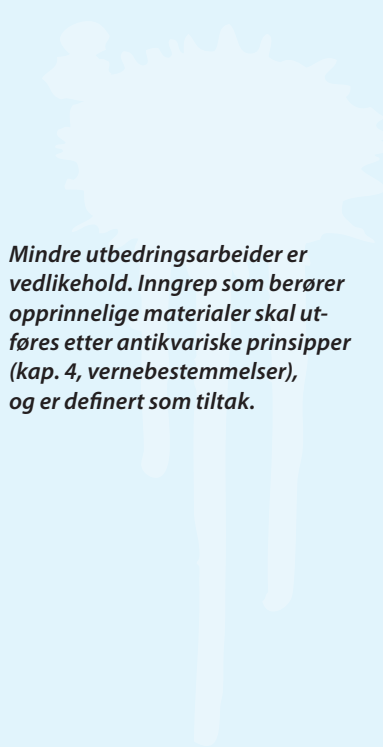
Tak i rom 15.105. Foto: EIA

Rom 15.107. Foto: EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.103 kontor – værelse / 15.104 møterom – værelse / 15.105 kontor – værelse / 15.107 kontor – stue

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Nytt moderne eikegulv i rom 15.104, linoleum ellers. Trolig ligger originale eikeparkett under dagens gulv.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Omsluttende vegger er originale i 15.103 og 15.104. Originale malingslag kan ligge intakt under nyere lag.	
Himling	Original rabbitz-himling med rikt dekorerte lister i 15.103 og 15.104. I rom 15.105 er det samme originale himling med enkel gesimsbord uten dekor. Tilsvarende kan finnes under nyere tak i rom 15.107.	

Rom 15.108 gang / hovedtrapperommet

SÅRBARHET

Rommet var opprinnelig del av hovedtrapperommet i villatiden. Her har det skjedd store endringer. Den gamle åpne hovedtrappen er fjernet og det er satt inn en ny heis og en ny lukket rømningstrapp.

Fra å være et trapperom over flere etasjer, fremstår nå rommet som en etasjekorridor med moderne overflater på gulv, vegg, tak. Av originale bygningselementer ser vi i hovedsak historiske dører, i hovedsak mot rom i front mot gaten.

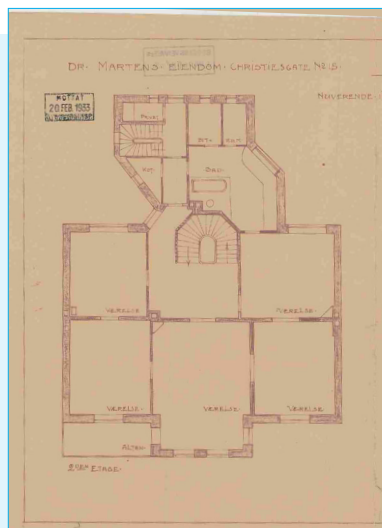
Rom 15.108 gang. Foto: EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.108 gang / hovedtrapperom

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Eventuelle originale tregulv kan være intakt under dagens banebelegg, men dette er usikkert på grunn av store endringer i rommets form. Eventuelle originale lag vil ha høy antikvarisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Originale overflater kan være intakte under dagens moderne malte flater. Eventuelle originale overflater vil ha høy antikvarisk verdi.	
Dører	Originale historiske dører til originale, bevarte rom mot gaten.	
Himling	Eventuelle originale himlinger kan være intakte over dagens malte gipshimlinger, men dette er usikkert på grunn av endringene i rommet. Eventuelle originale overflater vil ha høy antikvarisk verdi.	

Beskrivelse 2. etasje Christies gate 15

Opprinnelig planløsning fra 1933, arkitekt Ingolf Danielsen. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Dagens planløsning 2. etasje. Rom med rød farge har egen beskrivelse i kapittel 5.5 Kulturminneverdi interiør.

I likhet med de øvrige etasjer preges 2. etasje av endringene i forbindelse med sammenslåingen med Christies gate 17 og 19. På enkeltromsnivå, derimot, finnes flere rom med originale bygningsdeler og overflater intakt. Her er blant annet forseggjorte gipsstukkaturer i himling og historiske dører bevart. Dette gjelder særlig rom som vender ut mot gaten.

I villatiden bestod etasjen av fem store værelser rundt et trapperom. Det var dører mellom rommene slik at man kunne gå fra rom til rom. Mot gården lå boligens birom, kjøkken og bad i en egen bakbygning.

Ved ombygging til moderne universitetsbygg, ved sammenslåing med nabobyggene, fjernes bakbygget mot gården og det etableres ny trapp og heis til erstatning for original trapp. Rominndelingen mot gården endres, mens rominndeling mot gaten i større grad i større grad kan beholdes. Villaens værelser moderniseres med nye overflater tilpasset moderne universitetsbruk.

På grunn av rivningen av den originale hovedtrappen og bakbygget, framstår bygningens originale hovedstruktur, som betydelig endret. Under dagens overflater finnes trolig originale lag.

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.203 kontor – værelse, 15.204 kontor – hovedstuen, 15.205 kontor – stue

SÅRBARHET

SVÆRT
HØY

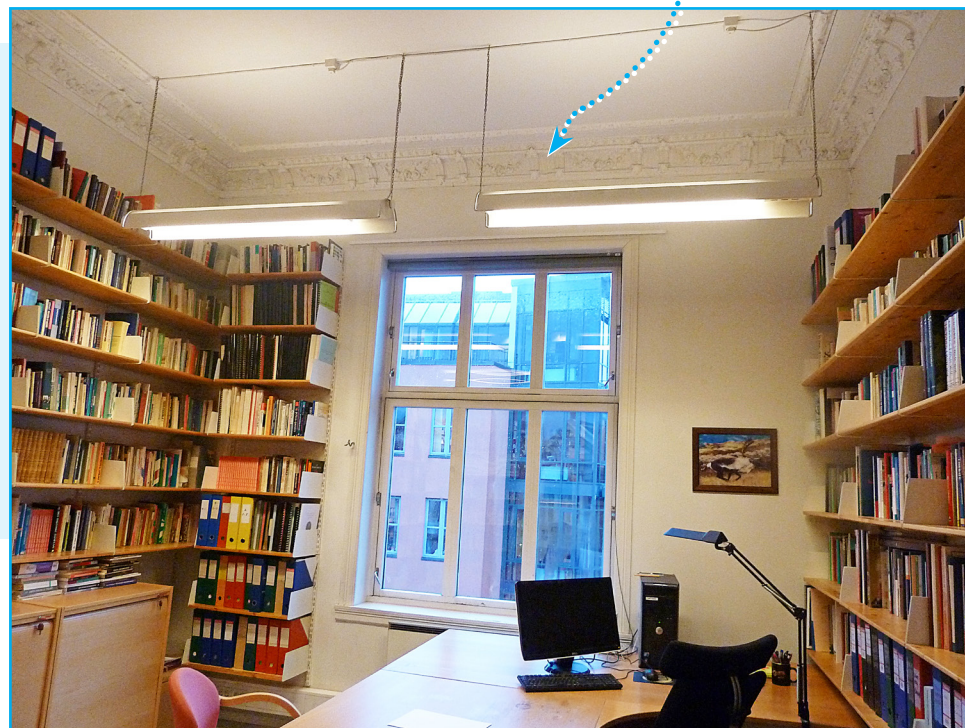
HØY

LAV

Disse tre rommene mot gaten har sin hovedform intakt. Opprinnelig var det dører mellom stuene. Disse åpningene er blendet. Dagens dører inn til rom 15.203 og 15.205 står i nye posisjoner. Rom 15.204 var hovedstue med karnapp. Som i de to naborommene er den originale rabbitz-himlingen med dekorert randgesims intakt. Dekoren er ekstra rik i 15.204 og 15.203. Hovedstuens originale doble dør kan være bygget om til dagens utseende. Originale lag kan finnes under moderne overflater i alle de tre rommene.

Original rabbitz-himling
dekorert randgesims

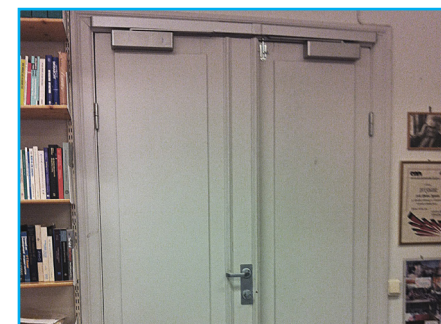

Rom 15.203 kontor. Foto: EIA

Original rabbitz-himling

Til venstre: Rosett i rom 15.205. **Over:** Kontori i 15.204. **Under i midten:** Rom 15.205. **Under til høyre:** Blendet dør i rom 15.204.

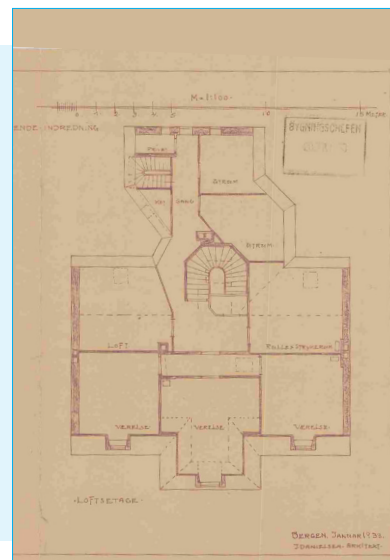

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.203 kontor – værelse / 15.204 kontor – hovedstuen / 15.205 kontor – stue

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Nyere linoleumsgulv. Trolig finnes originale eikegulv under dette.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Nyere malingslag. Trolig finnes originale lag under dette.	
Himling	Original rabbitz-himling med rik dekor. 15.203: Blomstermotiver, vinløv/ranker og akantus. Rosett i senter kranset med store akantusblader. 15.204: Gesims i form av rillet bord oppbrutt med akantusmotiver i jevn rytme. I senter rosett med akantus.	

Beskrivelse 3. etasje Christies gate 15

Opprinnelig planløsning fra 1933, arkitekt Ingolf Danielsen. Tegningene tilhører: Arkivet etter Bygningssjefen i Bergen

Dagens planløsning 2018, 3. etasje. Rom med rød farge har egen beskrivelse i kapittel 5.5 Kulturminneverdi interør.

Opprinnelig inneholdt loftet i villaen birom, og pikeværelser. På tegninger fra 1933, ser vi omtalt stryke og rullerom i tillegg til birom og værelsene.

I forbindelse med ombygging til universitetsbruk, rives bakbygget, og i overgangen mellom det nye tilbygget og gjenværende, skjer tilpasninger.

Værelsene som opprinnelig lå ut mot gaten, gjøres om til kontorer. Også loftet og strykerommet gjøres om til kontor.

Den originale hovedtrapperommet rives og det settes inn ny trapp/heis. Med unntak av hovedtrapperommet opprettholdes mye av de opprinnelige romstørrelsene, mens de originale overflatene dekkes til og males over.

Det er lite synlige historiske bygningselementer og overflater i etasjen. Av de mer markante originale spor er foringene over de buede vinduene mot gaten og et betydelig antall originale dører.

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.303 kontor – værelse / 15.304 /
15.305 kontor – pikeværelse

SÅRBARHET

Rom 15.303 kontor med karakteristisk vindusåpning.

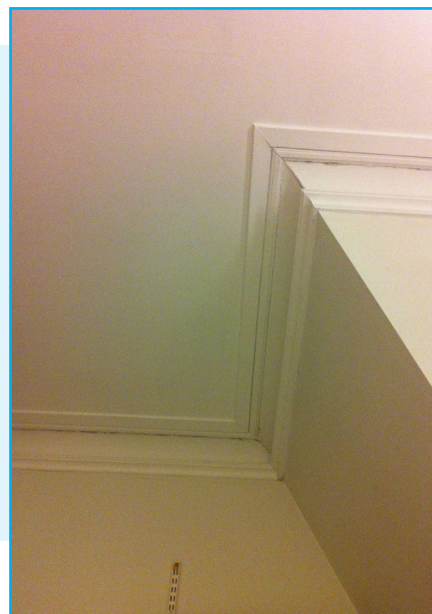
Rom 15.303 Detalj tak. Foto: EIA

Disse tre rommene var pikeværelser i villatiden. De har beholdt sin opprinnelige form og sine opprinnelige døråpninger. To av rommene har karakteristiske vindusåpninger med panelt buet foring. Gamle vinduer er skiftet ut med moderne.

Rommene har vært enkelt innredet, med panelte overflater. Ved modernisering i nyere tid er overflatene modernisert. Linoleum dekker nå originale gulv, malte bygningsplater dekker panel på vegger og i tak. Rommene har originale dører.

Rom 15.304 kontor. Foto: EIA

Tak i rom 15.304. Foto: EIA

Rom 15.305 kontor. Foto: EIA

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.303 kontor – værelse / 15.304 / 15.305 kontor – pikeværelse

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Nyere linoleumsgulv dekker trolig over originalt loftsgulv.	 Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.
Vegg	Originale panelte loftsvegger er trolig intakte under dagens malte platekledte vegger.	
Himling	Platet malt tak med enkel list.	
Dør	Original karm og dørblad, moderne lås og beslag.	

Rom 15.307 gang

SÅRBARHET

Rom 15.307 korridoren sett mot nord. Foto: EIA

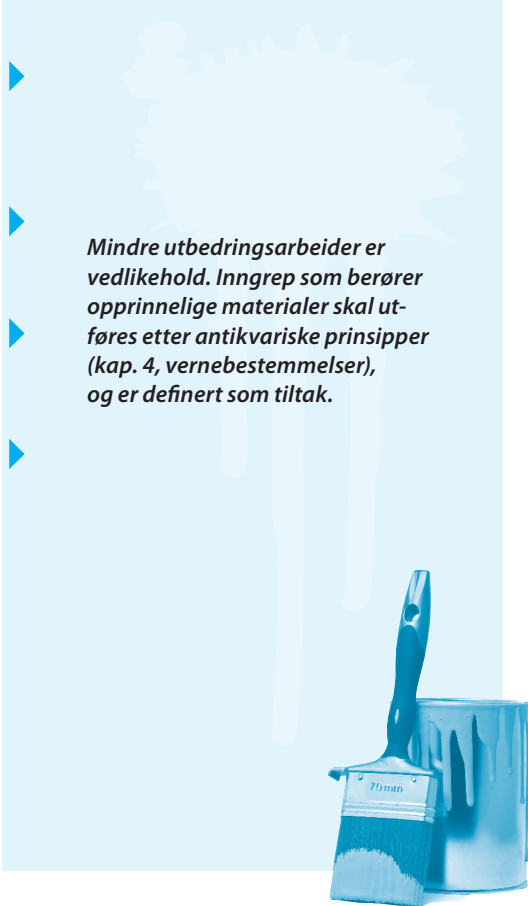

Korridoren sett mot sør. Foto: EIA

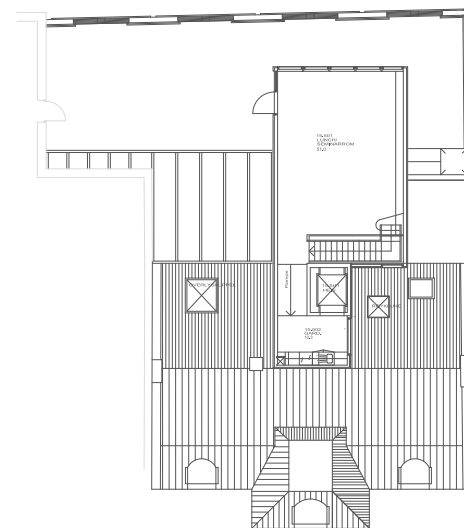
Rommet er den opprinnelige loftsgangen fra villatiden. De omsluttende vegger, dører, gulv og tak er de originale, mens overflatene er modernisert tilpasset dagens bruk. De originale flatene er etter all sannsynlighet intakt under nyere lag.

5.5 Kulturminneverdi interiør

Rom 15.307 gang

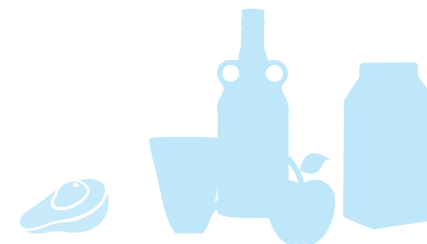
BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Gulv	Eventuelle originale tregulv kan være intakt under dagens banebelegg, men dette er usikkert på grunn av store endringer i rommets form. Eventuelle originale lag vil ha høy antikvarisk verdi.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Vegg	Originale overflater kan være intakte under dagens moderne malte flater. Eventuelle originale overflater vil ha høy antikvarisk verdi.	
Dører	Originale historiske dører.	
Himlinger	Eventuelle originale himlinger kan være intakte over dagens malte gipshimlinger. Eventuelle originale overflater vil ha høy antikvarisk verdi.	

Beskrivelse 5. etasje nybygg

Plantegning 5. etasje nybygg. Dagens situasjon 2018.

Samfunnsvitenskapelig institutt har felles lunsjrom med takterrasse øverst i nybygget. Arealet har tilgang til heis og trapp og fra takterrassen er det også inngang til nummer 17.

5.5 Kulturminneverdi interiør

Konstruksjoner generelt Christies gate 19, 17, 15, Rosenbergsgaten 39

SÅRBARHET

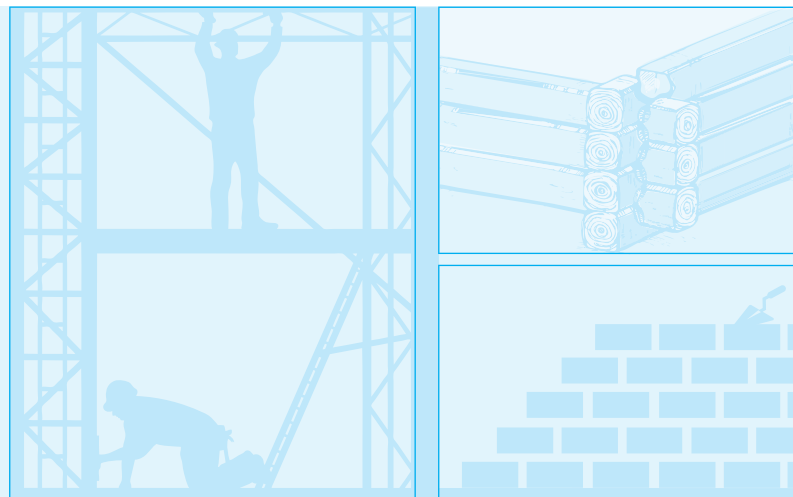
SVÆRT
HØY

HØY

LAV

Bygningens konstruksjon består av murte bærende vegger, med etasjeskiller og takkonstruksjoner i tre.

Sokkel og grunnmur er trolig murt med naturstein opp til første etasjeskiller. Veggene er pusset. Opprinnelig var veggene trolig murt med kalkmørtel og pusset med kalkpuss. Videre oppover er bærevegger murt i tegl. Yttervegger trolig utført i bergensk hultmur. Murverk er trolig originalt murt med kalkmørtel, og pusset med kalkpuss.

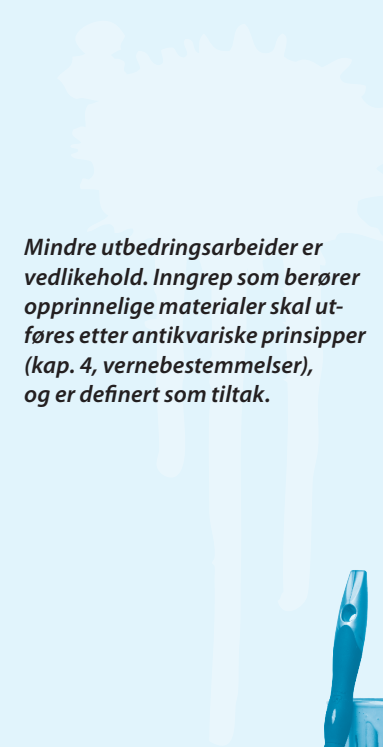
Dekorelementer i fasaden er trolig utført dels som utmurte trekninger i horisontale bånd og gesimser. Ornamentene er trolig utført som støpte gipselementer som er festet til fasaden.

Etasjeskillere er med all sannsynlighet utført med bjelkelag i tre. Trolig med solide dimensjoner og med ca 80 cm – 1 m mellom bjelkene. Mellom bjelkene er det trolig stubbloft med leire. På bjelkelagets underside er det rabbitzpuss, trolig med konstruksjon av strå. I viktige rom er rabbitzpussen dekorert med dekorelementer i rand og eller i senter.

Bærende innervegger opprinnelig utført i mur. Opprinnelig trolig kledt med trepanel som underlag for tapet. I noen rom brystningspaneler. Treverk festet inn i innmurte lekter.

Beskrivelse konstruksjoner

BYGNINGSDEL	BESKRIVELSE	VEDLIKEHOLD / TILTAK
Sokkel	Natursteins mur, med kalkmørtel. Pusset utside innside.	 <i>Mindre utbedringsarbeider er vedlikehold. Inngrep som berører opprinnelige materialer skal utføres etter antikvariske prinsipper (kap. 4, vernebestemmelser), og er definert som tiltak.</i>
Yttervegger	Tegl. Trolig bergensk hulmur, murt med kalkmørtel, pusset med kalkpuss.	
Dekor	Utmurte trekninger i form av horisontale bånd og gesimser. Støpte gipselementer.	
Innervegger	Opprinnelig kledt med trepanel som underlag for tapet.	
Bjelkelag	Bjelkelag i tre, furu, trolig med stubbloft i leire mellom bjelkene. Himling med rabbitzpuss.	
Gulvbord	Tre, furu og parkett i eik.	
Tak	Takkonstruksjonen er utført som sperrekonstruksjon i tre, med skråstaver og hanebjelker. Taket er hevet.	
Tekking	Skifer	

Originale bygningsdeler/deler av primærkonstruksjon har svært høy antikvarisk verdi.

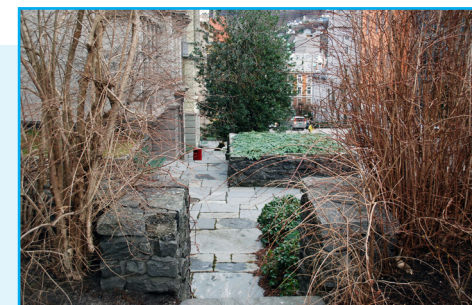
5.6 Beskrivelse utomhus

SÅRBARHET

Hagen utenfor Christies gate 19 mot Muséplass. Foto: EIA

Øverst: Hagen sett fra Christies gate 19 ned mot Rosenbergsgaten. Over: Hagen utenfor Christies gate 19 mot Muséplass. Foto: EIA

Små sør- og vestvendte forhager preger gatebildet rundt Muséet på Nygårdshøyden. Mange av disse terrasserte hageanleggene, med avtrappede, horisontale sokkelmurer er delvis intakte. Hagene foran Christies gate 19, 17 og 15 og Rosenbergsgaten 39 har bevart sin opprinnelige avtrappede form, men bærer preg av å være restaurert i nyere tid. I denne forbindelse ble utearealet til tre av villaene knyttet sammen med et skiferbelagt trappeanlegg langs husveggene fra nummer 19 til nummer 15.

De gamle villahagene hadde ofte hekker og rik vegetasjon i form av busker, stauder og tre som etter hvert vokste seg store. Der disse hageelementene fremdeles finnes, er de med på å gi gaten og bygningsmiljøet autensitet. Disse forhagene har historisk verdi og stor miljømessig betydning. Gjerder av støpejern og smijern prydet opprinnelig inngangen til mange av de staselige villaene. Det antas at støpejernsgjerdene kom fra bergenske jernstøperier (Wingaard, Laxevaag verk o.a.) og var støpt i importerte støpejernsformer.

5.6 Beskrivelse utomhus

1

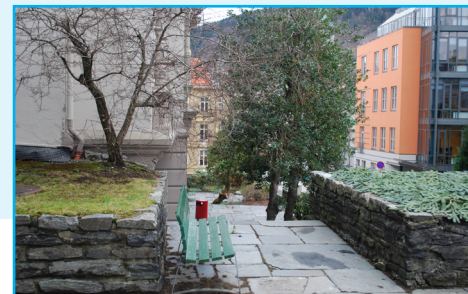
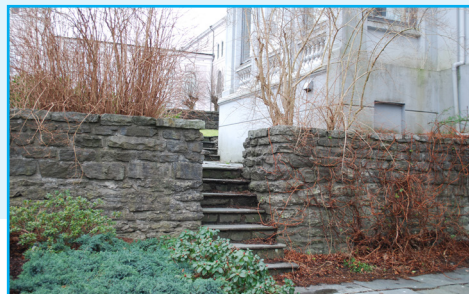
3

5

7

2 **Bilde 1, 2, 3, 4:** Hagen utenfor Christies gate 19.

4 **Bilde 5 og 6:** Hagen utenfor Christies gate 19–17.

6 **Bilde 7 og 8:** Hagen utenfor Christies gate 17–15.

Nummer 19 har forhage med plen mot vest. Alle husene har bedd og busker mot Christies gate og Rosenbergsgaten 39 har egen inngjerdet og beplantet hage med plen mot sør. Ved Rosenbergsgaten 39 står det opprinnelige smijernsgjerdet på granittfundament delvis gjemt inne i bøkehekken som rammer inn den lille hagen. Gjerdet er av samme type som vi finner rundt Muséhagen og foran flere gamle hager langs Rosen-

bergsgaten. Et fotografi som er tatt før 1903 viser samme type gjerde foran Christies gate 19. Trolig har det derfor vært tilsvarende sammenhengende gjerde langs hele husrekken. Opprinnelige gjerder foran hagene i Christies gate 19, 17 og 15 er fjernet og erstattet av nyere natursteinsmur langs gaten.

Foto til venstre: Hagen utenfor Christies gate 17. **Foto over:** Hagen utenfor Rosenbergsgaten 39. Alle foto: EIA

Foran Rosenbergsgaten 39 står en gammel rhododendron og en stor bjørk. Ved Christies gate 15 står en gammel syrin, ved nummer 17 to store, gamle kristtorn og en hagtornbusk. Hagen ved nummer 19 har ulike busker og tre av nyere dato.

Hagen utenfor Rosenbergsgaten 39 ut mot Christies gate. Foto: EIA

Kristorn og syrin utenfor Christies gate 17. Foto: EIA

6 SKJEMA: VØL OG VERN

Vernerapport for enkle tiltak i bygg. Skjema vøl og vern. UIB			
Dato:			
Formål med tiltaket:			
Byggnavn:	Etg.:	Romnr.:	
Adresse:	Objektnr. i LVP:	Kompleks:	
Bakgrunn for tiltak:			
Tegning		Tegning	
Bilde		Bilde	
Bilde		Bilde	

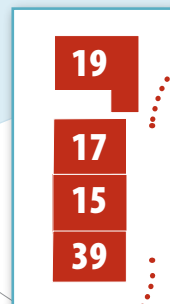
Side 1

Vernerapport for enkle tiltak i bygg. Skjema vøl og vern. UIB
Vernehensyn:
Eksisterende forhold:
Planlagt løsning med fokus på endring:
Antikvarisk vurdering (fylles ut av kulturminneansvarlig):

Side 2

← Dette er skjemaet du bruker ved tiltak og endring. Se kap. 4.3: Hvem gjør hva.

7 KART

- = Christies gate 19, 17, 15 Rosenbergsgaten 39
- = Fredet UiB bygg
- = Verneklasse 2 UiB bygg
- = Fredet UiB hage
- = Andre UiB bygg

Christies gate 19, 17, 15, Rosenbergsgaten 39

8 KILDER

- Aachen, Henrik von: *Bergens-arkitekturen 1830-1930. Hovedtrekk i en utvikling*, i Gamle Bergen årbok 1982, s 6-26
- Aachen, Henrik von: *Bygningsforholdene i Bergen 1830-1905*, i Bergens historiske forening. Skrifter nr. 81/82-1983
- Andersson & Skjånes (1963): *Universitetet i Bergen, Utbygning av Nygårdshøyden*
- Forland, Astrid, Haaland, Anders (red.) (1996): *Universitetet i Bergens historie*, bind 1
- Fortidsminneforeningen v/Andreas Dreyer og Knut Ormhaug (1987): *Det antikvariske register – Sone 5a – Sydneshalvøyen øst, fra Engen til Florida* (1987)
- Gjerstad, Jo (2000/2004): *Nygårdsgatens krønike 1 og 2*
- Gjesdal, Carl O. Gram (1982): *Byuniversitetet på berget. Flanerende ferd fra Florida til Dragefjellet*
- Hartvedt, Gunnar Hagen (1994): *Bergen Byleksikon*
- Helland-Hansen, Peter og Sveran, Tore: *Nygårdshøyden i Bergen – Universitetets interesseområde*. Antikvarisk registrering utført for Statens bygge- og eiendomsdirektorat av arkitektene 1974-1978. En oppsummering av Tore Sveran ble trykket i Fortidsminneforeningens årbok 1979
- Jansen, Øystein J.: *En formiddag på Nygårdshøyden – med stein og stil* (Årbok for Bergens Museum 2010)
- Jensen, Tor Øyvind (2013): *Husene våre og det som foregikk i dem* (notat fra Christies gate 15, 17 og 19)
- Lexau, Siri Skjold (2015): *Et universitetsområde for fremtiden – Nygårdshøyden i Bergen*. Nordlit 36/2015 pp. 143-164
- Lorentzen, Bernt (1948): *Bergenserne bygger*

- Madsen, Stephan Tschudi (1970): *Et jubileumsønske for Bergen. Nygårdshøyden i fortid og fremtid*
- Nordhagen, Per Jonas (2004): *På universitetets grunn. Nygårdshøydens arkitektur-historie 1860-2000*
- Offerdahl, Einar: *Mitt Nygård. Gatelangs i en bergensk bydel* (udatert)
- Riksantikvaren: *NB! – Nasjonale kulturhistoriske bymiljøer*
- Svendsen, Arnljot Strømme og Jensen, Olav Harald (1986): *Norges Handelshøyskole 50 år*
- Øfstegaard, Egil (1978): *Fra beitemark til universitet*. Om Sydneshalvøyen før ca 1850. Historisk utredning om utviklingen på Sydneshalvøyen

Komplett byggesaksmappe fra Bergen byarkiv

Diverse dokument fra Statsarkivet

LVP (2014), Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9, Fredede eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet. Vedlegg 15

UiB v/ EIA: Christies gate 15 – Ferdigmelding 14. desember 1995 (Om renovering og sammenbygging av Chr gate 15, 17, 19)

LINK til LYDIA, bygg og driftsinformasjon med tegninger og foto:

[\\skuld.uib.no/Prog/Lydia/Lydia/UiB/DOKUMENT/100 Struktur maler/Mappestruktur og forside/Forside/308/Bygg og driftsinformasjon 2016.htm](https://skuld.uib.no/Prog/Lydia/Lydia/UiB/DOKUMENT/100 Struktur maler/Mappestruktur og forside/Forside/308/Bygg og driftsinformasjon 2016.htm)

UTGIVER UNIVERSITETET i BERGEN ved Eiendomsavdelingen (EIA)
TEKST / FAKTA Eva Røyane EIA UiB / Åse Tveitnes EIA UiB / Aina Lille-Langøy b+b arkitekter
REDAKTØR Åse Tveitnes EIA UiB
WEBANSVARLIG Svein Bjarne Langvad EIA UiB
GRAFISK DESIGN UiB / Bente Ljones STAUT DESIGN
FOTO / ELEMENT UiB / Thomas Vindal Christensen EIA UiB / arkiv / Colourbox
TRYKK BODONI Miljømerket trykksak 2041 0699
BERGEN 2018

ISBN

978-82-93674-21-4 Christies gate 19, 17, 15, Rosenbergs gate 39 Bygg 10213 / 10212 / 10211 / 9903333 / Kompleks 3361 Forvaltningsplan UiB 2018 (digital)

